سورة ص

SÂD SÛRESİ (38)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Adı: Sûrenin başındaki Sâd harfinden almıştır.

İndiriliş Zamanı: Mekke'de Kamer Sûresinden sonra indirildiği rivayet edilmektedir.

Sûrenin Konuları: 88 ayetten oluşan bu sûre, Mekke'de inen Sûrelerin temel konularından olan, peygamberlik ve müşriklerin mücadelelerini yansıtıyor. Müşriklerin peygamberleri yalanlaması, Hz. Davut'un halifeliği, Süleyman'ın imtihanı, Eyyub'un sabrı, peygamberler ve onlara inanmayanları nasıl bir sonun beklediği, İblis ve Adem'in mücadelesi ve Kitabın önemi de bu sûrede işleniyor.

1-16: MÜŞRİKLERİN PEYGAMBERİ YALANLAMASI

Sâd deyince aklınıza elifba'daki "şin"den sonraki harf gelir. Fakat, Sâd sûresi deyince aklınıza Sabır, savaş ve sadakat gelmelidir. Çünkü Sâd sûresi, peygamberlerin vahyi ulaştırdıkları toplumlar ile verdikleri mücadele, nankör insanların peygamberlere karşı takındıkları olumsuz tavır karşısında onların sabrı, sadakatı ve savaşlarını dile getirmektedir. Tevhid ve şirkin tarih boyu süren savaşıdır. Ama bu savaş yalnızca askeri bir harp değildir. Sosyolojik, psikolojik ve siyasi bir savaştır. Tüm hayatın her cephesinde verilen topyekûn bir savaştır. Allah'ın inananlara zafer verdiği, müşrikleri de kahrettiği bir savaş...

صٓ وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ (1) بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ
(2) كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ (3)
وَعَجِبُوا اَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَاحِرٌ

كَذَّابٌ (4) أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا انَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ (5)
وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى آلِهَتِكُمْ انَّ هَذَا
لَشَيْءٌ يُرَادُ (6) مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ انْ هَذَا الاَّ
اخْتِلاَقٌ (7)ءَ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ
ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ (8)

"Bismillahirrahmanirrahim.

Sâd. Şerefli/zikir sahibi olan Kur'an'a and olsun ki, inkar edenler kibir ve ayrılık içindedirler.

Onlardan önceki nesillerden nicelerini helak ettik. Feryat ettiler ama kurtuluş/kaçış vakti geçmişti.

Aralarından bir uyarıcının gelmesine şaşırdılar da İnkar edenler dedi ki:

- Bu, yalancı bir sihirbaz! İlahları tek bir ilah mı yaptı? Bu, hayret edilecek bir şeydir.

Onların ileri gelenleri:

-Yürüyün, ilahlarınıza bağlılıkta sebat gösterin, sizden istenen şey budur diye yola çıktılar.

-Bunu diğer dinlerde de işitmedik, bu sadece bir uydurmadır!

-Zikir/Kur'an, aramızdan ona mı indirilmiş?

Hayır, onlar zikrimden şüphe ediyorlar. Çünkü henüz azabımı tatmadılar!" (ayet: 1-8)

Sûre, Kur'an'a and edip, büyüklenme ve parçalanış içinde olduklarını dile getirerek başlıyor. Kur'an'a yapılan yeminde Kur'an'ın "zikir sahibi" oluşuna dikkat çekiliyor.

Buradaki zikir aslında bir tehdit ifadesi taşıyor. Fakat, bu tehditte uyarı, düşündürme, öğüt ve üstünlük unsurları iç içedir. Burada tehdit, hemen ikinci ayette ne halde oldukları açıklanan inkarcılara yöneliktir. Onlar, kendilerini beğenmiş, üstünlük taslayan fakat, hiç birinin mükemmel olamadığı ve tek başına gücü elinde bulunduramadığı bir ortamdaki kafirlerdir. Hiçbir zaman da emellerine nail olamayacaklardır.

Çünkü üstünlük ve şeref Allah'a aittir. Allah ise, elçilerine karşı büyüklenen ve emirlerini dinlemeyen tüm nesilleri yok eder, perişan eder.

Mekke'nin ileri gelen müşrikleri, aralarındaki orta halli bir adamın oğlu olan Muhammed'in peygamberlik ile şereflendirilmesini onurlarına yediremediler. Onlara göre peygamberlik sıradan insanların asla ulaşamayacağı, toplumüstü zenginlerin, kralların veya komutanların nail olacağı bir şereftir. Çünkü onların anlayışlarına göre Allah, toplumun üst sınıf insanlarıyla konuşmalı veya onlara görev vermeliydi. Böylesi bir şerefe ancak onlar layıktı. Bunun için Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğine gülüp geçtiler, şaşırdılar, sonra onun anlattıkları karşısında donakaldılar. Tüm güç ve hakimiyeti bir tek Allah'a tahsis ediyordu. Diğer ilahları yok sayıyor, onları bir hiç olarak görüyordu. Bu kadarı da olamaz dediler. Onlar, Allah ile kendileri arasında bir aracıydı. Muhammed bu aracıları inkar ediyordu. "Hayır, bu olamaz" dediler. "Yürüyün, ilahlarınıza bağlı kalın, onlara laf söyletmeyin, sizden Allah da bunu ister" dediler. "Hem Muhammed de kim oluyor ki, bizim ilahlarımıza dil uzatıyor. Kimse kalmadı da Allah kitabı ona mı indirdi?" dediler.

Allah ise, onları şöyle uyararak:

-Hayır, onlar zikrimden şüphe ediyorlar. Çünkü azabımı henüz tatmadılar!" buyurdu.

Onlar, azabı bir tadarsa, O zaman görürler, kimin peygamber olmaya daha layık olduğunu, o zaman görürler, ilahlara sarılmanın kendilerinden istenip istenmediğini... Sanki Allah'ın rahmet hazinesi onların elinde de, onun rahmetini kime verip vermeyeceğini onlar belirliyor.

Onlar, kendilerinin aciz birer kul olduklarını unutuyorlar da Allah'ın takdiri hakkında gelişigüzel ve arzu ettikleri gibi konuşabiliyorlar. Sanki, kul değil de ilah olan onlar!?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ (9) أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ (10)

"Yoksa Güçlü ve bol bol veren Rabbinin rahmet hazineleri onların yanında mı?

Yoksa, göklerin, yerin ve arasındakilerin hakimiyeti onlara mı ait? Öyleyse sebeplerle yükselsinler." (ayet: 9- 10)

Eğer iktidar onlarda ise göğe yükselip, ortak olduklarını zannettikleri bu ilahi gücü kullansınlar da istedikleri kimseye peygamberlik versinler. İlahlarına da biraz pay ayırsınlar. Buna güçleri yeter mi? Elbette

hayır. Öyleyse hadlerini bilsinler. Evrenin sahibine nankörlük etmesinler. Onun elçisi karşısında, birleşik düşman güçler olarak bir ordu gibi dikilmesinler. Yoksa, hezimete uğramaya hazır olsunlar. Onları, sahte ilahları hiç bir zaman kurtaramayacaktır.

جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ (11) كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ (12) وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الأَيْكَةِ أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ (13) اِنْ كُلٌّ الاَّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ (14) وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلاَءِ الاَّ صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ (15) وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ (16)

"İşte şuradakiler, değişik gruplardan meydana gelmiş, yenilecek bir ordudur.

Onlardan önce Nuh, Âd ve Piramit sahibi Firavun kavmi de yalanlamıştı. Semud ve Lut'un kavmi de... Eyke halkı da, işte onlar da birer grup idiler! Hemen hepsi de elçileri yalanladılar da azabımı hak ettiler.

Bir an bile gecikmesi olmayan tek bir korkunç sesten başka bir şey beklemiyorlar. ve diyorlardı ki:

- Rabbimiz, bize düşeni hesap gününden önce acele ver!.." (ayet: 11-16)

Onların nasibi, hak ettikleri acı bir azaptır. Onlar, bunu hesap gününden önce de, hesap gününde de hakkıyla alacaklardır. Ama, onların acelesi olduğu gibi Allah'ın bir acelesi yoktur. Allah, zamanı gelince hak ettiklerini kendilerine indirecektir. Bu arada peygambere düşen ise sabredip, görevini yerine getirmek ve Rabbine tam bir teslimiyetle güvenmektir. Mü'minlerin görevi de budur.

17-26: HZ. DAVUT'UN HALİFELİĞİ

Müşriklerin, Hz. Muhammed'e karşı "hayır, senin peygamber olduğunu kabul etmiyoruz." diye dayatmaları karşısında Allah, elçisinin ümitsizliğe kapılıp, üzülmesini istemiyor. Ona Davud'un hayatından pasajlar aktararak, ona nasıl bir güç ve bilgi verdiğini, onu yeryüzünde

halife kıldığını bildirip moral veriyor. Adeta geleceğe hazırlıyor. Çünkü bu örnekte, çok önemli noktalar var.

اِصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ اِنَّهُ أَوَّابٌ (17) اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ (18) وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ (19) وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ (20)

"Onların söylediklerine sabırlı ol ve bize yönelmiş olan güçlü kulumuz Davud'u hatırla! Biz, dağları ona boyun eğdirmiştik. Akşam sabah onunla tesbih ederlerdi. Bütün kuşları da... Hepsi de ona hizmet ediyorlardı.

Onun iktidarını güçlendirmiş, ona hikmet ve açık sözlülük vermiştik."(ayet: 17-20)

Davut, sabırlı ve güçlü bir insandı. Dağlarda, kuşlarla beraber Rabbini tesbih eder. Dağlar sesinin yankısıyla onların tesbihine ortaklık ederdi. Davut güçlü bir insan olduğu için demiri ateşte eritir ve istediği şekli verirdi. Demir zırhlar yapardı. Zırh sanatını geliştirdi. Düz ve yassı oldukları için çabuk delinen ve mukavemeti az olan zırhlar yerine yuvarlak halkalı ve mukavemetli zırhlar yaptığı rivayet ediliyor.

Ayrıca Davut, insanlar arasındaki davalarda da adil olarak hüküm vermesi ile ünlüdür. Bir gün Rabbi onu imtihan etmek için insan şeklinde iki melek göndermiş, onlar da, Davut ibadet için yaptığı özel odasında otururken, duvardan tırmanıp içeri girmişlerdi.

وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ (21) إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لاَ تَخَفْ خَصْمَانِ بَغَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلاَ تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ (22)

"Sana o davacıların haberi gelmedi mi? Hani duvara tırmanmışlar. Davut'un yanına girmişlerdi. Davud da onlardan korkmuştu.

-Korkma, dediler. Birbirinin hakkını yemiş iki davacıyız. Aramızda hak ile hüküm ver. Haktan ayrılma. Bize adil yolu göster." (ayet: 21-22)

Sonra dava konularını anlatmaya başladılar:

انَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ (23) قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ وَانَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلاَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ (24)

"-Bu benim kardeşimdir, O'nun doksan dokuz koyunu, benim ise tek bir koyunum var. "Onu da bana ver" dedi ve konuşmada bana üstün geldi. Davud:

-Koyununu kendi koyunları arasına katmak istemekle sana haksızlık etmiş. Zaten ortakların çoğu, birbirinin hakkına tecavüz eder. Ancak iman eden ve doğruları yapanlar hariç... Onlar da ne kadar az!

Davut, kendisini imtihan ettiğimizi anlamış ve Rabbinden bağışlanma dileyerek secdeye kapanmış ve O'na yönelmişti." (ayet: 23-24)

Davud'a gelen ve aralarında adaletle hüküm vermesini isteyen davacılar aslında birer melek idiler. Allah, Davud'u imtihan etmek için onları göndermişti. Rivayete göre onlar bir anda kaybolunca Davud onların insan değil, melek olduğunu, Rabbinin de kendisini imtihan ettiğini anlamıştı. Bağışlanma dileyerek Rabbine secdeye kapanmış ve Allah'a gönülden yönelerek teslimiyetini arzetmişti.

Rabbi Davud'u bağışlamış ve onun için güzel bir gelecek hazırlamıştı. Onu yeryüzünde bir halife kılmıştı.

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَانَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَحُسْنَ مَآبٍ (25)

يَادَاوُودُ انَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ

وَلاَ تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ انَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ (26)

"İşte böylece biz onu bağışlamıştık. Katımızda onun için bir yakınlık ve güzel bir gelecek hazırlamıştık.

-Ey Davud, seni yeryüzünde bir halife/yönetici kıldık. O halde insanlar arasında adaletle hüküm ver. Keyfine tabi olma, yoksa seni Allah'ın yolundan saptırır. Allah'ın yolundan sapanlara ise hesap gününü unuttukları için şiddetli bir azap vardır." (ayet: 25-26)

27-29: AYETLERİ DÜŞÜNÜLECEK KİTAP!

Allahu Teâlâ, sûrenin girişinde peygamberlik gerçeğini kabul etmeyen inkarcı kimselerin korkunç sonunu hatırlatarak uyarmış, daha sonra yalanlanmakta olan elçisini Hz. Davud'a verdiği nimetleri hatırlatarak moral vermişti.

Şimdi de varoluş nedeni üzerinde durarak, insanın sonu, bu sonu belirleyecek olan insanın hareketlerinin dayanacağı temel işaret ediyor.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلاً ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ (27)

"Göğü, yeri ve ikisi arasındakileri boş yere yaratmadık. Bu, inkar edenlerin zannıdır. Ateşe atılacak inkarcıların vay haline..." (ayet: 27)

Çünkü onlar, içinde yaşadıkları dünyanın ve evrenin varlık sebebini anlayamadılar. Öylesine yaşayıp gittiklerini sandılar. Tekrar dirilerek hesaba çekileceklerini hiç akıllarına getirmediler. Kendilerine bunu hatırlatan uyarıcıları ciddiye almadılar. Sandılar ki iyilik yapan da fesatçılık eden de toprak olup gidecek. Yaptıklarının karşılığını görmeyecek.

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ (28)

"Yoksa, iman edip, doğruları yapanları, yeryüzünde bozgunculuk yapanlarla bir mi tutacağız? Yoksa, korunanları, günahkarlarla denk mi tutacağız?"(ayet: 28)

Elbette böyle bir hareket ilahi adalete sığmaz. Allah, herkese yaptığına göre bir karşılık verecektir. İyilere mükafat, kötülere ceza verecektir. Bunun için de iyiliği ve kötülüğü gösteren rehber kitabı indirmiştir. Onun ayetlerini insanların düşünmesini istemiş ve hayatlarını onun gösterdiği yolda geçirmelerini emretmiştir.

كِتَابٌ اَنْزَلْنَا هُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ (29)

"Akıl sahiplerinin, ayetlerini düşünmeleri ve öğüt almaları için sana indirdiğimiz mübarek bir kitaptır."(ayet: 29)

Allah, sorumluluğu akıl sahiplerine veriyor. Akıl sahiplerine, üzerinde düşünmeleri ve öğüt almaları, rehber edinmeleri için bir kitap indiriyor. Bu kitap Kur'an'dır.

30-40: SÜLEYMAN'IN İMTİHANI VE İHSANI

Evrenin boşu boşuna yaratılmadığı, insanın da yaptıklarının yanına kalmayacağı, elbette hesaba çekileceği ima edildikten sonra, peygamberlerden Süleyman'ın geçirildiği bir imtihan hatırlatılıyor. Bu imtihanı başarıyla veren Süleyman'ı Allah da hiç kimseye vermediği nimetlerle, daha bu dünyada iken ödüllendiriyor.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ اِنَّهُ أَوَّابٌ (30)

"Davud'a da Süleyman'ı bağışlamıştık. O, ne güzel bir kuldu. O, Allah'a yönelen biriydi."(ayet: 30)

"Evvâb" tövbe etmek, yönelmek anlamına gelir. İnsan yaptığı bir hatanın farkına varıyor ve Yüce Rabbini düşünüp, anında bu hatadan tevbe edip, Allah'ın kendisinden istediği şeyi yapıyorsa "evvâb"tır. Davud da "evvâb" kullardan idi. Allah da ona Süleyman gibi şanı dünya durdukça yayılacak, Allah'ın kendisine verdiği nimetler ile başkalarından ayrılacak bir evlat bahşetmişti. Süleyman da en az babası kadar "evvâb" bir kuldu. Rabbine karşı aynı teslimiyeti gösteriyordu.

Bu girişten sonra, Süleyman'ın dünya ve nimetlerine bakış açısını ortaya koyan şu örnek veriliyor:

إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ (31) فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ (32) رُدُّوهَا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ (33)

"Bir akşam üzeri ona safkan koşu atları sunulmuştu. O da şöyle demişti:

-Ben, malı, Rabbimin zikrine vesile olduğu için seviyorum. Sonunda atlar toz perdesinin arkasında kaybolmuştu.

Onları bana getirin, demiş; getirilince de ayaklarını ve boyunlarını okşamıştı."(ayet: 31-33)

İşte Süleyman'ın birinci sınavı, güzel koşu atlarıyla ilgilenirken onun düşüncesi yine Rabbidir. O atları, kendisine Rabbinin bir ihsanı olarak düşünüp, Rabbinin öyle güzel yaratıklar meydana getirmesi, Rabbinin büyüklüğünü hatırlıyordu. Onlara olan sevgisi Rabbine olan saygısından kaynaklanıyordu.

Süleyman'ın bir başka imtihanı da hastalık idi. Öyle bir hastalığa tutulmuştu ki tahtının üzerinde adeta bir ceset gibi olmuştu.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ (34) قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لاَ يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ (35)

"Süleyman'ı bir imtihana tâbi tutmuştuk. Tahtının üzerinde ceset haline getirmiştik. Sonra da eski haline dönmüştü.

-Rabbim, beni bağışla ve bana, benden sonra hiç kimseye nasip olmayacak bir hükümranlık ver. Bol bol bağışta bulunan şüphesiz sensin!" (ayet: 34-35)

Süleyman'ın bu duasını Rabbi kabul etmiş ve ona hiç kimseye vermediği nimetler bahşetmişti.

Yerinden kıpırdayamayan, ölü gibi bir adam, Allah'ın lütfu ile çok büyük nimetlere ve hiç kimsenin ulaşamayacağı bir güce erişmişti. Adeta dünya emrine verilmişti.

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ (36)
وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ (37) وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ
(38)

"Rüzgarı ona boyun eğdirmiştik. Emri ile dilediği yere yumuşak bir şekilde eserdi. Her biri yapıcı ve dalgıç olan şeytanları... Zincire vurulmuş diğerlerini de..." (ayet: 36-38) onun emrine vermiştik.

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (39)

"Bu, bizim hesapsız bağışımızdır. İster ver, ister tut." (ayet: 39) demiştik.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَحُسْنَ مَآبٍ (40)

"Şüphesiz onun, bizim katımızda bir yakınlığı ve iyi bir geleceği vardır." (ayet: 40)

İyi kullar, Allah katında her zaman daha iyilerine layıktırlar.

41-54: EYYUB'UN SABRI VE PEYGAMBERLERİN GELECEĞİ

Her peygamberin bir imtihanı vardır. Fakat bunlar arasında Eyyub'un ki de bambaşkadır. Allah'ın imtihan olarak verdiği hastalığa sabreden ve sabırda örnek olan Eyyub Allah'ın seçkin kullarından idi. Uzun süre hastalığa sabreden Eyyub takatının son noktasında Rabbine nasıl seslendiğini ayetler bize şöyle açıklıyor:

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ
وَعَذَابٍ (41) ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ (42)

"Kulumuz Eyyub'u da hatırla. Hani Rabbine:

-Şeytan bana bir yorgunluk ve azap verdi. diye seslenmişti.

-Ayağınla yere vur. İşte yıkanacak ve içilecek soğuk bir su! demiştik." (ayet: 41-42)

Hz. Muhammed'in inkarcılar karşısında sıkıntıya düşüp, morali bozulduğu bir zamanda Allah, Davud'u, Süleyman'ı ve Eyyub'u hatırlatarak, bütün zorlukların sonunda kurtuluş olduğunu, Allah'ın yardım ve zaferinin geleceğini bildiriyor, müjde veriyordu. Son derece zor bir anında Eyyub'a sadece oturduğu yerden ayağı ile yeri deşelemesi istenmiş, bu sayede onun hastalığına iyi gelecek ve onu rahatlatacak bir su ihsan edilmişti.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ (43) وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلاَ تَحْنَثْ اِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ اِنَّهُ أَوَّابٌ (44)

"Ona ailesini de bağışlamıştık. Onlarla birlikte bizden bir rahmet ve sağduyu sahiplerine de bir öğüt olması için bir mislini daha bağışlamıştık.

-Eline bir demet sap alıp, onunlar vur, yeminini bozma! Biz onu sabırlı bulduk. O, (Allah'a) yönelen ne güzel bir kuldu!" (ayet: 43-44)

Eyyub'un daha önce karısı hakkında yapılan bir iftira dolayısıyla yemin ettiği ve iyi olursam "şu kadar sopa vuracağım" şeklinde söz verdiği rivayet ediliyor. Allah, onun yemin bozma yoluna sapmaması ancak, ortada gerçek suç olmadığı için, gerçek sopa gerektirmediğini, sembolik olarak bu yeminin yerine getirilmesinin yeterli olduğunu açıklıyor. Son olarak da Eyyub'a takdir ve övgü mahiyetinde sözler yer alıyor.

Allah, Eyyub'un bu kısa hikayesinden sonra, adını anarak bir kaç peygamberi daha hatırlatıyor ve hem o peygamberlere hem de, Allah'tan korkup, ahiret hesabını düşünerek vahyi rehber edinen iyi kullara vereceği mükafatları dile getiriyor.

وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ (45) اِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ (46) وَاِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنْ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ (47) وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ (48)

"Güç (aksiyon) ve basiret (fikir) sahibi kullarımız İbrahim, İshak ve Yakub'u da hatırla. Biz onları gerçek yurdu düşünen, tam olarak arınmış, ihlaslı kimseler kılmıştık. Çünkü onlar, katımızda seçilmiş ve hayırlı kimselerden idiler.

İsmail'i, Elyasa'yı ve Zülkifl'i de hatırla. Hepsi de hayırlı kimselerden idiler." (ayet: 45-48)

"**Ulu'l-eyd ve'l- Ebsâr**" Güçlü ve ileri görüş sahibi kimseler anlamına gelir. İbrahim, İshak ve Ya'kup böyle kimselerdi. Lider, etkili ve içinde yaşadıkları toplumun bozulmuş ve yozlaşmış değerleri değil, evrensel, ilahi değerleri görebilen ve güçlü karakter sahibi kimseler idiler. Toplumu değiştirecek, dönüştürecek ve onlara liderlik edecek kabiliyetteki kimseler olmayı Yüce Rabbimiz bize işaret ediyor. Onların liderlikleri o kadar etkili ve güçlü idi ki, örneklikleri çağları aşan ve binlerce yıl sonrasına ışık tutacak güçte idi.

Peki onları böylesini güçlendiren neydi?

"Biz onları gerçek yurdu düşünen, tam olarak arınmış, ihlaslı kimseler kılmıştık. Çünkü onlar, katımızda seçilmiş ve hayırlı kimselerden idiler."

Ayette de geçtiği gibi, onlar;

1. Gerçek yurdu düşünen, Yaptığı işi günü kurtarmak için değil, ahireti kurtarmak için yapan, ileriyi değil; çok çok ilerisini görebilen kimselerdi.

2. Tam olarak arınmış, ihlaslı kimseler idiler. Arınma insanda ruh ve beden bütünlüğü sağlar. Ruh ve beden bütünlüğü de insana güç ve enerji verir. Onların saf ve doğru inancı onları, sıradan insanların asla başaramayacakları şeyleri başarmalarına vesile olmuştur.

Allah bu örneklerden sonra konuyu şöyle bağlıyor:

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ (49)

"Bu bir hatırlatmadır. Allah'tan korkanlar için elbette güzel bir gelecek vardır." (ayet: 49) Bunlar ister peygamber olsun, ister peygamberlere uyan diğer mü'minler olsun. Hepsi de bu güzel geleceğe layıktırlar. Ama bu nasıl bir gelecektir?

جَنَّاتِ عَدْنٍ مُفَتَّحَةً لَهُمُ الْأَبْوَابُ (50) مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ
فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ (51) وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ

أَتْرَابٌ (52) هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ (53) اِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ (54)

"Kapıları kendilerine açılmış Adn Cennetleri... Orada koltuklarına kurulmuşlar bir çok meyve ve içecek isterler. Yanlarında da gözlerini kendilerine dikmiş, onlara denk güzeller vardır. Bu, hesap günü size vaat olunanlardır. İşte bu hiç tükenmeyecek rızıklarımızdır." (ayet: 50-54)

55-64: MÜŞRİKLERİN BAŞINA GELECEKLER

Allah, peygamberlere ve onların getirdiği rehbere uyan mü'minlere böylesi güzel bir gelecek hazırlamışken, inkarcılar için de yaptıklarına denk ve onların hiç beklemediği bir sürpriz hazırlamıştır.

هَذَا وَاِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ (55) جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ (56) هَذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ (57) وَآخَرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ (58) هَذَا فَوْجٌ مُقْتَحِمٌ مَعَكُمْ لاَ مَرْحَبًا بِهِمْ اِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ (59)

"İşte şu da azgınlar için kötü bir gelecek... Cehennem! Oraya atılacaklar. Ne kötü bir gelecek. İşte bu (azap!) tatsınlar onu, kaynar su ve irin! ve buna benzer başka cinsten azap...

-Bu, sizinle birlikte girecek bir grup, rahat yüzü görmeyecekler çünkü ateşe atılacaklar." (ayet: 55-59)

Orada, birbirleriyle tartışacaklar, kendilerinin cehennemlik olmalarına sebep olan kimselere lanetler yağdıracaklar.

قَالُوا بَلْ اَنْتُمْ لاَ مَرْحَبًا بِكُمْ اَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا فَبِئْسَ الْقَرَارُ (60)

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ (61)

"-Hayır, siz rahat yüzü görmeyin. Onu siz bizim önümüze getirdiniz derler. Ne kötü karar!

-Rabbimiz, derler. Bunu kim bizim önümüze getirdiyse, onun azabını ateşte kat kat artır." (ayet: 60-61)

Gerçeği dünyada değil de ahirette kavrayan inkarcılar yaptıklarına pişman olacaklar, dünyada iken beğenmedikleri, dalga geçtikleri mü'minleri gözleriyle arayacaklar fakat bulamayacaklar. Onların, kendileri gibi cehennemde olmadığını anlayacaklar. Onların cennetlikler arasında olduklarını düşününce, dünyada onlara yaptıklarından dolayı kendilerini kınayacaklar. Kendi aralarında tartışıp duracaklar.

وَقَالُوا مَا لَنَا لاَ نَرَى رِجَالاً كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ (62)
اَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ (63) اِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ
تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ (64)

"-Bize ne oldu da kötü saydığımız adamları burada göremiyoruz? derler. Onlarla alay ederdik. Yoksa şimdi gözler mi onları görmek istemiyor? İşte cehennem ehlinin tartışmaları böyle gerçekleşecektir." (ayet: 62-64)

65-70: PEYGAMBERDEN İNSANLARA UYARILAR

Allah, elçisi Muhammed'e inkarcılarla mücadelesinde moral verdiği gibi, onların tüm inkarlarına rağmen zaferin iman edenlerin olacağını hatırlattığı gibi, sûrenin sonuna yaklaştığımız bu bölümde de tüm insanlara duyurulması gereken ilahi gerçekleri söylemesini, açıklamasını istiyor.

قُلْ اِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ اِلاَّ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ (65) رَبُّ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ (66)

"De ki:

-Ben sadece bir uyarıcıyım! Tek ve kahredici olan Allah'tan başka bir ilah yoktur. O, göklerin, yerin ve arasındakilerin Rabbi, güç ve bağış sahibidir." (ayet: 65-66)

Hz. Muhammed'in şahsında Allah'ı görmek ve olağanüstü güç gösterileri seyretmek isteyen inkarcılara verilmesi gereken cevabı Allah şöyle açıklıyor: "De ki, ben sadece bir uyarıcıyım." Müşrikler daha önce Hz. Muhammed'i tanıyorlardı. O, onların arasında bir ömür sürmüştü. Onların gözünde Hz. Muhammed sıradan bir insandı. Böyle biri nasıl olur da kalkıp "ben Allah'ın elçisiyim!" diye bir iddiada bulunabilirdi? Bunu anlayamıyorlardı. Mesela, kavmin yaşlı ve daha saygın bir şeyhi böyle bir iddiada bulunsa kabul edebilirlerdi. "Kur'an aramızdan ona (Muhammed'e) mı indirilmiş?" (ayet: 7) diyorlardı.

Hz. Muhammed ise, onlara "güç bende" demiyordu. "Bütün güç ve kudret Allah'ındır." diyordu. "Ondan başka ilah yoktur. O, her şeyin sahibidir." diyordu. Yalnızca onun görevi insanlara bu gerçeği duyurmaktı.

Onun görevi sadece Kur'an'ı getirmekti. Kur'an gerçekleri açıklıyor, Hz. Muhammed ve yanındaki inananlar bu gerçeklerin ışığında hayatlarına anlam kazandırıyorlardı.

قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ (67) اَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ (68) مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ (69)

"De ki:

-O, büyük bir haberdir. Siz ise ondan yüz çeviriyorsunuz. Onlar (orda) tartışırlarken Benim yüce alem (mele-i âla) hakkında hiç bir bilgim yoktur." (ayet: 67-69)

Ben, göklerin yönetimi ve plan, programından habersizim. Evrenin yönetim ve sevkine ortak değilim. Ancak ben size bana bildirildiği kadar haber veriyorum. Meleklerin insan adında yeni bir türün yaratacağını öğrendikleri zaman Allah'a karşı "Yeryüzünde bozgunculuk yapacak, kan dökecek birilerini mi varedeceksin? Oysa biz seni hamd ile tesbih ve takdis ediyoruz."[1] Ayetinde açıklanan tartışmayı kastediyor.

اِنْ يُوحَى إِلَيَّ اِلاَّ أَنَّمَا اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ (70)

"Bana apaçık bir uyarıcı olmamdan başka bir şey vahy olunmuyor." (ayet: 70)

Yani, sizi uyarabileceğim ve sizin geleceğe hazırlanma konusunda ihtiyacınız olan şeyler vahyediliyor. Ben de bunları size okuyorum. İşte

[1] Bakara: 30.

bunlardan birisi, İnsanın yeryüzündeki varlık sebebi ve yaradılış hikmeti.

71-86: İBLİS VE ADEM'İN MÜCADELESİ

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ انِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ (71) فَاذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ (72) فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ (73) الاَّ إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ (74)

قَالَ يَاإِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ (75) قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ (76) قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَانَّكَ رَجِيمٌ (77) وَانَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ (78)

"Rabbin meleklere:

-Ben, çamurdan bir insan yaratacağım, demişti. Onu düzenlediğim ve ona can verdiğim zaman hemen onun için secdeye kapanın. Meleklerin hepsi topluca secde etmişti. İblis müstesna. O, büyüklük tasladı ve kafirlerden oldu. Allah:

-Ey İblis, seni, elimle yarattığıma secde etmekten alıkoyan nedir? dedi. Büyüklük mü taslıyorsun, yoksa yücelerden misin?

-Ben, ondan hayırlıyım, dedi. Beni ateşten, onu çamurdan yarattın.

-Oradan çık, dedi. Sen artık kovulmuş birisin. Lanetim hesap gününe kadar senin üzerinedir." (ayet: 71-78)

İblis, hakkı olmadığı halde, Allah'a karşı gelmiş, insanın kendisinden daha üstün bir özellikte yaratılmış olmasını kabul edemeyip, boş bir gurura kapılarak, kendisinin insandan daha hayırlı olduğunu sanmış ve aldanmıştı. Buna karşılık melekler, önce kendilerinin Allah'a

her zaman tesbih ettiklerini ve hiç bir zaman onun sözünden çıkmadıklarını ve insanın azgınlık edebileceğini, kan döken bir varlık olabileceğini söylemelerine rağmen, Allah emredince secdeye kapanmışlar ve hiç bir zaman itiraz etmediklerini, etmeyeceklerini göstermişlerdi.

Cinlerden olan İblis, Allah'ın emrini yerine getirmemekle O'na isyan etmiş, kendisinin üstünlüğünü gösterebilmek için de insanı aldatabileceğini ispatlamak ve kendisiyle birlikte cehenneme götürmek istiyordu ki kendisinin Allah karşısında rezil olmasına sebep olan insandan böylece intikam almış olsun. Bunun için İblis, Rabbinden izin istiyordu:

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ (79) قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ (80) إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ (81) قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ (82) إِلاَّ عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ (83) قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ (84) لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ (85)

"-Rabbim, dedi. Tekrar dirilecekleri güne kadar bana süre tanı.

-Sen, süre verilenlerdensin, dedi. Hem de malum vakte kadar...

-Senin onurun adına yemin ediyorum ki, onların hepsini azdıracağım! dedi. Ancak onlardan arınmış kulların hariç.

-Gerçek şu ki dedi. Ben hakkı söylüyorum. Cehennemi senden olanlar ve sana tabi olanlarla dolduracağım tamamen."(ayet: 79-85)

İnsanın yeryüzündeki serüveni işte bu olaydan sonra başladı ve hala devam ediyor. Bu mücadelede İblis'i tanıyan ve onu karşı insanlık onurunu koruyanlar kazançlı çıkacaklardır. Onlar ise ancak arınmış kullardır. Arınmışlık ancak Allah'ın gösterdiği yoldan hiç sapmadan yürümek ve vahiy dışı, tüm şeytani vehimler ve kuruntulardan zihni, kalbi, düşünceyi ve eylemleri uzak tutmakla mümkündür. Çünkü, İblis, doğru yolun üzerinde oturarak vahye kulak vermeyen cahilleri sahte cennetine buyur etmektedir. Onun cenneti ise aslında cehennemin kapısıdır. Ona uyanlar, onunla birlikte ebedi bir hüsrana uğrayacaktır. Sadece gerçek anlamda arınanlar kurtulacaktır.

86-88: KUR'AN ALEMLERE ÖĞÜTTÜR

Arınmanın yolu Allah'ın resulünün öğretisine sahip çıkmak ve onunla düşünmektir. Arınmanın yolu bu kitap, yani Kur'an'dır. Resul, bir görevlidir. Yaptıklarından, öğrettiklerinden dolayı herhangi bir ücret talep etmeyen bir görevli. Onun ücretini Allah verecektir. Herkesin kendi sorumluluğunu yaşayacağı kıyamet günü, öğüt alanlar, arınanlar kurtuluşa erecektir.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ (86)

اِنْ هُوَ اِلاَّ ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ (87) وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ (88)

"De ki:

-Ben sizden bir ücret istemiyorum. Kendiliğimden bir şey de uydurmuyorum. Bu (Kur'an) ancak, alemler için bir hatırlatmadır. Onun haberini bir süre sonra öğreneceksiniz."(ayet: 86-88)

SÂD SURESİNDEN EMİRLER

1. İnkarcıların söylediklerine karşı sabırlı ol ve mücadelene devam et. (17)

2. İnsanlar arasında adaletle hükmet, keyfine tabi olma, yoksa seni Allah'ın yolundan saptırır. (26)

3. Kur'an'ın ayetlerini düşün ve ders çıkar. (29)

4. Allah'ın arınan kulları arasında ol. (83)

5. Cehennemlik olmak istemiyorsan İblis'in peşinde gitme. (85)

سورة الاعراف

A'RAF SÛRESİ (7)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Adı: "Burçlar" anlamına gelmektedir. Cennet ile cehennem arasındaki engelin üzerinde bulunan burçlardan bahseden ayeti kerime 46. ayettir.

İndiriliş Zamanı: En'am suresi ile hemen hemen aynı zaman diliminde inmiştir. Konuları da birbirini tamamlamaktadır. Yani Mekke döneminin son çeyreğinde, safların netleşme ve keskinleşmesi gözlemlenmektedir. Aynı zamanda bir hicret hazırlığı ve hicretle birlikte beraber yaşayacakları Yahudileri daha detaylı olarak tanıtan konuları içeren bir süredir.

Sûrenin Konuları: Başta da dediğimiz gibi bu süre iman etmiş bir toplumla, inkarcı toplumun saflarını bir birinden ayıran inanç esaslarını koyan ve insanlığı genel olarak ilahi vahye davet eden mesajlarla doludur.

1-10: Bu bölümde, bütün insanlar, Hz. Muhammed (s.a.v.) vasıtasıyla, kendilerine gönderilmiş olan Mesaj'ı izlemeye davet edilmekte ve bunu reddedişin sonuçları hakkında da uyarılmaktalar.

11-25: Hz. Adem'in hikayesi, onun zürriyetini, şeytanın günah tuzaklarına karşı uyarmak gayesiyle nakledilmektedir. Çünkü Şeytan, (Hz. Adem ve Havva örneğinde de görüldüğü gibi) her an onları saptırmaya hazırdır.

26-53: Bu bölüm, bazı ilahi talimatları ve bunların Şeytan'ın talimatları ile olan zıdlıkları içermekte olup her ikisinin sonuçlarının ve meyvelerinin bir resmi çizilmektedir.

54-58: Mesaj'a, yeri, göğü ve onlarda olan her şeyi yaratan Allah tarafından gönderildiği için uyulmalıdır; o mesaj ki, O'nun, kuru toprağı diriltmek için indirdiği yağmura benzer.

59-171: Bazı meşhur Peygamberlerin -Nuh, Hud, Salih, Lut, Şuayb, Musa- (Allah'ın selamı üzerlerine olsun) hayatlarından olaylar,

bu İlahi Çağrıyı reddedişin kötü sonuçlarını gözler önüne sermek için verilmekte, ve yine bu maksatla, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) azaptan kurtulmaları için yaptığı, daveti kabullenme ve izlemeye- çağrı hitap ve konuşmaları nakledilmektedir.

172-174: Bir önceki bölümün sonunda İsrailoğulları ile yapılmış Antlaşmadan bahsedilirken, tüm insanlığa daha en başta Adem'in yeryüzünde halife olarak atandığı zaman yapılan sözleşmeye münasip bir şekilde telmihte bulunularak, onun zürriyetinden gelen bütün insanların verilen o ahdi hatırlaması ve Hz. Peygamberce kendilerine sunulan Mesajı kabul edip izlemeleri gerçeğine dikkat çekilmektedir.

175-179: Mesaj hakkında bilgisi olduğu halde buna aldırış etmeyen insanın örneği, bu çağrıyı batıl addedenlere bir ihtar olsun diye verilmektedir. Mesaj'ı tanımak için bütün kapasitelerini kullanmaya teşvik edilmekteler, aksi halde cehennem onların kalacağı yer olacaktır.

180-198: Surenin bu sonuç kısmında, Mesaj'ı anlamak için melekelerini doğru dürüst kullanmayanların bazı sapkınlıklarına değinilmekte, bu kimseler uyarılmakta ve Hz. Peygamber'in çağrısına karşı gösterdikleri düşmanca tutumlarının ciddi sonuçları konusunda bunlara ikazda bulunulmaktadır.

199-206: Sonuçta, Hz. Peygamber'e ve ona uyanlara, davete karşı gelen ve ondan yüz çevirenlere karşı almaları gereken tutumları hususunda bazı talimatlar verilmektedir.

1-10: YALNIZCA KUR'AN'A UYUN!

Bu sûre, kesin ayrılışın ve iman eden bir toplumla şirk içindeki bir toplumun birbirinden ayrılış noktalarını tesbit etmesi dolayısıyla başlangıç kısmında hemen bu ayrılışın ana maddesini açıklamaktadır.

آلٓمٓصٓ (1) كِتَابٌ أُنْزِلَ إِلَيْكَ فَلاَ يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِتُنْذِرَ بِهِ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ (2)

"Elif, lâm, mim, sâd! İnananlara nasihat olarak ve O'nunla uyarasın diye sana indirilen kitaptan dolayı sakın içinde bir sıkıntı olmasın!" (ayet: 1-2)

Sûrenin başındaki ilk ayette yer alan harfler hakkında yorumu ilk cüzümüzde vermiş olduğumuz için tekrar o konuda bir şeyler söylemeyi fuzuli buluyoruz. Bundan sonra Resûle kendisine bir kitabın

vahyedilmesi ve O'nu yaşama zorunluluğu dolayısıyla bir sıkıntıya düşmemesi gerektiği hatırlatılırken, kitabın en temel iki özelliği de vurgulanmış oluyor: İnananlara nasihat, öğüt olması ve O'nunla tüm insanlığı uyarması! Çünkü O, tüm insanlık için tek kaynaktır. Yegane kaynaktır. Çünkü O Rabbin sözleridir. Rab'den gelen bir kitabtır. Onun ölçü alınması, ona uyulması gerekir. Ona uymayan bütün ölçülerden de uzaklaşılması, ondan kaynaklanmayan her şeyin reddedilmesi gerekir.

اتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلاَ تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلاً مَا تَذَكَّرُونَ (3)

"Rabbinizden size indirilene uyun. Ondan başka velilere uymayın. Ne kadar az öğüt dinliyorsunuz?" (ayet: 3)

Allah size, kendi indirdiği kitabına uymanızı emrediyor siz ise ona uyduğunuzu zannederek ondan başka şeylere uyuyorsunuz. Gerçekten az öğüt dinliyorsunuz. Allah'ın vahyini anlama yolunda bir çaba sarfetmiyorsanız, kitabında nelerden bahsettiğini öğrenmiyorsanız ve yaşamıyorsanız ona uymuyorsunuz demektir. Dedikodu kültürü ile Kur'an'a uyma iddiası birleştirilemez. Allah'ı bırakıp da başkalarını veli edinerek, onların sözlerini Allah'ın sözleri gibi alıp, onlara körü körüne tabi olmak insanın ne kadar az düşündüğünü ya da hiç düşünmediğini ortaya koymaz mı? Allah, kendi kitabına uymayıp; başka hevesler peşinde olan toplumları cezalandırır.

وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ (4)

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا اِلاَّ اَنْ قَالُوا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ (5)

"Nice memleketleri yok ettik. Kahredici azabımız onlara gece ya da öğle vakti uyurlarken gelip çattı. Azabımız onlara geldiğinde feryatları "Biz, gerçekten zalimler idik!" demekten başka bir şey olmadı." (ayet: 4-5)

Yıkıma uğrayan bu memleket halkına elbette onlara doğru yolu gösteren elçiler gelmişti. Onları Allah'ın azabı ile uyarmışlardı. Kıyamet günü de Allah, hem elçileri hem de helak edilen toplumu sorguya çekecek ve onlara gerçeği bir kez daha açıklayacak ve herkes yaptığı

amele göre bir karşılık görecektir. Ya cennete ya da cehenneme gidecektir.

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ (6) فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ (7)

"Kendilerine (elçi) gönderilenlere mutlaka soracağız. Gönderilen elçilere de elbette soracağız. Sonra da belge ile onlara açıklayacağız. Zira biz, uzak değildik." (ayet: 6-7)

Allah, kimin ne yaptığını görmektedir. Görevli melekler herkesin yaptığını kaydetmektedir. O gün, bu belgeler kişiye gösterilecek o da dünyadan yaptığı her şeyi görecektir.

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (8) وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ (9)

"O gün tartı tam adaletlidir. Tartıları ağır gelenler, işte onlar, kurtulmuş olanlardır. Tartıları hafif gelenler ise, işte onlar da ayetlerimize haksızlık etmekle kendilerini ziyana uğratmış olanların ta kendileridir." (ayet: 8-9)

Tartının ağır gelmesi, Allah için salih ameller yapmaya bağlıdır. Kur'an'ın kılavuzluğunda bir hayat yaşamış olanların tartıları ağır gelecektir. Sevap hanesi ağır basacaktır. Tartının hafif gelmesi de salih amellerin yetersiz olmasıdır? Kur'an'ın ışığında geçirilmiş bir hayatın olmayışından kaynaklanır. Tartının ağır gelmesinin temel şartı Allah'a şirk koşmamış olmaktır. Allah'a şirk koşanların tartısı kesinlikle hafif gelir. Allah'ın ölçü aleti tamdır. İyilikleri de kötülükleri de en hassas şekilde tartar. Kuyumcuların kullandıkları elektronik tartılardan çok daha hassastır. O gün hiç kimseye haksızlık yapılmaz. Herkes durumuna uygun olan karşılığı görür. Dünya imtihanının, geçici hayatın hesap defteri kapatılır. Bu defter kapanmadan önce kendi hesabını yapıp, durumunu düzeltenlere ne mutlu. Rabbin verdiği ve vermeyi vaatettiği nimetlere şükredenlere ne mutlu.

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ قَلِيلاً مَا تَشْكُرُونَ (10)

"Sizi yeryüzünde yerleştirdik. Orada sizin için geçimlikler sağladık. Buna rağmen ne kadar az şükrediyorsunuz!" (ayet:10)

11-25: İNSANIN YARATILIŞI GAYESİ

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا اِلاَّ إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ (11)

"Sizi yaratmış, sonra da şekil vermiştik. Sonra meleklere Adem için secde edin. dedik. İblis dışında hemen secde ettiler. O, secde edenlerden olmadı." (ayet: 11)

Allahu Teâlâ, insanın ilk yaratılış serüvenini anlatmaya bu ifadelerle başlıyor. İnsanın yaratılıp, en mükemmel şeklide biçim verilmesinden sonra Allahu Teâlâ, meleklere ve iblis'e secde etmelerini emrediyor. Bu secde Adem'e mi yoksa, Adem'i yarattığı için Allah'a mı yapılıyor? Bazı müfessirlerce, melekler Adem'e secde etmişlerdir. Bazılarına göre bu secde "boyun eğmek" anlamındadır. Yani Adem'in kendilerinden üstün olduğuna razı olduklarını göstermişlerdir. Bir kısmına göre ise secde Adem'i yaratması dolayısıyla Allah'a yapılmıştır. Yani melekler Adem'e değil, Adem için Allah'a secde etmişlerdir. Bizce de Meleklerin secdesi Allah'adır. Fakat bu secdenin sebebi Adem'dir. İblis de bunun için secdeden kaçmıştır. Kendisini Adem'den üstün gördüğü için, Allah'ın Adem'i kendisinden üstün bir mevkide yaratmasını çekememiştir. Bu sebeple Allah'a isyan etmiştir, secde etmemiştir. Adem'e düşman kesilmiştir. Allah O'na:

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلاَّ تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ (12) قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ اَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ اِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ (13) قَالَ اَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ (14) قَالَ اِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ (15) قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي

لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ (16) ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلاَ تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ (17) قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَدْحُورًا لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ (18)

"-Sana emrettiğimde, secde etmene ne engel oldu? dedi. (İblis):

-Ben ondan hayırlıyım. Beni ateşten yarattın, O'nu ise çamurdan yarattın." dedi. Allah:

-Hemen in oradan, orada senin büyüklük taslaman haddin değildir. Hemen çık. Sen alçaklardansın!" dedi. İblis:

-Onların yeniden diriltilecekleri güne kadar bana süre ver." dedi. Allah:

-Süre verilenlerdensin." dedi. İblis:

-Beni azdırmana karşılık, ben de onlar için senin dosdoğru yolunun üzerinde oturacağım. Sonra onlara, önlerinden arkalarından sağlarından ve sollarından yaklaşacağım. Sen de onların çoğunu şükreder bulamayacaksın." dedi. Allah da:

-Çık oradan, yerilmiş ve kovulmuş olarak! Onlardan kim sana uyarsa, sizin hepinizi cehenneme dolduracağım." dedi. (ayet: 12-18)

Şeytanların atası İblis, büyüklük taslamasına ceza olarak cennetten kovulmuştu. O da, Adem'den intikam almak için, kendisiyle beraber onları da cehennem yoluna çekebilmek için çalışacağına yemin etti. Onlara her yönden, her vasıtayı kullanarak yaklaşır ve Allah'ın yolundan saptırmaya çalışır. Allah ise insanlara irade kabiliyeti vermiştir. Vahyin aydınlattığı resullerin yolunu seçene cenneti, İblis'in peşine takılanlara ise cehennemi vaat etmiştir.

İblis'le ilk imtihanı veren Adem (a.s.) olmuştur. Rabbi ona:

وَيَاآدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلاَ مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلاَ تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ (19) فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْآتِهِمَا وَقَالَ مَا

نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ الاَّ اَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ (20) وَقَاسَمَهُمَا اِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ (21)

"Ey Adem, sen ve eşin cennete yerleşin. Dilediğiniz yerden yiyin, fakat, şu ağaca yaklaşmayın. Yoksa zalimlerden olursunuz." dediği halde adem ve eşi şeytanın oyununa düşmekle ilk hatayı yaptı.

"Şeytan, örtülü olan avret yerlerini kendilerine göstermek için, ikisine de gizlice fısıldayarak şöyle dedi:

-Rabbiniz, bu ağacı yalnızca ikiniz de melek olursunuz veya ölümsüz olursunuz diye yasakladı. Ben, sizin iyiliğinizi isteyen, size öğüt verenlerdenim." diye onlara yemin etti." (ayet: 19-21)

Şeytan, aldatmada hile yöntemini kullanıyor. Üstelik inandırıcı olması için yemin bile ediyor. Daha önce hiç aldatılmamış olan Adem saf bir şekilde bu oyuna geliyor. Her zaman aklımızda olması gereken bir konudur bu. Şeytan, insanı aldatmak için doğru kimse, öğüt veren nasihatçı rolü oynar. Allah'ın adını kullanarak insanları tuzağa düşürür.

فَدَلاَّهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ اَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَأَقُلْ لَكُمَا اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ (22)

"Böylece onları hile ile aldattı. Ağacın meyvesinden tattıklarında, avret yerleri kendilerine göründü ve oraları cennet yaprağını üst üste koyarak örtmeye başladılar. Böylece onları hile ile aldattı. Ağacın meyvesinden tattıklarında, avret yerleri kendilerine göründü ve oraları cennet yapraklarıyla örtmeye başladılar. Rableri, O ikisine:

-Size bu ağacı yasaklamadım mı, şeytan sizin apaçık düşmanınızdır demedim mi? diye seslendi." (ayet: 22)

Şeytan, onların ağacın meyvesini yediklerinde melek ya da ölümsüz olmayacaklarını iyi biliyordu. Onların avret yerlerinin açılacağını ve onları utanacakları bir işe sürüklediğini de gayet iyi biliyordu. Onun gayesi Adem'i ve eşini cennette küçük düşürmek ve Rabbine "İşte,

değer verdiğin ve kendisi için benden secde etmemi istediğin kimseleri gördün mü?" nasıl da basitleştiler. Onları nasıl aldattım. Demek ki değer verdiğin kadar üstün değillermiş" imajını vermekti. Ve bunu başardı da.

Rab'leri o ikisine:

-Size bu ağacı yasaklamadım mı, şeytan sizin apaçık düşmanınızdır demedim mi? diye seslendiğinde, Adem ve eşi şeytana parmak ısırtacak ve insanın kendinden üstünlüğü karşısında hırsından çatlatacak şu cevabı verdiler:

قَالاَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ (23)

"-Rabbimiz, kendimize zulmettik. Bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen, elbette hüsrana uğrayanlardan oluruz." (ayet: 23) Bu cevap, şeytan ile Adem'in değerini ortaya koyuyordu.

Şeytan, bir kere hata etmiş, büyüklük sevdasına kapılmıştı. Ama asla pişmanlık duymamıştı. Hatasında diretmekte kararlıydı. Cehenneme atılma pahasına olsa bile. Adem'e gelince o haddini biliyordu. Hata yapmasına hata yapmıştı ama, özür dileme, af dileme büyüklüğünü gösterdi. İşte bu yön, onu şeytan karşısında zirveye çıkarıyor, şeytanı ise yerin dibine geçiriyordu. Dolayısıyla Rabbi onu ve eşini affetti. Ve hepsine şöyle buyurdu:

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ (24) قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ (25)

"-Birbirinize düşman olarak inin! Size, yeryüzünde belirli bir süreye kadar yerleşip, geçinmek takdir edildi. Orada yaşayacak, orada ölecek ve oradan çıkarılacaksınız." (ayet: 24-25)

26-30: EY ADEMOĞULLARI

İşte imtihan dünyasına ilk defa Adem böyle ayak bastı. Sonra onun çocukları oldu. Nesiller türedi. Hesabı unutulmuş yıllar, yüzyıllar, bin yıllar geçti. Her gelen insan bu dünyada imtihan edildi. Burada ya-

şadı, burada öldü ve bu hayat sürüp gidiyor. İnsanları uyarmak için zaman zaman resuller ve nebiler geldi. Allah kitaplar indirdi. Bazı insanlar, bu elçilere kulak verdi, tabi oldu. bazıları da tüm bunlardan habersizce yaşadı ve öldü. Devam edegelen bu hayat çizgisi içinde Rabbimiz sürekli insanları uyardı. İşte onlardan birisi:

يَابَنِي آدَمَ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ (26)

"Ey Ademoğulları, size avret yerlerinizi örtecek ve süs olacak bir elbise indirdik. Takva elbisesi ise daha hayırlıdır. İşte bu, Allah'ın ayetlerindendir. Ola ki düşünüp, öğüt alırlar." (ayet: 26)

يَابَنِي آدَمَ لاَ يَفْتِنَنَّكُمْ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا اِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لاَ تَرَوْنَهُمْ اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ (27)

“Ey Ademoğulları, Şeytan ana ve babanızı, avret yerlerini kendilerine göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi, sakın sizi de fitneye düşürmesin ve taraftarları, sizin onları görmediğiniz yerden sizi görürler. Biz, şeytanları, inanmayanların dostları yaptık." (ayet: 27)

Rabbimiz, bize giyecek ve korunacak elbiseler verdiği gibi takva elbisesi de bahşediyor. Takva elbisesine bürünmek daha hayırlıdır buyuruyor. Giysinin birinci gayesinin avret yerlerini kapatmak olduğunu, şeytanın da Adem'i ve eşinin avret yerlerini açtırmak suretiyle cennetten ihraç ettirdiğini açıklayarak yine onun oyununa gelmememiz gerektiğini bildiriyor. Cahiliye döneminde Araplar Kabeyi bazen çıplak olarak tavaf ederler. Bunu da iyi bir ibadet zannederlerdi. Oysa Allah, açılıp, saçılarak soyunmanın şeytanın oyunu olduğunu ve çirkin bir davranış olduğunu açıklıyor. Güzel olan Allah'ın yarattığı giysiler ile örtünmek ve takvalı olmaktır. Takva elbisesi nedir? Bu ifadeye iki tür anlam vermek mümkündür. Birincisi, her konuda takvayı, sakınmayı, örtünmeyi gözetmek; ikincisi, örtülmesi gereken yerleri tamamen örtmektir.

Cahiliye insanları Kabe'yi çıplak olarak tavaf ettiklerinde kendilerine böyle yapmalarının çirkin ve ahlaksızca bir iş olduğu hatırlatılınca onların cevabı

وَاذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ اِنَّ اللَّهَ لاَ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لاَ تَعْلَمُونَ (28)

" Onlar kötü bir iş yaptıkları zaman:

-Atalarımızı böyle yaparken bulduk, Allah da bunu bize emretti, derler. De ki:

-Allah, kötülüğü emretmez. Bilmediğiniz şeyi Allah'a mı atıyorsunuz?" (ayet: 28)

Oysa, bu cevap, şeytanın aldatmasının bir sonucudur. Çünkü "Allah, kötülüğü emretmez. Allah hakkında bilmediğiniz şeyler mi söylüyorsunuz? De ki:

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ (29)

"Rabbim, adaleti emretti. Her mescitte yönünüzü doğrultun. Sırf O'na itaat edenler olarak O'na dua edin. İlk defa sizi yarattığı gibi, yine O'na döneceksiniz." (ayet: 29)

Allah'tan gelmiş herhangi bir belgeye dayanmadan, Allah hakkında ileri sürülen sözler koskoca bir yalandır. Üstelik Allah bunların tersini açıklamışken, şeytan insanları Allah hakkında böyle yalanlar uydurtarak saptırır.

Hangi mescit olursa olsun, yalnız Kabe değil, bütün ibadet yerlerinde yalnızca Allah'a yönelmek ve sadece O'na dua ve kulluk etmek her insanın görevidir. Çünkü bizi yaratan O'dur ve yine hesap vermek için O'nun huzuruna çıkacağız.

فَرِيقًا هَدَى وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمْ الضَّلاَلَةُ اِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ (30)

"O, (insanların) bir bölümünü hidayete ulaştırdı. Bir bölümüne ise sapıklık hak oldu; çünkü onlar, Allah'ı bırakıp, şeytanları veli edindiler. Üstelik kendilerini de hidayette sanıyorlar." (ayet: 30)

Allah'a hesap vereceğini bilen kimseler, Allah'ın gösterdiği yola yönelirler. Allah da onların hidayetini arttırır. En doğruya, en güzele ulaşmasını sağlar. Allah'ı unutup da şeytanın tuzağına düşen, yeryüzünde bulunma sebep ve gayesini unutan kimseler ise sapıklığı hak etmişlerdir. Ama, bunun da farkında değillerdir. Kendilerini doğru yolda zannederler. Cennete doğru ilerlediklerini vehmederler.

31-33: ALLAH'IN HARAM KILDIKLARI

Yapılması yasak olan şeylere haram denir. Serbest bırakılan şeylere de helal adı verilir. Haram ve helali kim belirler? Hangi şeyin yapılabileceğini, hangi şeyin de yapılamayacağını tespit etme yetkisi Allah'a aittir. Allah'ın bu yetkisine sahip olduğu düşünülen varlıklar Allah ile ortaklığı bulunduğu zannedilen, Allah'a şirk koşulan varlıklardır. Bu sebeple mü'minler, yalnızca Allah'ın belirlediği haram-helal sınırını gözetirler. Allah'ın haram-helal sınırını aşanların ise şirk içinde olduklarını bilirler.

يَابَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلاَ تُسْرِفُوا اِنَّهُ لاَ يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ (31)

"Ey Ademoğulları, her mescide gidişinizde güzel elbisenizi giyin. Yiyin, için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah müsrifleri sevmez." (ayet: 31)

Allah, güzel ve temiz şeyleri haram kılmaz. Bilakis, kullarını verdiği nimetlerden faydalanmaya çağırır. Onların giyinmelerini, yemelerini ve içmelerini ister. Yalnız israfa kaçmamak şartıyla, israf haddinden fazla, lüzumsuz ve saçıp savurarak nimetleri boş yere tüketmektir. Allah, bunu sevmez. Bunun dışında

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنْ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (32)

"Allah'ın kulları için var ettiği güzel şeyleri ve temiz rızıkları kim haram kıldı? De ki: Onlar, bu dünya hayatında iman edenlere, kıyamet gününde de yalnızca onlaradır. Bilen bir toplum için ayetleri işte böyle açıklıyoruz." (ayet: 32) Kim, Allah'ın helal kıldığını haram sayarsa o Allah'ı tanımamış ve O'na asi olmuştur. (Maide: 87) Allah böyle kimseleri sevmez. Allah, temiz ve güzel şeyleri helal kılmıştır. Haram kıldıkları ise özetle şunlardır:

قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَاَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَاَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لاَ تَعْلَمُونَ (33)

"Rabbim, ancak açık olsun gizli osun kötülükleri (ahlaksızlığı), günah işlemeyi, haksız yere isyanı, hakkında hiç bir delil indirmediği bir şeyi Allah'a şirk koşmanızı ve Allah, hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır." (ayet: 33)

34-37: MUTTAKİLER VE MÜCRİMLERİN SONU

Her insan ve her toplum belirli bir süre yaşar ve sonra kaybolup gider. Dünyada süresini dolduranlar yaptıkları amellerine göre ahirette karşılığını görürler. Ne insanların fert fert ebedi olmaları ne de toplumların ebedi olmaları mümkün değildir. Çünkü Allah'ın takdir ettiği bir ecel ile son gelir.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَاِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لاَ يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلاَ يَسْتَقْدِمُونَ (34)

"Her toplumun bir sonu vardır. Sonları geldiğinde ne bir süre erteleyebilirler ne de öne alabilirler." (ayet: 34) Elbette toplumları oluşturan, geliştiren ve sonlarını getiren sebepler vardır. Toplumun sonu ne olursa olsun ferdin görevi Allah'a kulluktur. Kul görevini yapınca, sorumluluğu bitmiş olur ve Allah'a hesabını sağlam verir. Görevini yapmazsa, toplum islami de olsa başarı sağlayamaz.

İlk görev, Allah'ın ayetlerini öğreten elçilere kulak verip, ayetler ışığında bir hayat yaşamaktır. Allah'tan korkarak, günahlardan sakınarak, iyiliklerde yarışarak, bütün hareketlerini Allah'ın arzusuna uygun

olarak düzelttiği takdirde mükafatı hak edecektir. Ahirette bir korku ve endişeye kapılmayacak, cennet ile ödüllendirilecektir.

يَابَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنْ اتَّقَى وَأَصْلَحَ فَلاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ (35)

"Ey Ademoğulları, aranızdan size ayetlerimizi okuyan resuller geldiği zaman, kim korunur ve (kendisini) düzeltirse; artık onlara bir korku yoktur. Ve onlar, üzülmeyeceklerdir." (ayet: 35)

Üzülecek olanlar, korkacak olanlar Allah'ın ayetlerini tanımayanlardır. Onları yalanlayıp, yüz çevirenlerdir.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (36)

"Ayetlerimizi yalanlayanlar ve onlara karşı büyüklük taslayanlar ise, ateşliktir. Onlar, orada ebedidirler." (ayet: 36)

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ أُولَئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَتَّى اِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَى اَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ (37)

"Öyleyse, Allah hakkında yalan uydurandan veya O'nun ayetlerini yalanlayandan daha zalim kim olabilir? Bunlara kitaptan nasipleri ne ise ulaşacaktır. Nihayet elçilerimiz canlarını almaya gelince; "Nerede Allah'ın dışında yalvardıklarınız?" diye soracaklardır. Onlar da: "Bizden uzaklaşıp gittiler." diyerek, kafir oldukları hakkında kendi aleyhlerine şahitlik edeceklerdir." (ayet: 37)

Allahu Teâlâ zaman zaman "daha zalim kim vardır?" ifadesini değişik konularda kullanmaktadır. Bu ifade bir derecelemeden ziyade yapılan günahın ne kadar büyük ve kötü olduğunu vurgulamadır. Bununla birlikte bu ifadenin kullanıldığı yerlerde anlam ve muhteva yö-

nünden bir ilgi ve birlik de gözden ırak tutulmamalıdır.[2] Bu zalimlere "kitaptan nasiblerinin ulaşması" da haklarında takdir edilmiş olan dünya hayatındaki geçimlikleri olarak tefsir edilebilir.

38-41: CEHENNEMDE KONUŞMALAR

Melekler canlarını alırken; suçlarını itiraf eden Allah'tan başkasına yalvaran zalimler Ahirette de hüsrana uğrayacaklardır. Güvendikleri dallar ellerinde kalacak, kendilerini cehenneme yönelten büyükleri ile birlikte büyük bir azaba uğrayacaklardır. Allah, onlara şöyle buyuracak:

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّى اذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولاَهُمْ رَبَّنَا هَؤُلاَءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنْ النَّارِ قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ وَلَكِنْ لاَ تَعْلَمُونَ (38)

"Sizden önce geçen cin ve insan toplumları arasında ateşe girin!" Onlardan "Her toplum ateşe girdikçe kardeşini (kendisini o yola çağıran ve beraber olduğu kimseleri) lanetleyecek. Sonunda hepsi orada bir araya gelince, son gelenler, öncekiler için: " Rabbimiz, işte bizi bunlar saptırdılar. Onlara ateşten azabı kat kat ver." derler." Allah da onlara şu karşılığı verir: "Herkese kat kat azap vardır. Fakat bilmiyorsunuz" (ayet: 38)

Sonradan gelenler, önden gidenleri kendilerini saptıran, sapıklık yolunda kendilerini kışkırtan kimseler olarak tanırlar ve hınç ile, nefret ile onlardan intikam almak isterler. Oysa, onlar kadar kendileri de suçludur. Kendilerinden öncekiler Allah'ın kılavuzuna uymadıkları için azaba düşmüşlerdir. Fakat, sonrakiler de hiç düşünmeden öncekilere uymuşlardır. Allah'ın kitabı ise hep okunmayı ve yaşanmayı bekleyip durmuştur. Allah'ı ve O'nun kitabını bildikleri halde eskilerin yapageldikleri yanılgıları işlemeye devam etmişlerdir. Böylece kat kat günah yüklenmişler, kat kat azabı da hak etmişlerdir.

[2] Örnek olarak bkz. 2/114, 6/21,93

Sonrakiler tarafından suçlu gösterilen öncekiler, kendilerine kızan torunlarının, çocuklarının, kendilerine kızmaya bir hakları olmadığı, herkesin ancak kazandığı ile cezalandırılması gerektiğini söylerler:

وَقَالَتْ أُولاَهُمْ لِأُخْرَاهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ (39)

" Öncekiler ise, kendilerinden sonra gelenlere:

-Sizin bizden bir üstünlüğünüz yoktur. Siz de kazanmış oldukları-nıza karşılık azabı tadın!" derler." (ayet: 39) Sonradan gelmiş olmak bir özür değildir. Allah, düşünecek akıl, gören göz ve işiten kulak verdikten ve de dosdoğru yolu kitapta açıkça ortaya koyduktan sonra sapıklıkta inat eden kimseler için bir mazeret olamaz. Bu sebeple Allah onlar hakkında şu hükmü veriyor:

انَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لاَ تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلاَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ (40)

"Ayetlerimizi yalanlayıp, onlara karşı büyüklük taslayanlara, onlara, gök kapıları açılmayacak, halat iğne deliğinden geçmedikçe, onlar cennete giremeyeceklerdir. İşte biz, suçluları böyle cezalandırırız." (ayet: 40)

"halat iğne deliğinden geçmedikçe" ibaresi yaygın olarak "deve iğne deliğinden geçmedikçe" diye bilinir. Halat veya deve olması önemli değil önemli olan o işin imkansız olmasıdır. Bu basit ve kolay anlaşılır misalle konu vurgulanıyor. Eğer Allah'ın ayetlerinden uzak durur, Onların kılavuzluğunda hayatınıza yön vermezseniz kesinlikle cennete giremezsiniz. Allah'ın azabından kurtulamazsınız. Bu gerçeği bilmelisiniz!..

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ (41)

"Onlar için cehennemden yatak ve üstlerine de (ateşten) örtüler vardır. İşte zalimleri böyle cezalandırırız." (ayet: 41) Bu yatak ve örtü-

ler bildiğiniz yatak ve örtülere benzemez. Bunlar rahatlatmaz, dinlendirmez, elem ve acı verir, ızdırap verir.

42-43: CENNETLİKLER

Cenneti kazanan kullar, dünya hayatında Kur'an'ın gösterdiği yolda yürümüşler ve Allah'ın sevgisini kazanmışlardır. Orada, içlerinde birbirlerine karşı kin ve hoşnutsuzluktan ne varsa sökülüp alınmış, tertemiz olmuşlardır. Oturup, Rablerinin kendilerine lütfettiği bu büyük mükafat karşısında yine O'na hamd ederler:

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لاَ نُكَلِّفُ نَفْسًا الاَّ وُسْعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (42) وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ الْاَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلاَ اَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا اَنْ تِلْكُمْ الْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (43)

"İman eden ve doğruları yapanlar ise -ki biz kimseye gücünün üstünde bir yük yüklemeyiz- bunlar da cennetliklerdir. Onlar, orada ebedidirler.

Göğüslerinde, kinden ne varsa söküp atarız. Altlarından ırmaklar akarken onlar şöyle der:

-Bizi buraya yönelten Allah'a hamdolsun; Allah bizi hidayete iletmeseydi biz, doğru yolu bulamazdık. Rabbimizin, elçileri hakkı getirmişler!

-İşte size yaptıklarınızın karşılığı olarak mirasçısı olduğunuz cennet!" diye onlara seslenilir." (ayet: 42-43)

Ne mutlu onlara, işte gerçek kurtuluş budur. Bunu kazanmak için çalışmalıyız.

44-51: ACABA NE KONUŞUYORLAR?

İnsanlar ahirette gidecekleri yere ulaştıktan, cennetliklerle cehennemlikler belli olduktan sonra, Rabbimiz onların arasında geçen şu diyalog ile bize sonucu gösteriyor:

وَنَادَى أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ اَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ (44) الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ (45)

"Cennet ehli, cehennem ehline (şöyle) seslenir:

-Biz, Rabbimizin bize vaat ettiğinin gerçek olduğunu gördük. Siz de Rabbinizin vaadini gerçek buldunuz mu? Onlar da "Evet!" derler. Aralarında bir münâdi:

-Allah'ın laneti; ahireti inkar ederek, (insanları) Allah'ın yolundan alıkoyan ve onu eğriltmek isteyen zalimlerin üzerinedir! diye seslenir." (ayet: 44-45)

Ogün orada Allah'ın dinini yaşamaktan insnaları alıkoyan, Allah'ın dinini insanların gözünde küçük düşürmeye çalışan, onun yanlış ve geçersiz olduğuna insnaları inandırmak için mücadele eden ve يَبْغُونَهَا عِوَجًا "**onu eğriltmek isteyen**" zalimler, dünyada iken yaptıkları çarpıtma ve Allah'ın yolundan alıkoyma günahlarının bedelini orada, ağlarına düşen kimselerle birlikte ödemek

Bu ses, cehennemliklerin yüreğini ağzına getiren ve o an yok olmayı, yaşamamış olmayı, hemen ölmeyi arzulatan bir komuttur. Fakat onlar, öldürülmezler, yok edilmezler. Cehenneme sevk edilirler.

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ اَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ

يَطْمَعُونَ (46) وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لاَ تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (47)

"(Cennet ehli ile cehennem ehli) arasında bir sur, surun burçları (A'raf'ın) üzerinde herkesi simalarından tanıyan kimseler vardır. Cennetliklere:

-Selam size, diye seslenirler. Henüz oraya girmemişler, fakat çok arzulamaktadırlar. Gözleri cehennemlikler tarafına çevrilince:

-Rabbimiz, bizi zalim toplumla birlikte bulundurma! derler." (ayet: 46-47)

Cennetlikler cennette, cehennemlikler de cehennemde hak ettikleri karşılığı görürlerken, cennetlikler ile cehennemlikler arasında yer alan bir surdan ve bu surun burçları üzerinde cennete doğru yönelen kimselerden bahsedilmektedir. (ayet: 45) Bu kimselerin iyilikleri ile kötülükleri kendilerini ne cennete ne de cehenneme sevketmeye yeterli olmadığı için cennete gitme arzusuyla yanıp tutuşan, cehenneme gitme korkusu ile de tir tir titreyen kimseler olduğu rivayet edilmektedir. (Müslim, Sahih) Bunlar, kendileri hakkında Allah'ın vereceği hükmü beklemektedirler. Cennetliklere imrenerek "Selam size!" diye onlara kavuşma arzusuyla nida ederler. Gözleri cehennemlikler tarafına çevrilince:

-Rabbimiz, bizi zalim toplulukla beraber bulundurma!" diye Allah'a dua ederler. Cennetlikler ve cehennemlikler zaten yüzlerindeki ifadeden birbirinden kolayca ayrılmaktadır. Cehennemlikler içine düştükleri vahim ve korkunç durum sebebiyle başları öne eğik, kahrolur bir halde cezalarını bekleyen suçlular olarak ümitsizlik ve çaresizlik içinde ölüm sarhoşluğunu yaşarken; cennetlikler sanki havada uçarcasına sevinç ve mutluluk içinde gözleri pırıl pırıl dudaklarında tatlı bir tebessüm ve Rablerine hamd eder bir vaziyette yepyeni bir hayata başlamanın coşkusunu duyarlar. Ödüllerle dolu, hayallerinin almadığı kadar büyük ve muhteşem bir dünyadır bu.

Bunların arasına katılmak için can atan araftakiler, kendilerini dünyada mü'minlerden uzaklaştırmak için "Allah, bunları rahmetine erdirmeyecektir." diye yemin eden cehennemliklere dönerek:

وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالاً يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ قَالُوا مَا أَغْنَى عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ (48)

"A'raftakiler simalarından tanıdıkları bazı adamlara seslenirler:

-Sizin topladığınız şeyler ve büyüklenmiş olmanız size bir fayda sağlamadı." (ayet: 48) Sizin dalga geçerek, küçümsediğiniz ve Allah'ın rahmetine bile layık görmediğiniz kimseler ise cennettedirler şimdi. Dünyada boş gurur ve büyüklenme burada boşa gitti. Aksine aleyhinize oldu." diyerek, zaten yaptıklarına pişman olan mücrimleri kahredici sözlerle can evlerinden vuracaklardır.

Allah, Araftaki bu kimseleri sonunda cennet ile ödüllendirecek ve onlara şöyle hitap edecektir.

أَهَؤُلاَءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لاَ يَنَالُهُمْ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لاَ خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلاَ اَنْتُمْ تَحْزَنُونَ (49)

" Bunlar mıydı o sizin, "Allah bunları rahmetine erdirmeyecektir" diye yemin ettikleriniz? derler.

-Girin cennete size korku yoktur ve de üzülmeyeceksiniz!" (ayet: 49)

Cennetlikler, huzur ve güven içinde kendilerine lütfedilen cennette ödüller arasında yaşarken, cehennemlikler azap içinde kıvranırlarken, cennetliklere şöyle seslenecekler:

وَنَادَى أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ اَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنْ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ قَالُوا اِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ (50)

Cehennemlikler, cennetliklere:

-Bize de biraz su verin ya da Allah'ın size verdiği rızıktan, diye seslenirler. Cennetlikler:

-Allah, kafirlere ikisini de haram kılmıştır, derler." (ayet: 50)

Sözün bu noktasında Rabbimiz cehenneme düşme sebeplerini anlatıyor. Niçin onlar kafir olmuştu? Bunu bize şu özlü ifadelerle sunuyor:

اَلَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ نَنسَاهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ (51)

"Onlar, dinlerini oyun ve eğlence edinmişler ve dünya hayatı da onları aldatmıştır. Bugün bu karşılaşma gününü unuttukları ve bile bile ayetlerimizi inkar ettikleri gibi biz de onları unutacağız." (ayet: 51) Oysa

وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَى عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (52)

"Onlara, ilim ile açıkladığımız, iman eden bir toplum için de kılavuz ve rahmet olan bir kitap göndermiştik." (ayet:52)

53: UYDURMALAR KAYBOLUP GİDİYOR

Onlar, bu kitaba önem vermediler, O'nun kılavuzluğunu benimsemediler ve rahmete de ulaşmadılar. Çünkü onflar iman etmeyen bir toplum idi. Onlar aklını kullanmayan, atalarının yolunu taklit eden, heva ve heveslerinin kulu olan bir toplum idi.

Onları yalnızca başlarına gelecek kesin bir felaket, yıkım ve azap kendilerine getirebilirdi. O zaman da kurtuluş ve geri dönüş için tek bir kapı bile kalmamış olurdu. İşte o zaman mahvolurlar:

هَلْ يَنْظُرُونَ الاَّ تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (53)

"Onlar yalnızca sonucun ortaya konmasını mı bekliyorlar? Sonucun geldiği gün, önceleri onu unutmuş olanlar:

-Rabbimizin elçileri gerçeği getirmişler. Şimdi, bize şefaat edecek bir şefaatçi var mı? veya yaptıklarımızdan başka şeyler yapmamız için bir dönüşümüz var mı?" derler. Onlar, kendilerini mahvetmişler ve uydurdukları şeyler de kaybolup, onlardan ayrılmıştır." (ayet: 53)

Şefaatını umarak kendilerine bağlandıkları zatlar yok olmuştur. Hesap günü uydurmaların, batıl inançların faydası yoktur. Geri dönüş imkanı da kalmamıştır. Yalnızca azap kalmıştır. Kitaba uymayan O'nun kılavuzluğuna girmeyenlere...

54-58: RABBİNİZ VE SİZ!..

Allahu Teala insanların başına gelecek sonucu anlattıktan sonra başa dönüyor. İnsanlara göklerin, yerin ve varlıkların nasıl yaratıldığını açıklıyor. İstiyor ki kullar bununla yaratanın, yaşatanın ve hesaba çekenin Allah olduğunu iyice anlasınlar. Sonu görmeden önce başı, ilk günleri düşünsünler de ikisi arasını Allah'ın istediği gibi doldursunlar.

اِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ اَلاَ لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ (54)

"Şüphesiz Rabbiniz, gökleri ve yeri altı aşamada yaratmış, sonra arşı istiva etmiştir." Gece ile kendisini kovalayan gündüzü örter; Güneşi, ayı ve yıldızları da emrine boyun eğmiş olarak (yaratmıştır.)

Dikkat edin, yaratma, emir ve idare yalnızca O'na aittir. Alemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir!" (ayet: 54)

Rabbimizin gökleri ve yeri "altı yevm"de yaratması altı günde anlamına geldiği gibi altı aşamada manasına da gelir. Altı günün de dünya günü mü yoksa Allah katındaki gün mü olduğu açıkça belirtilmemektedir. Önemli olan astronomik hesaplar yapıp evrenin yaratılışı ile ilgili geniş araştırmalara girişmek değildir. Ayetin konusu bu değildir. Ayetin konusu Rabbin gücüdür, yaratıcılığı ve hakimiyetidir. Bunu idrak etmemiz için bu tür ayetleri açıklamaktadır.

'Arşı istiva etmesi' de üzerinde çok konuşulan tartışılan ve şeytani yorumların yapıldığı bir konudur. İlk müfessirler tefsirlerinde bu konulara hiç girmemişler "bilgi sınırlarının ulaşamayacağı gaybı konularda"

fikir yürütmemişler. Getirecekleri yanlış yorumlardan hesaba çekileceklerini bilmişlerdir.

Arş: Mülk, taht, izzet, şeref, işin kıvamı gibi anlamlara gelir. İstiva: Tahta çıkmak, yönelmek, kastetmek gibi anlamlara gelir. Arşı istiva etmeyi ise: "Her şeye hakim olan bütün otoriteyi kendinde barındıran en yüksek makama sahip olmak" diye tercüme edebiliriz. Fakat konunun keyfiyetini bilmek bizim bilgimizi aşar. Bize düşen "yaratma, emir ve idarenin yalnızca O'na ait olduğunu" bilip, O'na boyun eğmektir.

Dua, ibadetin özüdür. Acziyetin ifadesidir. İlah'ın otoritesinin, hakimiyetinin tanınmasıdır. O'na sığınma, O'ndan yardım dilemedir. O'nun yaratıcı, yaşatıcı ve idareci olduğunu kabul etmektir. Bu sebeple, dua yalnızca Allah'a yapılır. O'nun dışında bir başkasına yapılan dua Allah'a şirk koşmaktır. Allah'a nasıl dua etmeliyiz?

اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً اِنَّهُ لاَ يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ (55)

"Rabbinize yalvara yakara ve gizlice dua edin. O, sınırı aşanları sevmez." (ayet: 55)

وَلاَ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلاَحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا اِنَّ رَحْمَةَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنْ الْمُحْسِنِينَ (56)

"Yeryüzü ıslah edildikten sonra bozgunculuk yapmayın. Korku ve ümit ile O'na dua edin. Allah'ın rahmeti iyi kimselere yakındır." (ayet: 56)

Rivayet edilen bir hadiste yüksek sesle tekbir alan kimselere Resul (sav) şöyle buyuruyor: "Ey insanlar, kendinizi nezakete alıştırın. Ne sağıra ne de kendinizden uzak birine sesleniyorsunuz. Sizin dua ettiğiniz zat her şeyi duyar ve O size en yakındır. Sizinle beraberdir..." (Sahih-i Müslim) Hiç bir konuda aşırılığa kaçmamak, Rabbin çizdiği sınırı aşmamak gerekir. Çünkü Allah, böyle insanları sevmez. Bu sebeple, yeryüzünde bozgunculuk etmek, Allah'ın hükmüne itaat eden bir düzen kurulmuş olmasından sonra bu düzeni bozmaya, gayret etmek mü'minin göstermesi mümkün olmayan tavırlardır. Çünkü mü'min Allah'tan korkarak ve O'nun rızasını, sevgisini ümit ederek O'na kulluk ve dua eder. Allah'ın rahmeti işte bu insanlara çok yakındır. Allah rahmeti ile onları bürüyecektir. Onlara hem bu dünyada hem de ahirette çeşitli rızıklarla, ürünlerle mükafaatlar verecektir. Biz de Allah-

'ın rahmetine nail olan kullardan olabilmek için O'nun ayetlerini dinleyip, öğüt almalıyız.

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ حَتَّى إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالاً سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (57) وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبُثَ لاَ يَخْرُجُ إِلاَّ نَكِدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ (58)

"Rahmetinin önünde müjdeci olarak rüzgarları gönderen O'dur. Rüzgarlar, ağır ağır yağmur yüklü bulutları yüklendiği zaman; biz, onu ölü bir bölgeye gönderir ve su indiririz. Onunla her türlü ürün çıkarırız. Ölüleri de böyle çıkaracağız. Belki düşünüp, ibret alırsınız.

Verimli bölgenin bitkisi rabbinin izniyle bol çıkar. Verimsiz olandan ise faydası çok az bir şeyden başkası çıkmaz. Şükreden bir toplum için işte ayetleri böyle çeşitli şekillerde açıklıyoruz." (ayet: 57-58)

RESULLER VE TOPLUMLAR

A) 59-64: Hz. NUH'UN MÜCADELESİ

Tarih boyunca insanlar iki yol arasında bir tercih yaparak yaşaya gelmişlerdir. Bu yollardan birincisi: Allah'ın resuller vasıtasıyla insanlara gösterdiği dosdoğru yol; ikincisi: bu yolun dışındaki bir yol. Batıl yol görünürde çok farklı şekillerde ortaya çıkmışsa da esas itibariyle birdir. O da 'Allah'ın gösterdiği dosdoğru yol" olmaması. Resuller, Allah'ın gösterdiği dosdoğru yolu insanlara sunmuşlar fakat herkese kabul ettirememişlerdir. Allah'a döndürüleceğini ve hesaba çekileceğini hiç düşünmeyen cahiller her zaman Resullerden ve onların getirdiklerinden yüz çevirmişlerdir. İşte bunların örnekleri, Allah'u Teala Araf Sûresinin 59. ayetinden 180. ayete kadar hep bunları anlatmış, aklını kullanan insanlara öğütler vermiştir. Bir tarih böyle geçti, geçenler iyisiyle kötüsüyle hesap gününü beklemektedir. Dünya hayatları sona erdi. Kibirleri, gururları, havaları bitti. Pişmanlık ve korku kuşattı onları. Fakat faydası olmayan pişmanlık-Kurtarmayan korku. Azap ile sonuçlanacak hayvanlardan daha aşağı bir yaşayışın hesabı bekliyor onları.

Hz. Nuh'un mücadele ve teklif faaliyetini açıklayarak başlayan konu dikkatlerimize sunuluyor önce:

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَاقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ (59)

"Nuh'u kavmine peygamber olarak gönderdik. O da kavmine dedi ki:

-Ey kavmim, Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka bir ilahınız yoktur. Ben, büyük bir günün azabının başınıza gelmesinden korkarım!" (ayet: 59)

İslami tebliğin nasıl yapılması gerektiği konusunda bize açık ipuçları veren Hz. Nuh'un sözleri: "Ey kavmim, Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka bir ilahınız yoktur. Ben, büyük bir günün azabının başınıza gelmesinden korkarım!"

Aşağı yukarı her resulün söylediği aynı ifade! İşte tebliğ edilmesi gereken dava budur.

Yalnızca Allah'ın ilah olarak tanınması; yani yalnızca O'na kulluk edilmesi! "Lâ ilahe illallah" cümlesi ile sloganlaşan ve tüm tağutları reddeden, her şeyin alemlerin rabbine ait olduğunu haykıran bir tebliğ apaçık bir tebliğdir.

Hz. Nuh'un, açıkça Allah'a kulluğa davet etmesi ve O'ndan başka bir ilah tanımamaya çağırması toplumda nasıl karşılanıyor?

Her toplumda olduğu gibi Hz. Nuh'un toplumunda da o toplumu yönlendirici ve idareci konumda olan kimseler burun kıvırıyor, büyükleniyor, yüz çeviriyor ve küstahça şöyle diyorlar:

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (60)

"-Biz, seni açıkça bir dalalet içinde görüyoruz." (ayet: 60) Dalalet içinde olan kim? Hz. Nuh mu yoksa kendileri mi? Hz. Nuh, onların bu küstahlığına rağmen gayet yumuşak bir ifade ile sözlerine şöyle devam ediyor:

قَالَ يَاقَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (61)

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالاَتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لاَ تَعْلَمُونَ (62)

"-Ey kavmim, bende hiçbir sapıklık yoktur. Ben, ancak Alemlerin Rabbı tarafından (görevlendirilen) bir elçiyim. Size, Rabbimin gönderdiklerini bildiriyor, Sizin iyiliğinizi istiyorum. Ben, Allah'ın bildirmesi ile sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum." (ayet: 61-62)

Hz. Nuh, cahil yöneticilerin, arzularına kulluk eden, gaflet içinda olan ileri gelen kimselerin bilmediği gerçekleri Rabbinin kendisine vahyetmesiyle biliyordu. O, istiyordu ki bütün insanlar, kendisinin bildiği gerçekleri öğrensinler ve Allah'a kulluğa yönelsinler. Allah'tan başka ilahlar edinmesinler. Ama insanlar bu çırpınış karşısında hissiz, duygusuz, taş gibi katı durabiliyorlardı. Anlamadıkları Hz. Nuh'un ne yapmak istediğini kestiremiyorlar, O'na şaşırıyorlardı. Niçin herkes gibi O da toplumun paylaştığı inançları paylaşmıyor, onca ilahları, velileri reddedip, bir tek Allah'a kulluğu savunuyordu. Hz. Nuh, onlara şaşkınlıklarının sebebini soruyor. Daha doğrusu kurtuluşu reddeden bir cahil toplumu Hz. Nuh da anlamakta zorluk çekiyordu:

أَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ (63)

"Sizi uyarmak, sakınmanızı ve böylece merhamet edilmenizi sağlamak için sizden bir adam vasıtasıyla, Rabbinizden size bir uyarı gelmesine hayret mi ediyorsunuz?" diyordu." (ayet: 63)

Toplum, Hz. Nuh'u yalanladı. O'nun getirdiği apaçık ayetleri benimsemediler. Saplandıkları bataklıktan kurtulmak istemediler. Allah da Hz. Nuh'u ve onunla birlikte olan kurtuluş isteyen bir avuç mü'mini kurtardı. Geri kalan toplumu içinde Hz. Nuh'un da bir oğlunun bulunduğu halde suda boğarak helak etti.

فَكَذَّبُوهُ فَاَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ (64)

"Fakat, O'nu yalanladılar. Biz de O'nu ve gemide O'nunla beraber olanları kurtardır. Ayetlerimizi yalanlayanları da suda boğduk. Onlar, kör bir toplumdu." (ayet: 64)

65-72: Hz. HÛD VE TOPLUMUNUN AKİBETİ

Hz. Hud, Âd toplumuna gönderilen bir peygamber idi. O da Hz. Nuh'un tebliğ metodu ile toplumuna rabbinin mesajlarını iletti. Hz. Nuh'un dediği gibi:

وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَاقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلاَ تَتَّقُونَ (65)

"-Ey halkım, Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka bir ilahınız yoktur. Korkmuyor musunuz? dedi." (ayet: 65) Onları Allah'a kulluğa davet etti. Allah'tan başka ilah olmadığını hatırlattı. Allah'tan korkmalarını teşvik etti. Hz. Hud'a karşı azgın, kendini beğenmiş kafir, toplumda söz sahibi kimseler Hz. Hud ile eğlenmeye, O'nu küçümsemeye başladılar.

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ (66)

"-Biz senin beyinsizlik içinde olduğunu görüyoruz. Senin yalancı olduğunu zannediyoruz." dediler." (ayet: 66) O, Hz. Nuh'un halkına verdiği cevabı verdi:

قَالَ يَاقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (67) أُبَلِّغُكُمْ رِسَالاَتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ (68)

"-Ey halkım, bende beyinsizlik yoktur. Ben, Alemlerin Rabbinden bir elçiyim. Size Rabbimin gönderdiklerini bildiriyorum. Ben sizin için güvenilir bir nasihatçıyım!" (ayet: 67-68) Beyinsizlik, basitlik, düşüncesizlik yaftasını Hz. Hud'a yakıştıranlar, aslında kendilerinin sahip olduğu bir özelliği, "önce davranan yener" mantığı ile Hz. Hud'a attılar. Gerçekte beyinsiz olan Allah'tan başkasına kulluk eden, ebedi bir mükafaat yerine, cezayı azabı seçenden başkası olabilir mi? Alemlerin Rabbinin elçisinin getirdiklerine karşı burnu havada bir büyüklenme ve bilmişlik taslayarak yüz çeviren bu zalimler, Nuh'un toplumunun helak olmasından sonra kendilerinin onların yerine geçtiklerini unutuyor-

lar. Daha güçlü, daha kuvvetli ve daha teknik oldukları için şımarıyorlar. Hz. Hud'un sözlerini alayla karışık bir şaşkınlık içinde dinliyorlar:

أَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً فَاذْكُرُوا آلاَءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (69)

"-Aranızdan biri vasıtasıyla sizi uyarmak için Rabbinizden bir zikir gelmesine şaşıyor musunuz? O'nun, sizi Nuh kavminden sonra halifeler kıldığını ve yaratılışta sizi onlardan daha güçlü yaptığını hatırlayın. Allah'ın size bahşettiklerini düşünün ki kurtuluşa eresiniz!" (ayet: 69)

Onlara Rablerinden bir zikir yani uyarı ve öğütleri içeren bir kitap gelmişti. Ama onlar, gidişatlarından memnundular. Atalarının şirklerle dolu yolu onlar için en güzel yoldu. O yolu terketmek istemiyorlardı. Bunu çirkin bir hareket olarak görüyorlar ve Hz. Hud'un tehditlerini palavra sanıyorlardı. O'na şöyle sesleniyorlardı:

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (70)

"Bir tek ilaha kulluk edelim ve atalarımızın kulluk ettiklerini bırakalım diye mi geldin bize? Doğrulardan isen bizi tehdit ettiğin azabı haydi başımıza getir!" dediler." (ayet: 70)

Hz. Hud, işin ciddiyetinden uzak, daldıkları bataklıkta Allah'ın başlarına getireceği azabı eğlence ile gülerek bekleyenlerin artık ıslah olmayacaklarını anlamıştı. İşin sonucunu Allah'a bırakırken son kez toplumuna şöyle hitap ediyordu:

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا اَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانْتَظِرُوا اِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ (71)

"-Rabbinizden üzerine bir azap, bir gazap hak olmuştur. Sizin ve atalarınızın taktığı (boş) isimler(den ibaret olan putlar) hakkında, Allah

onlar hakkında bir delil de indirmediği halde benimle tartışıyor musunuz? Öyleyse, bekleyin, ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim!" dedi." (ayet: 71) Bundan sonraki gelişmeyi de Rabbimiz şu ifadelerle özetliyor:

فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ (72)

"O'nu ve beraberindekileri katımızdan bir rahmet ile kurtardık. Ayetlerimizi yalanlayan ve mü'min olmayan kavmin de kökünü kazıdık." (ayet: 72)

73-79: SALİH VE SEMUD KAVMİ

Allah, Nuh kavminin yerine Âd kavmini getirmişti. Âd kavmi, Nuh kavmi gibi doğru yolun yerine sapıklığı tercih ettikleri için Allah onları da bir dizi uyarıdan sonra helak etti. Daha sonra onların yerinde Semud kavmi yaşamaya başladı. Semud kavmi de öncekilerden pek farklı bir yol tutmadılar. Onlar da Allah'ı unutmuş, zevk ve sefa içerisinde kendilerinden geçmiş bir halde yaşıyorlardı. Allah onlara herşeyi bol bol ihsan etmişti. Şeytan ise onlara Allah'ı unutturmuştu. Allah, Bu topluma kendi içlerinden bir adamı peygamber olarak görevlendirdi. Bu temiz ve dürüst kişi Salih idi. Salih, onları doğru bir inanca ve Allah'ın, gösterdiği yolda yürümeye çağırdı.

وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَاقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلاَ تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (73)

"Semud kavmine de kardeşleri Salihi gönderdik. (Salih, onlara) dedi ki:

-Ey kavmim, Allah'a kulluk edin, Sizin O'ndan başka bir ilahınız yoktur. İşte Rabbinizden kesin bir delil: Bu, Allah'ın dişi devesi, sizin için bir mucizedir. O'nu bırakın, Allah'ın toprağında otlasın, Ona bir kötülük etmeyin. Sonra sizi acı bir azap yakalar." (ayet: 73)

Bu sefer Allah, Semud toplumunu mucize olarak gönderdiği bir deve ile deniyordu. Allah, belirli bir gün su içme hakkının deveye verilmesini, belirli bir gün de halkın suyu kullanmasını takdir etmişti.[3]

Salih, bu deveye dokunmamalarını; yoksa Allah'ın kendilerini acı bir azaba çarptıracağını hatırlatıyordu. Onları şu sözleriyle de uyarıyordu:

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ (74)

"Âd kavminden sonra sizi halifeler yaptığını, ovalarında köşkler kurup, dağlarında evler inşa ettiğiniz bu topraklara yerleştirdiğini bir hatırlayın. Allah'ın nimetlerini düşünün de yeryüzünde bozgunculuk yaparak taşkınlık etmeyin!" (ayet: 74)

Salih'in bu güzel öğütlerini dinleyip, uymaları gerekirken, büyüklük taslayan toplumun üst tabakası, Salih'e uyan alt tabakadaki, hor gördükleri insanlara takılarak:

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ (75)

“O'nun kavminden büyüklük taslayan ileri gelenler de, hor gördükleri halktan iman edenlere sordular:

-Salih'in gerçekten Rabbi tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğunu biliyor musunuz? Onlar da şöyle dediler:

-Biz, onunla gönderilenlere iman ediyoruz!” (ayet: 75)

Şeytanın aldattığı, kendini yüksek ve üstün gören, heveslerini ilah edinmiş kimseler, gerçek mü'minlerin bu cevabı karşısında açıkça inkarcılıklarını ortaya koyuyorlardı:

[3] Bkz. Şuara:155, Kamer: 28

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا اِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ (76)

" Büyüklük taslayanlar ise:

-Biz de sizin iman ettiklerinizi inkar ediyoruz." (ayet: 76) diyorlardı. Bu inkarlarını da deveyi kesmekle ortaya koyacaklardı. Mucize olarak gönderilen bu deve çok su içiyor ve çok süt veriyordu. Şeytan, bu azgın insanları günah işlemeye kışkırttı. Heveslerini ilah edinen bir zalim kişi kılıcını çekip deveyi öldürdü.[4]

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَاصَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا اِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ (77) فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ (78)

"Ayaklarını keserek o deveyi öldürdüler. Rab'lerinin emrine baş kaldırdılar ve:

-Ey Salih, eğer peygamberlerden isen bize korkutup durduğun azabı getir! dediler. Bunun üzerine onları şiddetli bir sarsıntı tutuverdi ve yurtlarında diz üstü çöke kaldılar." (ayet: 77-8)

Gerçekten insanlar ne kadar nankör, ne kadar cahil olabiliyor. Kendilerine hayrı dokunan ve rızık olarak bahşedilen şeyleri yok edebiliyor ve hiç utanmadan, korkmadan da tehdit olundukları azabı talep edebiliyorlar. Neden? Çünkü bu kimseler kendilerine o kadar güveniyorlar ki, başlarına herhangi bir felaketin gelebileceğine ihtimal bile vermiyorlar. Bu kimseler, kendilerini ilah konumunda görüyorlar. Ama, Allah'ın şiddetli azabı ansızın başlarına gelince onları dizüstü çökertiyor ve yukarda olan burunlarını yere sürtüyor. İşte azabı bekleyen, isteyen Semud kavmi de son arzularına böyle ulaşıyor:

"Bunun üzerine onları şiddetli bir sarsıntı tutuverdi ve yurtlarında diz üstü çökekaldılar." (ayet: 78)

Salih ise onların ardından şöyle sesleniyordu:

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لاَ تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ (79)

4

"-Ey kavmim, andolsun ki ben size Rabbimin gönderdiklerini tebliğ ettim. Size öğüt verdim fakat siz öğüt verenleri sevmiyorsunuz" dedi."(ayet: 79)

80-84: HZ. LUT VE AŞAĞILIK TOPLUM

İnsanlık tarihinde bir ahlaksızlığa, aşağılık bir pisliğe adını veren ve ilk defa insanlara öğreten toplum Lut'un içinden çıktığı toplum idi Lut onlara şöyle sesleniyor, onların bu ahlaksızlığı karşısında güç yetirememenin ızdırabı ile yanıyordu:

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ الْعَالَمِينَ (80) اِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ (81)

"-Sizden önce alemlerde hiç kimsenin yapmadığı ahlaksızlığı mı yapıyorsunuz? Siz, kadınları bırakıp da şehvetle erkeklere yanaşıyorsunuz. Meğer siz, alçaklık sınırlarını aşan bir toplummuşsunuz! dediği vakit." (ayet: 80 - 81)

Aşağılık toplumun, ahlak ve kural tanımayan, şehvetlerinden başka bir şeyi gözleri görmeyen kör toplum Lut Aleyhisselam'ın bu uyarılarına azgın bir şekilde şöyle cevap veriyorlardı:

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ اِلاَّ اَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ اِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ (82)

"Çıkarın onları memleketinizden, çünkü onlar, temiz olmaya özenen insanlarmış?" demekten başka bir şey olmadı." (ayet: 82)

Sonuç, azgın toplumun aleyhine gerçekleşti ve Rabbin azabına uğradılar.

فَاَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ اِلاَّ امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ (83) وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ (84)

"Biz de Lut'u ve ailesini kurtardık; yalnız karısı geride kalanlardan oldu. Ve onlara azap yağmuru yağdırdık. İşte bak günahkarların sonu nasıl oldu." (ayet: 83 - 84)

85-87: ŞUAYİB VE MEDYEN

Önceki resullerin toplumlarını uyardığı gibi Şuayib de bir resul olarak toplumu Medyen'i uyarmakla görevlendirildi.

وإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَاقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلاَ تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلاَ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلاَحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (85)

"Medyen halkına da kardeşleri Şuayb'i gönderdik. (kavmine şöyle) dedi:

-Ey kavmim, Allah'a kulluk edin. O'ndan başka bir ilahınız yoktur. Şüphesiz size Rabbinizden açık delil geldi. Ölçü ve tartıyı tam yapın, insanların eşyasından bir şeyler eksik vermeyin. Islah edildikten sonra yeryüzünde bozgunculuk etmeyin. Eğer iman ederseniz Bu, sizin için daha hayırlıdır." (ayet: 85)

Allah'tan başkasına kulluk etmemek, O'ndan başkasını ilah tanımamak, Rabbin indirdiği delil ile yaşamak zorunda olduklarını hatırlatan Şuayib'in çağrısı, sosyal, ekonomik ve siyasi konularda yoğunlaşıyordu. Çünkü onun toplumunun içine düştüğü hastalık bunlarla ilgili idi. Ölçü ve tartıda hile yapıyorlar, eksik tartıyorlardı. Aldıkları mallara değerinden daha düşük bir para veriyorlardı. Yeryüzünü kendi menfaatleri doğrultusunda istedikleri gibi yönetiyorlar, dolayısıyla bozgunculuğu ve yeryüzünün düzeninin sarsılmasını ortaya çıkarıyorlardı. Allah'a kul olmak gerekirken, kullara kul olan bir rejim ihdas ediyorlardı. İnsanların mallarını haksız vergilerle ve tehditlerle ellerinden alıyorlardı. İman eden ve kula kulluğu reddeden mü'minleri yollarından saptırabilmek için çeşitli provakasyonlara baş vuruyorlar. Her köşe başında pusu kurup zalimce baskı uyguluyorlardı.

Şuayib bunları uyararak, önceki bozguncuların da sonunu hatırlatarak şöyle diyordu:

"İman edenleri Allah'ın yolundan alıkoyarak ve o yolun bozulmasını arzulayarak tehdid ile her caddenin başında pusu kurup oturmayın. Azınlık iken Allah'ın sizi çoğalttığını hatırlayın. Bozguncuların sonunun ne olduğuna da bir bakın! "

وَلاَ تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَاذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلاً فَكَثَّرَكُمْ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ (86) وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ (87)

"Eğer bana gönderilene içinizden bir grup iman edip bir grup da iman etmemiş ise, Allah aranızda hükmünü verinceye kadar sabredin. Hüküm verenlerin en hayırlısı O'dur." (ayet: 86-87)

Evet, Allah, iman edenlerle, inkar edenler arasında hükmünü verecektir. En güzel ve en adaletli hükmü ancak O verecektir. Bekleyin!

88-93: MEDYEN'İN SONU

Medyen otoriteleri Şuayb'ın çağrısına ve uyarısına zalim iktidar sahipleri olarak şöyle cevap veriyordu:

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَاشُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ (88)

"Kavminden ileri gelenler:

-Ey Şuayb! Elbette seni ve seninle birlikte iman edenleri ülkemizden çıkaracağız. Ya da siz bizim yolumuza geri döneceksiniz! dediler. (Şuayib:)

-İstemesek de mi? dedi." (ayet: 88)

Her toplumda iki kesim vardır. Birisi tekin ve yetkin olan ileri gelen, otorite sahibi, söz sahibi denilen kesim; diğeri ise halk, vatandaş,

avam, söz hakkı ancak yukarıdakilerin verdiği ölçüde mevcut olan kesimdir. Genel halkın düşüncesi, inancı ne olursa olsun iktidar sahiplerinin hoşuna gitmediği zaman hiç önemli değildir. Bu ülkelerde ya güç ve otorite sahiplerinin emrine boyun eğersiniz ya da hapsedilir, öldürülür veya sürgün edilirsiniz. İşte çağdaş bir örnek Cezayir! "Biz Allah'ın kanunlarına göre yaşamak istiyoruz!" diyen bir topluma, silahla, kaba kuvvetle karşı koyan zalim güçler, yaptıklarının haklı olduğuna da hem kendilerini hem de diğer yandaşlarını inandırmaya çalışırlar. Bugün Cezayir halkının bu zalimlere cevabı, Şuayb'ın o gün o zalimlere verdiği cevabı olmalıdır:

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا انْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا اَنْ نَعُودَ فِيهَا الاَّ اَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ (89)

"Allah bizi, ondan kurtardıktan sonra dininize dönersek, Allah'a karşı yalan uydurmuş oluruz. Bizim için, Rabbimiz Allah dilemedikçe tekrar ona dönmemiz imkansızdır. Rabbimiz ilmiyle her şeyi kuşatmıştır. Biz, Allah'a bağlandık. Rabbimiz, bizim ile kavmimiz arasında hak ile hükmet. Sen hüküm verenlerin en hayırlısısın!" (ayet: 89)

Artık, eski batıl hayata kesinlikle dönüş yoktur. Bu dönüşün Rabbin dilemesine bağlanmış olması "eğer Allah, isterse sizin dininize döneceğiz" anlamı taşımamaktadır. Hiç Allah kulunu kurtardıktan sonra tekrar batıla dönmesini diler mi? Allah, zalimlerin, müşriklerin gittiği yolu tasvip eder mi? Mümkün değil! Öyleyse niçin "Allah dilemedikçe" ifadesi kullanılmıştır? Allah'ın dilemesinin mümkün olmadığına göre, "ey zalimler bilin ki biz sizin sapıklığınıza kesinlikle ve kesinlikle dönmeyeceğiz" cevabını en kesin bir şekilde vermek için kullanılmıştır.

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنْ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا اِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ (90)

“Toplumun önde gelen kâfirleri dediler ki:

-Şuayb'e uyarsanız o zaman mahvolursunuz!” (ayet: 90)

Hz. Şuayb'in bu net ve açık tavrı karşısında, ondan ümidini kesen zalim otoriteler, bu sefer Şuayb'a inanan halkı ondan koparmanın yolunu aramaya başlar. Şuayb'a uyanları tehdit ederler: "Şuayb'e uyarsanız o zaman mahvolursunuz!"

"Sizi mahvedeceğiz. Size işkence ederiz. Sizi yaşatmayız." derlerken cezalandırılmaya ve mahvedilmeye kimin daha layık olduğunu bilen Allah yapacağını yapmıştı. Çünkü onların bir planı varsa Allah'ın da bir planı vardır[5] ve sonuçta

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ (91) اَلَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ (92)

"Onları dehşetli bir sarsıntı tuttu ve oldukları yerde çöküp kaldılar. Şuayb'ı yalanlayanlar sanki orda hiç yaşamamış gibi oldular. Şuayb'ı yalanlayanların asıl kendileri mahvoldu." (ayet: 91-92)

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالاَتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آسَى عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ (93)

Şuayb bu acı sona dönüp baktığında "Ey kavmim, size Rabbimin gönderdiklerini açıklamış ve size öğüt vermiştim. Şimdi kafir bir kavme karşı nasıl üzülebilirim." (ayet:93) demekten başka bir şey yapamıyordu. O, görevini yapmış. Toplumu, Allah'ın yasalarını tanımaya çağırmıştı. Ama zalim ve zorba insanlar, yaşadıkları cahiliye yolundan memnundular. Atalarının yolunu Allah'ınyoluna değiştirmediler. Akıllarını çalıştırmadılar. Düşünmediler. Düşünecek bir durumda da değillerdi. Kendilerini üstün ve ilerici görüyorlardı. Yenileceklerini, helak olacaklarını tahmin etmiyorlardı. Aldandıkları geçici hayata sıkı sıkıya bağlanmışlardı. Onun sona ereceği akıllarının ucundan bile geçmiyordu. Dünya hayatında işlerin düzenlenmesi hususunda bir hak tanımadıkları Allah, yasalarını inkar ederek, hükmüne razı olmadıkları Allah, yasalarını inkar ederek hükmüne razı olmadıkları Allah, onların bu aşağılık ve kendini bilmez tavırlarına razı olmamış ve gerçek gücün kimde olduğunu, kimin hakim kimin de kul olduğunu onlara göstermişti. Allah, zalimleri elbette cezalandıracaktır. Çünkü O adildir, ha-

5

kimdir. Fakat Allah, kendisine inanan ve yolunda yürüyen, yasalarını uygulayan kullarını da çok sever. Onları cenetle mükafatlandıracaktır. Onları ebedi bir mutluluğa ulaştıracaktır.

94-102: ALLAH'IN KANUNLARI

Allah'ın her zaman aynı şartlar altında uygulanan toplumsal kanunları vardır. toplumların doğuşu, güçlenmesi, zayıflaması ve yıkılması bu kanunlara göre gerçekleşir. Allah, toplumların değişimini, o toplumu oluşturan fertlerin değişimiyle iç içe kılmıştır. İyilik ve kötülük duygularını fertlerin insiyatifine havale ederek yapacakları her harekete toplumsal bir boyut kazandırmıştır. Ülkelerin yıkımını, yok edilmesini gerçekleştiren sebepler ve kanunları Rabbimiz şöyle açıklamaktadır:

a) Allah, bir ülkenin kendine gelmesi, yalvarıp yakarması için darlık ve meşakkatle imtihan eder ve O, ülkeye bir haberci gönderir:

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلاَّ أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ (94)

"Biz, hangi ülkeye bir nebi göndermişsek, halkını yalvarıp yakarmaları için darlık ve meşakkate düşürdük." (ayet: 94)

"Nebi": Haber getiren anlamına gelir. Peygamberlere Allah'tan haber getirdikleri için nebi denir. Hz. Muhammed, Nebilerin sonuncusudur.[6] Nebi'lik Hz. Muhammed ile tamamlanmıştır. Fakat, O'nun getirdiği haber, Kur'an evrensel bir kitap olarak kıyamete kadar Allah tarafından korunacaktır.

O kitabı duyan ve halklarına duyuranlar bu habercilik görevini yapmaya devam edeceklerdir. Allah'u Teala toplumlara gösterdiği yolda yürümeleri için uyarılarda bulunur. Yanlış yolda yürüdüklerine pişman olsunlar, Tevbe etsinler, yalvarıp yakarsınlar ve doğru yola girsinler diye onları önce sıkıntılara ve üzüntülere, darlık ve meşakkate düşürür. Bir müddet bu hal devam eder. İnsanlar, Allah'ı ve ahireti hatırlamaya, tevbe ve af dilemeye başlarlar. Sonra Allah, bu zorlukları kaldırır ve ferahlık verir. İnsanlar da eski hallerini unutarak kendilerinden geçerler. Allah'a verdikleri sözü unuturlar. Arzu ve hevesleri doğrultusunda yaşamaya başlarlar.

---

[6] Ahzap: 40

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لاَ يَشْعُرُونَ (95)

"Sonra meşakkatin yerini iyilikle değiştirdik de (başlarına geleni unutarak) boş verdileri. Ve: "Atalarımız da hem darlık hem de bolluk görmüşlerdir" dediler. Biz de onları farkında değillerken ansızın yakaladık." (ayet: 95)

Allah, olumsuz ve isyankar davranışları için toplumları böyle cezalandırırken, şu hatırlatmayı yapıyor.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (96)

"Eğer ülkelerin halkı iman edip, korunsalardı, biz de onlara göten ve yerden bereket açardık. Fakat yalanladılar. Bu sebeple onları yapmakta olduklarıyla yakaladık." (ayet: 96)

Allah, uyarılarına kulak asmayanları cezalandırırken, iman edip, günaha düşmekten korunanları, Rabbin gösterdiği yolda yürüyenleri de mükafatlandırıyor. Allah'ın yolunda yürümek insanlara yeni ve geniş ufuklar açıyor. Onları kısıtlamıyor, hapsetmiyor, yokluğa açlığa ve çaresizliğe mahkum etmiyor. Aksine yepyeni imkanlar ve büyük lütuflar getiriyor. Allah'ın sevgisini kazanmanın yanında O'ndan gelen bereketlere, mağfiretlere kapı açıyor. Fakat yalanlama, yüz çevirme, önemsememe insanları kahrediyor, mahvediyor. İnsanlar, kendi elleriyle yaptıklarının cezasını çekmeye mahkum oluyorlar.

Allah, yeryüzünü yaşanmaz hale getiren insanoğlunu, yaptıklarıyla cezalandırıyor. Onlara zehirli gaz, sis solutuyor. Çünkü insan oksijeni kendi eliyle yok ediyor. Ormanları ve yeşili deli gibi katlediyor. Yerine beton, demir ve taş yığınları dikiyor. Çevreye pislik ve zehirli atıklar saçıyor. Bütün bunları bencil ve daha çok zengin olmak için çırpınan üç-beş para babasının menfaatleri uğruna yapıyor. Sonuçta helak herkesi kuşatıyor. Dünyayı çöplük haline getiren para babaları da o çöplükte kaybolacaktır. İnsanlık kendi yaptıklarıyla top yekün bir felaketin içine doğru gidiyor. Yeryüzünün ifsat edilmesini, ekinin ve neslin

tarumar edilmesini istemeyen Allah[7] kullarını barışa, kurtuluşa davet etmekte ve şeytana uymaktan sakındırmaktadır.[8]

b) Helak ansızın gelir: Allah'ın yasalarını tanımayan, yeryüzü bozguncuları, kendilerine gelen habercileri, uyarıcıları dinlemediği ve önemsemediği zaman ansızın Allah'ın azabı ile karşılaşırlar. Hiç ummadıkları beklemedikleri bir anda Allah, onları suç üstü yakalayıverir.

Rabbimiz şöyle buyuruyor:

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَى اَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ (97)

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَى اَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ (98)

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلاَ يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ اِلاَّ الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ (99)

"Ülkelerin halkı, azabımızın geceleyin, onlar uykuda iken başlarına gelmeyeceğinden emin midir?

Ya da ülkelerin halkı azabımızın güpegündüz onlar eğlencede iken başlarına gelmeyeceğinden emin midir?

Allah'ın tuzağından emin midirler? Allah'ın tuzağından mahvolmuş toplumdan başkası asla emin olmaz." (ayet: 97-99)

Allah'ın tuzağı, Allah'ın günahkarları ansızın suçüstü yakalamasıdır. Onlar, Allah'tan korkmadıkları için Allah'ın başlarına yıkacağı, dünyanın sonunun geldiğini hiç fark etmezler. Daldıkları gaflet bataklığında yok olup giderler. Dünya defterini, gaflet, şaşkınlık, ve azgınlık içinde kaparlar. Ahiret defterleri ise tam bir felakettir.

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا اَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَنَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لاَ يَسْمَعُونَ (100)

"Oranın halkından sonra yeryüzüne varis olanlara belli olmadı mı ki eğer istersek günahlarıyla birlikte yakalarız, yok ederiz, Kalplerini de damgalarız da işitmezler." (ayet: 100)

---

[7] Bakara: 205.
[8] Bakara: 206.

Her neslin bir süresi vardır. Her toplumun bir sonu vardır. Fani olan her şeyin yok olmadığı bir an vardır. İnsanlar, devletler, kurumlar ve onlarla ilgili her şey bir değişim içindedir. Allah, öncekilerin yerine sonrakileri varis kılar. Bunlar sahneye gelip, rolünü tamamlayınca giden oyuncular gibidir. Bunun için Rabbimiz "Dünya hayatı oyun ve eğlenceden ibarettir"[9] buyuruyor. Hayatı imtihan sahnesi olarak idrak edip, bizden istenen rolün hakkını verdiğimiz zaman kazanırı. Yoksa kaybedenlerden oluruz. Bunun için düşünmeliyiz. öncekilerin başına gelenleri görerek, hayatımıza yön vermeliyiz. Onların sonsuz zannedip bağlandıkları hayatın ne kadar çabuk gelip geçtiğini, azgınca ve şaşkınca yaşamanın faturasının ne kadar pahalıya malolduğunu görmeliyiz. Allah'ın bizi de günah yükü bir hayat sebebiyle azaba çarptırmaması için, kendi özümüze dönmeliyiz. Yoksa, eskilerin hatalarını tekrarlayarak hissiz, duygusuz kaskatı kalplerle, damgalanmış kalplerle azabı bekler dururuz. Beklemesek de farkında olmasak da o bizi gelip bulur. işte o an mahvoluruz. Pişmanlık ve dönüş nerede?

Önceki nesillerden bir çok ülke insanı kalpleri damgalandığı için, Allah'ın gönderdiği elçileri yalanlamışlardı. Onlara inanmamışlardı. Onların kalplerinin damgalanmasının nedeni, öncekilerin hayatından ibret almamak, gerçekleri görmekten kaçınmak idi. Heveslerine uymak, azgınlık etmek, büyüklük taslayıp, akıllarını kullanmamak idi.

تِلْكَ الْقُرَى نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَائِهَا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ (**101**)

"İşte bu sana haberlerini anlattığımız ülkelerdir. Onlara elçilerimiz açık belgelerle gelmişlerdi de daha önce yalanladıklarına iman etmeye yanaşmadılar. İşte Allah, kafirlerin kalplerini bu şekilde damgalar." (ayet: 101)

Bazı ülkeler ise Allah'a kulluk sözü verdikleri halde, buna ihanet ederler. Allah'ın yolundan saparlar.

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ

(**102**)

[9] En'am: 32.

"Onların çoğunu sözünde durur bulmadık. Aksine onların çoğunu yoldan çıkmış bulduk." (ayet: 102)

103-129: Hz. MUSA VE SİYASİ OTORİTE

Dinin doğasını bilmeyen veya dini çarpıtarak insanları aldatmaya çalışan kimseler, din ve siyaset ayırımı yaparlar. Dinin siyasi bir yönünün olamayacağını savunurlar. Siyasi bir konuda din ismi geçince hemen feryat ederler. "Dini siyasete alet etmeyin!" Din, bir hayat nizamıdır. Siyaset ise hayatın bir parçasıdır. Din, Allah'ın koyduğu kanunlardır. Allah, insan hayatının sosyal, ekonomik, siyasi, askeri, kültürel vs. bütün yönlerini kuşatıcı genel kanunlar koymuştur. Hiçbir akıl sahibi çıkıp da Allah'ın kanunları benim siyasi hayatıma karışamaz diyemez. Bunu ancak zalimler der. Kendilerini Allah'ın sınırlandırmasını ve adaleti gözetmelerini emretmesini istemeyen zalimler.

Bütün peygamberler, siyasi mekanizmayı da Allah'ın emriyle düzeltmişlerdir. Allah'a dayanmayan bir siyaset, dinsiz bir sayiset Allah'a başkaldırıdır. İnsanları kendisine kul etmeye hevesli zalim diktatörler ya dini, siyasetten ayırmakla ya da dini bir kılıfa girerek, yaptıkları zulümleri Allah böyle istiyor diyerek, dini pis emellerine alet ederek Rablik taslarlar. İşte bunlardan biri: Fir'avun ve yandaşları!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ (103)

"Onlardan sonra ayetlerimizle Musa'yı, Fir'avun'a ve O'nun çevresine gönderdik. O (ayetlere) karşı haksızlık ettiler. Bir bak, bozguncuların sonunun nasıl oldu?!" (ayet: 103)

Bu ayetle açılan sahne bir ibret sahnesidir. Önceki ayetlerde hatırlatıldığı gibi, yeryüzüne varis olan bir sonraki neslin ibret alması gereken olaylar anlatılmaktadır:

وَقَالَ مُوسَى يَافِرْعَوْنُ انِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (104)
حَقِيقٌ عَلَى اَنْ لاَ أَقُولَ عَلَى اللَّهِ الاَّ الْحَقَّ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِي بَنِي إِسْرَائِيلَ (105)

"Musa şöyle dedi:

-Ey Fir'avun, ben alemlerin Rabbından bir elçiyim! Gerçek şudur ki: Ben Allah hakkında doğru olandan başka bir şey söylemiyorum. Size Rabbinizden belgelerle geldim. Bu sebeple, İsrailoğullarını benimle beraber gönder." (ayet: 104-105)

Kendisini yeryüzünün sahibi gören Fir'avun'a, "Ben alemlerin Rabbinin elçisiyim" demek, "Sen, herşeyin sahibi değilsin, herşeyin sahibi Allah'tır. Öyleyse insanlara zulmetmekten vazgeç" anlamına geliyordu. Fir'avun da güya Allah'a inanıyordu. Ama, kendi iktidarını O'nun emrine vermek şöyle dursun, ortak etmek bile istemiyordu. Allah için kendisinin hükmedemediği gökleri uygun görüyor, yerin hükümdarlığının yegane sahibinin kendisi olduğuna inanıyordu. Dolayısıyla Musa'nın doğruluğuna da pek güvenemiyordu... Aslandı inanmak istemiyordu. Fakat, Musa'nın adını andığı belgeleri merak etmişti:

قَالَ اِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (106)

"-Eğer bir belge ile geldiysen, haydi doğru söyleyen biriysen onu ortaya koy, dedi." (ayet: 106) Musa için artık belgeleri ortaya koymanın vakti gelmişti.

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ (107) وَنَزَعَ يَدَهُ فَاِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ (108)

"O anda Musa değneğini attı. Şimdi o apaçık bir ejderha olmuştu. Elini koynuna soktu. O şimdi bakanların (gözünü kamaştıran) bembeyaz bir el idi. " (ayet: 107-108)

Fir'avun şaşkın şaşkın bakarken, olayın şokunu atlatan çevresindeki azgınlar güruhu hemen kendilerine yakışan tavrı ortaya koydular. İman etmeleri ve Allah'a tevbe etmeleri gerekirken, Musa'nın bir sihirbaz olduğu ve gayesinin de halkı yurdundan çıkarmak olduğu yalanını ortaya attılar.

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ (109) يُرِيدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ (110)

"Fir'avun kavminden ileri gelenler:

-Bu, bilgin bir sihirbaz, dediler. Sizi yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Ne buyurursunuz?" (ayet: 109-110) Sonra ne yapması gerektiğini Fir'avun'a yine kendileri öğrettiler:

قَالُوا أَرْجِهِ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ (111) يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ (112)

"-Onu ve kardeşini alıkoy, şehirlere toplayıcılar gönder. Sana tüm sihirbazları getirsinler" dediler. " (ayet: 111-112)

Onlar, Musa'nın ortaya koyduğu belgeleri Rablerinden gelen bir belge olduğuna değil de, çok maharetli bir sihirbazın ortaya koyduğu iyi bir oyun olduğuna inanıyorlardı. Sihirbazı yenmenin yolu da onun gibi usta sihirbazları toplayıp, rekabet ettirmekti. Bu gaye ile şehirlere tellallar, toplayıcı görevliler saldılar ve kararlaştırılan bir bayram günü halkın gösteri ve ayin için toplandığı bir meydanda, halkın gözü önünde bir gösteri tertip ettiler.

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا اِنَّ لَنَا لَأَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ (113) قَالَ نَعَمْ وَاِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ (114) قَالُوا يَامُوسَى إِمَّا اَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا اَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ (115) قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ (116)

"Sihirbazlar Fir'avun'a gelerek dediler ki:

-Eğer biz galip gelirsek bir mükafat var, değil mi?

-Evet, elbette siz benim yakınlarım olacaksınız, dedi.

Sihirbazlar:

-Ey Musa, ya sen at ya da biz atalım" dediler. O da:

-Siz atın! dedi ve attılar. Sihirbazlar sihirleri attıkları zaman insanların gözünü büyüleyip, onları korkuttular ve büyük bir sihir gösterdiler." (ayet: 113-116)

O zamana kadar, Fir'avun'a yaltaklık eden ve O'nun gözünde değer kazanmak için çırpınan sihirbazlar tüm numaralarını ortaya koydular. Kendileri gibi sihirbaz zannettikleri Musa ve Harun'a üstün gelmek için var güçleriyle çalıştılar. Ellerindeki ipleri ve değnekleri ortaya attık-

larında yerde yürüyormuş gibi görünen korkutucu, ürkütücü hayaller oluştu. musa bile bu durumda içinde bir korku hissetti.[10]

Allahu Teala da Musa'ya değneğini yere atmasını emretti:

وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى اَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَاِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ (117)

"Biz de Musa'ya değneğini atmasını belirttik. İşte o an onların uydurduklarını yutuyordu." (ayet: 117)

Sihirbazlar, sihirle insanların gözlerini aldatıyordu. Oysa Musa'nın değneği gerçek bir yılan olmuş ve onların iplerini, değneklerini yutuvermişti. Gerçek ile sihiri, uzmanı oldukları için farkeden sihirbazlar, bu gerçeğe tasdik etmekten başka çare bulamamışlardı. Alemlerin Rabbine teslim oldular. Secdeye kapandılar. Bu manzarayı Rabbimiz şöyle tasvir ediyor:

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (118) فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ (119) وَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ (120) قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ (121) رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ (122)

"Gerçek ortaya çıktı. Onların yaptıkları boşa gitti. Orada yenildiler ve küçük düştüler. Sihirbazlar:

-Alemlerin Rabbine, Musa ve Harun'un Rabbine iman ettik." diyerek secdeye kapandılar." (ayet: 118-122)

Sihirbazlar, Fir'avun'un itibarını kurtarmamışlardı. Fakat Allah katında kendi itibarlarını kurtarmanın yolu henüz açıktı. Onların bu gerçek karşısında gönülleri açılmış, basiretleri parıldamıştı. Bu mucize karşısında tüm seyircilerin secdeye kapanışı Allah'a yönelmeleri gerekirken böyle yapmadılar. Başta Fir'avun olmak üzere, istedikleri bu mucizeyi gördükten sonra da değişen bir şey olmadı. Kalpler yumuşamadı. Aksine sihirbazların teslimiyeti Fir'avun'u çileden çıkardı. Nasıl olur da kendisinden izin almadan iman edebilirlerdi? Sanki onları o yaratmış, o rızıklandırıyor gibi onları tehdit etti.

[10] Taha: 66- 67

قَالَ فِرْعَوْنُ آمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ اَنْ آذَنَ لَكُمْ اِنَّ هَذَا لَمَكْرٌ مَكَرْتُمُوهُ فِي الْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ (123) لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلاَفٍ ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ (124)

"-Ben size izin vermeden önce, ona iman mı ettiniz. Bu kesin bir tuzaktır. Halkını şehirden çıkarmak için bu tuzağı kurdunuz. Bu yüzden siz göreceksiniz. Sizin ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama kestireceğim. Sonra hepinizi asacağım." (ayet: 123-124)

Hain ve zalim Fir'avun, zulümlerine bir yenisini eklemek ve kendi acizliğini, aşağılanmasını bu tür tehdit ve işkencelerle örtbas etmek, halka dehşet salıp, her şeye rağmen, kendisini bir ilah gibi kabul ettirmek istiyordu. Ama, bedenlere tahakküm edenler bilmelidir ki gönüllere tahakküm edilemez. Kul, Rabbine gönülden yönelince onu hiçbir güç durduramaz. İşte eski sihirbaz yeni mü'minlerin, kalpleri iman dolu bu insanların cevabı:

قَالُوا اِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ (125) وَمَا تَنْقِمُ مِنَّا الاَّ اَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ (126)

"-Şüphesiz biz, Rabbimize döneceğiz. Sen, Rabbimizin ayetleri bize geldiği zaman ona iman ettiğimiz için, yalnızca bunun için bizden intikam alıyorsun. Rabbimiz üzerimize sabır yağdır ve müslüman olarak canımızı al, dediler." (ayet: 125-126)[11]

Cani Fira'vun, her zalim kralın yaptığı gibi kendi iktidarını korumak ve insanlara eziyet etmeye devam etmek istiyordu.[12] Onun yandaşları olan saray çevresi de ona destek veriyor, onu kışkırtıyordu:

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ...

"Fir'avun kavminden ileri gelen kesim:

[11] Bu tablo daha detaylı olarak Taha: 56-73. de tekrarlanmaktadır.
[12] Zuhruf: 46-56

-Musa'yı ve kavmini yeryüzünde bozgunculuk etsinler seni ve senin ilahlarını terk etsinler diye mi bırakacaksın? dediler..." (ayet: 127)

Yani demek istiyorlardı ki: "Sakın ha Musa'ya ve kavmine söz verdim diye çekip gitmelerine izin verme. Eğer onlar, kurtulursa, senin İmparatorluğunu yıkarlar. Kurduğun zulüm düzenini altüst ederler. Kurallarını tanımazlar, uydurduğun ve insanları onlarla korkuttuğun ilahlarını terk ederler. Bu da bizim sonumuz olur." Fakat bunu tüm diktatörlerin yaptığı gibi halk adına söylüyorlar. Bunların halkın menfaati için, yeryüzünün düzeni bozulmasın, terör çıkmasın diye yapılması gerektiğini söylüyorlar. Oysa, yeryüzünde bozgunculuk yapan Musa değil, Fir'avun'du. Musa'nın kavmi değil, Fir'avun'un kavmi idi. Fakat gerçekler her zaman ters yüz edilegelmiştir.

Günümüzde de masum halkların tepesine "Dünya Düzeninin korunması, terörün önlenmesi adına" bomba yağdırılır. On binlerce günahsız çocuğun paramparça olmasına süper güçler aldırmaz bile...

Korunan dünya mı; dünya düzeni mi? Yoksa hakim güçlerin menfaatleri mi? Dünya düzeni, Hiroşima'ya atılan atom bombaları ile mi sağlanıyordı; yoksa Afganistan veya Irak halkına yağdırılan bombalarla mı sağlanıyor. Zulmün vahşetin en büyüğü işlenerek kim adına, ne adına ve nasıl düzen düzen sağlanıyor?

Gerçekler dün neyse bugün de odur. Bu vahşet Fir'avun'un ağzından çıkan şu sözlerle te'yid edilmiyor mu?

قَالَ سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ (127)

"…-Onların erkek çocuklarını öldürürüz. Kadınlarını da sağ bırakırız. Biz, onlara hakim bir konumdayız." (ayet: 127)

Hakim güçler dünya düzenini bu mantıkla koruyor. Zulüm ile kan ile koruyor. Aslında onların korudukları düzen değil terördür. Zulümdür. Musa'ya düşen ise, mazlum halkını bu zulme karşı bilinçlendirmek ve dayanmaları için teşvik etmek. Onlara, mücadele azmi vermek ve onlara bir gün iktidarın sahipleri olacağı müjdesini vermek. Musaların görevi budur. Zalimlerin, gerçek bozguncuların çocukları vahşice katleden alçakların tahtını devirmek, Allah'ın adaletini hakim kılmak için insanları uyarmak ve yeryüzünde gerçek düzeni, ıslahı getirmek için savaşmak..

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ (128)

Musa, zor durumdaki halkına şöyle sesleniyordu:

"-Allah'tan yardım dileyin ve sabredin. Şüphesiz yeryüzü Allah'ındır. Ve O, kullarından dilediğini ona varis kılar. Zafer Allah'tan korkanlarındır." (ayet: 128)

Ne var ki Musa'nın sesi, gereği gibi yankı bulmuyordu. O kadar ezilmiş olmsına rağmen halk, zalimleri devirmek için hiç de hevesli görünmüyordu. Üzerlerinde yılgınlık hakimdi. İşkenceler onları pısırıklaştırmış, korkutmuştu. Musa'ya şu karşılığı veriyorlardı:

قَالُوا أُوذِينَا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا

"-Sen bize gelmeden önce de geldikten sonra da bize işkence edildi." (ayet: 129)

Musa, onların halini biliyor. Onları anlıyordu. Fakat, zulme boyun eğerek, zulüm ortadan kalkmazdı. Bunun için çaba gerkiyor, iman gerekiyordu. Musa kavmini şu sözleriyle yüreklendirmeye çalışıyordu:

قَالَ عَسَى رَبُّكُمْ اَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ (129)

"-Rabbinizin düşmanlarınızı helak etmesi ve sizi yeryüzünde nasıl yaşayacağınıza bakmak için, iktidara getirmesi ümit edilir, dedi." (ayet: 129)

130-137: FİRAVUN HANEDANI'NIN SONU

İsrailoğullarına işkence ve zulm eden Fir'avun ve çevresi Allah'ın gazabına uğramayı hak etmişlerdi. Fakat Allah, bu kadar azgın bir topluma bile ceza vermekte acele etmiyor. Onları çeşitli uyarılarla düşünmeye ve doğru yola yönelmeye davet ediyor:

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ (130) فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ

سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَى وَمَنْ مَعَهُ اَلاَ اِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ (131)

"Fir'avun hanedanının belki düşünürler diye kuraklık ve yıllarca ürünlerini eksiltmekle cezalandırdık. Onlara bir iyilik geldiği zaman "bu bizim hakkımızdır" derler. Onlara bir kötülük dokunduğu zaman onu Musa ve O'nun ynındakilerin uğursuzluğuna verirlerdi. Dikkat edin, onların uğursuzluğu sadece Allah katındandır. Fakat onların çoğu bilmiyorlar." (ayet: 130-131)

Allah'ın uyarılarına kulak vermeyen Fir'avun ve çevresi başlarına gelen kötülüğü, İsrail oğullarının uğursuzluğuna yorumlamaktan utanmıyor. Bir iyilikle karşılaştıklarında ise pişkin bir şekilde: "Bu bizim hakkımızdır" diyorlardı. Bütün cahil ve sapık müşrik toplumlar aynı tür tavır gösterirler. Kendilerinin doğru olanı yaptıklarını zannederek, başlarına gelen azabı, musibeti hep başkalarında ararlar. Hiç ilgisi olmayan kimseleri suçlu göstererek kendilerini kurtarmaya çalışırlar. Hele kendilerine tebliğ getiren, uyaran mü'min davetçilere karşı akıl almaz bir cahili saldırı yaparlar. Sanki, işledikleri tüm günahların faturasını onlara ödetmek ister gibi hareket ederler. Sanki Allah'a hedef şaşırtmak ve "asıl suçlu biz değiliz de bize senin mesajını getiren kulların" der gibi ahmakça bir gafletin içindedirler. Hatta öyle ki, kendilerine gerçekleri anlatıp, arınmaya çağıran davetçileri öldürmek için, onların sebep olduklarına inandıkları felaket ve musibetlerden kurtulmak için silaha sarılırlar.

Oysa bilmelidirler ki onların başına gelen bela Allah'tandır. Onları işledikleri günahlar sebebiyle Allah cezalandırmaktadır.

"Dikkat edin, onların uğursuzluğu sadece Allah katındandır. Fakat, onların çoğu bilmezler." (ayet: 131)

Bu yüzden de davetçilerle mücadeleye girişirler. İnançsızlık ve inkar mücadelesine:

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِتَسْحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ (132)

"Bizi, kendisiyle büyülemek için her ne zaman bize bir mucize getirirsen, biz sana inanacak değiliz, dediler." (ayet: 132) Büyü zannettikleri mucizeleri gözleri kapalı inkar etmeye hazırdırlar. "Boşuna yorulma, biz senin getireceğin her şeyi peşinen reddediyoruz. Hiçbir zaman

kabul etmeyiz" derler. Allah, bu tavırları sebebiyle onları değişik belalara uğratarak akıllarını başlarına almaları için uyarır.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ آيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ (133)

"Bu yüzden onlara, tufanı, çekirgeyi, küçük keneyi, kurbağaları ve kanı apaçık işaretler olarak musallat ettik. Buna rağmen büyüklendiler. Onlar zaten suçlu bir toplum idi." (ayet: 133)

Allah, onları suda boğarak, cezalandırdı. Tufanın boyutunu bilmiyoruz. Fakat Nuh Tufanı gibi geniş kapsamlı olmadığı ortadadır. Top yekün helak edilecekleri tufan ise denizin suyuna gömüldükleri, boğuldukları an ise sonlarıydı. Oysa bu tufandan ve bununla birlikte diğer felaketler başlarına geldiğinde (çekirge, kene, kurbağa ve kan) daha önce inkar edip tanımadıkları önemsemedikleri Musa'ya koşuyorlar:

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمْ الرِّجْزُ قَالُوا يَامُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ (134)

"-Ey Musa, yanındaki ahit ile Rabbine yalvar, eğer bizden bu azabı kaldırırsa kesin olarak sana inanacağız ve İsrail oğullarını seninle beraber salıvereceğiz." (ayet: 134) diyorlardı. Böyle bir musibetle karşılaşmadıkça büyücü diye alay ettikleri, gördükleri mucizeleri bile bile inkar ettikleri bir Resul'e, zor durumda kalınca nasıl da inanıyorlar. Bu olay bana camilerin yolunu unutan insanların, suları kesilince ya da bir ihtiyaçları olunca koşa koşa caminin külliyesine gelmelerini hatırlatıyor. İnsan fıtratının bir gereği olarak bir felaket veya afet anında, her türlü dünyevi hevesler bir tarafa itilir ve dünyada sevilen, bağlanılan tüm merciler terk edilir, yalnız Allah'a dönülür ve dua edilir. O zamana kadar en koyu inkarcı olsa bile insan çaresizlik içinde tek sığınağın Allah olduğunu anlar. Ama çaresizlik ortadan kalkıp rahatlık gelince, Allah unutulur eski şirkler gün yüzüne çıkar.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَى أَجَلٍ هُمْ بَالِغُوهُ اِذَا هُمْ يَنكُثُونَ (135)

"Onlardan azabı, onlara ulaşacak belirli bir süreye kadar kaldırdığımız zaman; onlar verdikleri sözü o an bozuyorlardı." (ayet: 135) Allah, sürekli dönek ve hain olan bu kimseleri, onca uyarıları unutan gafil toplumu sonunda yok edici bir azapla son perdeyi kapatıyor:

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ (136)

"Biz de onların cezasını verdik. Ayetlerimizi yalanladıkları ve onlardan gafil oldukları için onları denizde boğduk." (ayet: 136)

Allahu Teala, onları cezalandırma sebebini açıklıyor: "Ayetlerimizi yalanladıkları ve onlardan gafil oldukları için." Buraya ayet kelimesinin birinci anlamı mucizedir. Musa aleyhisselam'ın onlara gösterdiği mucizeleri büyü diyerek yalanlayıp, gerçeği hiç düşünmediler. Gafil yani habersiz, bilinçsiz olarak azgınlık etmeye devam ettiler. Allah'ın kitabındaki ayetlerle, ünyadaki yaşayan ayetleri arasında güçlü bir bağ vardır. Ayetin; işaret belge anlamına gelmesi dolayısıyla bu işaretlere, belgelere önem vermek gerekir. Önemsemeyenler Allah'ın azabını hak eder. Tıpkı Fir'avun hanedanında olduğu gibi. Allah, azab ile yok ettiği böyle gafil bir toplum yerine bir başkasını getirir ve onlara da denemek için süre ve imkan verir."

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ الْحُسْنَى عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ (137)

"Yeryüzünün bereketli kıldığımız doğusunda ve batısında güçsüzleştirilmiş bir toplumu onlara varis kıldık. İsrailoğulları'nın sabretmelerine karşılık olarak Rabbinin hükmü en iyi şekilde yerine geldi.

Fir'avun ve kavminin yapmış olduğu şeyleri mahvettik (sanki) hükümranlık yapmamışlardı." (ayet: 137)

Allah, zulme uğrayıp, ezilen, sömürülen toplumları zalimlerin yerine getirir. Ama çoğu kez, bu yeni iktidara gelen mustaz'af toplum kısa bir süre sonra öncekilerin yolunda yürümeye başlarlar. Kendilerine yapılan zulümleri unutur, başkalarına zulmederler.

138-156: CAHİL İSRAİLOĞULLARI

Bu ayetler Allahu Teala'nın bize Fir'avun ve kavminin durumu hakkında bilgi verdiği hikayenin son kısmıdır. O Fir'avun ki, Allah'ın ayetlerini yalanlamış, İsrailoğullarına zulmetmiş ve günahlara gömülmüş alçak bir hükümdardı. Bu ayetleri takiben İsrailoğulları'nın denizi geçmesi ve daha sonra yaptıkları akıl almaz cahilce hareketleri dile getiriliyor:

İsrailoğullarının cehaleti, bütün toplumlara örnek teşkil etmesi gereken bir ibrettir. Çünkü toplumlar her zaman sapmaya çok yakındırlar. Henüz Fir'vun'un ve ordularının zulmünden ve sultasından kurtulan İsrailoğulları; denizi sağ salim geçiren, Fir'avun ordularının da gözleri önünde helak eden Allah'ın mucizesi ile kalpleri titreyerek O'na teslim olup, bağlanmaları gerekirken, yolları üzerinde uğradıkları bir cahil toplumun putlarına bağlanmaya can attılar.

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَامُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ انَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ (138) انَّ هَؤُلاَءِ مُتَبَّرٌ مَا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (139) قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ (140)

"İsrailoğullarını denizden geçirmiştik. Kendi (elleriyle yaptıkları) putlarına bağlanmış bir topluma uğradılar.

"-Ey Musa, bunların ilahları gibi bize de bir ilah yapsana!" dediler. Musa da onlara:

"-Şüphesiz, cahillik eden bir toplumsunuz!" dedi. Onlar helak olacaklardır. İçinde bulundukları şey yok olacaktır. Bilmeden yaptıkları

şey batıldır. O, sizi toplumlara üstün kılmış iken size Allah'tan başka bir ilah mı arayayım? dedi."(ayet: 138-140)

Bu olay Resulü içlerinde bulunan bir toplumun halini tasvir ediyor. Resulleri ölünce toplumlar çok daha hızlı bir şekilde şirk bataklığına dalıyorlar. Üstelik yaptıkları bu kötü hareketlerini Resul'ün kendilerine gösterdiği dinin kendisi zannediyorlar. Biraz sonra açıklanacağı gibi içlerinde iken Musa'dan put yapmasını isteyen toplum, Musa 40 günlüğüne vahiy almak için Sina dağına gidince tamamen sapmış ve Musa'nın vekili Harun çaresiz ve tehdit altında kalmıştır. Demek ki bir toplumun dejenerasyonu için 40 günlük bir süre yetiyor da artıyor bile! Bu sosyolojik gerçektn habersiz toplum, Resuller öldükten sonra; kendileri tamamen onların yolundan saptıktan sonra da hidayet üzerinde olduklarını zannediyorlar. Öncekilerin ibret tablosu onları düşündürmüyor. "Önceki nesiller sapmış olabilir fakat bizim ümmetimiz kesinlikle sapmaz" inancını taşıyor. Yahudi ve hristiyan ümmetlerinin saptığını kabul ediyor fakat Hz. Muhammed ümmetinin tıpkı bir trenin rayından çıkmadan yoluna devam ettiği gibi her zaman doğru yolda ilerlediğini zannediyor. Oysa gerçek şu ki; Kur'an'ı hayatının merkezi olmaktan çıkarmış, O'nun yerine beşeri ideolojileri benimsemiş bir toplum kesinlikle hidayetten uzaktır. Hidayet Kur'an'dır.

وَإِذْ اَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلاَءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ

(**141**)

"Size kötü bir ceza ile eziyet eden, çocuklarınızı öldürüp, kadınlarınızı sağ bırakan Fir'avun hanedanından kurtarmıştık. Bu sizin için yüce Rabbiniz tarafından bir imtihan." (ayet: 141)

Bela'ün: İmtihan, bela zorluk, sıkıntı. Fakat bu bir sebebe mebnidir. Önce böylesine bir meşakkat, ardından yeryüzünün zalim yöneticilerini helak ve sabreden İsrailoğullarının yönetime hak kazanması. Allah'ın mazlum bir topluma lütfu[13] Ama bu toplum, acaba Allah'ın kendilerine bahşettiği bu lütufların hakkını verebilecek mi?

Allah'ın mucize olarak yarıp geçirdiği denizi daha geçer geçmez rastladıkları putperestlere özenme ve Musa'dan kendilerine de onların putları gibi put yapmasını istemelerine bakılırsa bu biraz zor görülüyordu:

[13] A'raf: 137

وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلاَثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلاَ تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ (**142**)

"Musa ile otuz geceye sözleşmiştik ve on gece ile onu tamamladık da Rabbinin belirlediği süre tam kırk gece oldu. Musa kardeşi Harun'a:

-Kavmimde benim yerime geç, ıslah et, bozguncuların yoluna uyma!" dedi." (ayet: 142)

Musa, Rabbinden vahiy almak için toplumdan ayrıldığında yerini kardeşi Harun'a bıraktı. Harun'a verdiği direktif çok önemlidir. "Islah et, bozguncuların yoluna uyma!" Bu uyarı idi. Musa, kavminin taşkınlık etmesinden korkuyordu. Zira bu toplum sürekli sapma eğilimi gösteriyordu. Harun'un bu tür olayları önlemesini istiyordu. Harun da doğal olarak bu bilinç ile hareket ediyordu.

Musa, Rabbinin belirlediği günde, belirlediği yerde olmak için can atıyor hatta acele ediyordu. Onunla konuşmak O'nun huzurunda olmak hiçbir şeye değişilmeyen bir mutluluktu. O'nu görmeyi de o kadar çok istiyordu ki.

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي اَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرَانِي وَلَكِنِ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ (**143**)

"Musa belirlediğimiz yere gelince Rabbi O'nunla konuştu. Musa dedi ki:

"-Rabbim, bana kendini göster de sana bakayım!" Rabbi:

-Beni göremeyeceksin fakat dağa bak; dağ yerinde durursa sen de beni göreceksin" dedi. Rabbi dağa tecelli edince onu yerle bir etti. Musa bayılarak yere kapandı. Ayıldığında:

-Senin şanın çok yücedir, sana yöneldim. Sana inananların ilkiyim" dedi." (ayet: 143)

Allah'ın dünyada görülmeyeceği, O'nunla konuşan bir büyük peygamberin bile O'nu göremediği bu ayetle açıklanıyor. Birçok alim "Beni göremeyeceksin" ifadesinden Allah'ın bu dünyada görülemeyeceği gibi ahirette de görülemeyeceğini iddia etmişlerdir. Birçok alim de ahirette mü'minlerin Allah'ı göreceğini "O gün öyle yüzler vardır ki parıl parıldır ve Rablerine bakmaktadırlar"[14] ayetini delil göstererek ileri sürmüşlerdir. Dünyada Allah'ın hiç kimse tarafından ne uyanıkken ne de uyurken görülmesi mümkün değildir. Ahiret ise, bugünden boş tartışmalarla vakit kaybetmek yerine, Allah'ın ayetlerine inanarak o günü beklemek, o gün için hazırlık yapmak yerinde olur diye inanıyoruz. İnanıyoruz ki o gün mü'minler umduklarına kavuşacak ve Rablerinden hoşnut olacaklardır.

Burada vurgulanması gereken bir nokta ise; rüyasında Allah'ı gördüğünü iddia ederek Allah'tan vahiy türü sözler aldığını söyleyenlere dikkat edilmelidir. Böyle bir şeyin mümkün olmadığı açıktır. Bir de Allah'tan insanların hayatlarını yönlendirecek sözler yani vahiy alma iddiası ise peygamberlik iddiası ile aynıdır. Hz. Muhammed son peygamber olduğu Kur'anî bir gerçek[15] olduğuna göre, bundan sonra peygamberlik iddiası, Allah'tan vahiy alma iddiası sadece şarlatalık ve saçmalıktır. Hiçbir peygamber Allah'ı görmemişken, bir de buna "Allah'ı görme" safsatası eklenince durum tamamen ciddiyetten uzak bir hale gelmektedir.

قَالَ يَامُوسَى إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالاَتِي
وَبِكَلاَمِي فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ (144)

"Ey Musa, ben, gönderdiklerimi ve sözlerimi insanlara iletmen için seni seçtim. Sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol!" dedi." (ayet: 144)

Allah'ın Musa'ya verdiği değer O'nun insanlara. Allah'ın gönderdiklerini ve sözlerini ulaştırmak için seçilmiş olmasından kaynaklanıyor. Allah O'nu insanların hayırlısı olarak gördüğü için seçmiştir. Musa da kendisini bu makama layık gördüğü için Allah'a şükretmiştir.

---

[14] Kıyame: 23
[15] Ahzab: 40

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلاً لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ (145)

"Ona levhalarda her şeyi, öğüt yazdık ve hüküm olan her şeyi yazdık levhalara kuvvetle sarıl ve kavmine de ona iyice sarılmalarını emret. Size fasıkların yurdunu göstereceğim." (ayet: 145)

Allahu Teala, Musa'ya indirdiği kitabında, O'na insanlar için ve bilhassa da İsrailoğulları için en güzel öğütler ve karşılaşacakları her konu için batıl ile doğrunun arasını ayırabilmelerine yönelik hükümler yer almaktaydı. Allah, bu kitaba uygun olarak yaşmasını hem Musa'dan istemekteydi hem de O'na İsrailoğulları'na bu kitaba sarılmalarını emretmesini emretmekteydi. "Size fasıkların yurdunu göstereceğim" buyurarak, yoldan çıkan, kitabı arkasına atan bir toplumun nasıl helak edildiğini ve kitaba sahip çıkanlrın nasıl onların yerine varis kılındığını ima ediyordu.[16]

146-147: AYETLERDEN UZAK YAŞAYANLAR

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لاَ يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لاَ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلاً وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلاً ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ (146)

"Haksız yere yeryüzünde büyüklenen kimseleri ayetlerimden uzak tutacağım. Onlar her ayeti görseler bile ona inanmazlar. Doğru yolu görseler bile o yola girmezler. Taşkınlık yolunu gördüklerinde ise hemen onu yol edinirler. İşte bu, onların ayetlerimizi yalanlamaları ve onlardan gafil olmalarından dolayıdır." (ayet: 146)

Allah, büyüklük taslayanları ayetlerinden uzak tutar. Bu ayetler kitabın ayetleri olduğu gibi kainat ayetleri de olabilir. Ayet: İşaret, muci-

[16] Tefsiri Taberi, 13/10, İbn-i Kesir, 9/471

ze, belge anlamına gelir. Allah'tan gelen ayetlerden, büyüklük taslayan kimseler uzak tutulur. Büyüklük taslayanlar kimlerdir? Tekebbür kelimesi ile ifade edilen bu kimseler; aslında büyük ve değerli, saygın insanlar değildir. Fakat, kendilerini yeterli gördükleri için kibirlenen ve hakkı kabul etmeyen cahil insanlardır. Hakka karşı gözleri yumuk olduğu için ayetler ne denli büyük ve açık olursa olsun görmezler, inanmazlar ve kabul etmezler. Ayetlerin yolundan yürümelerine rağmen azgınlık, taşkınlık yani ayet dışı bir yol görünce hemen onu benimserler. Allah'ın ayetlerini işitmeyen, anlamayan ve önemsemeyenlerin bir başka eyişle ayetleri yaşamayaların yapacağı hareket başka ne olabilir ki? Doğru yolu, doğur çizgiyi reddetmek; eğriye sahib çıkmak. Çünkü onlar ayetlerden gafildirler yani habersizdirler. Bilgisiz, cahil ve aynı zamanda öğrenmemek için inatçı olan kimselerin doğru zannederek yürüdükleri eğri yollarında yaptıkları tüm çalışmalar boşa gidecektir. Onlar kaybeden taraf olacaktır. Onlar kurtuluşa ereceklerini, kazanacaklarını zannederlerken azab ile karşı karşıya geleceklerdir. Bu duruma şaşırsalar da; hiç beklemeseler de sonuç budur. Çünkü Allah'ın ayetleri açıktır.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ اِلاَّ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (147)

"Ayetlerimizi ve ahiret buluşmasını yalanlayanların çalışmaları boşa gitmiştir. Onlar yaptıklarından başkasıyla mı cezalandıracaklar?" (ayet: 147)

Ayetleri ve ahiret buluşmasını yalanlayanlar ibaresindeki yalanlayanlar kelimesinin Arapçası "Kezzebu"dur. Kezzebu inkar etmek, doğru olduğunu kabul etmemek anlamlarını içerir. Önemsememek, ciddiye almamak, değer verip uygulamamak da bu kelimenin ifade ettiği anlamlardandır.[17] Dolayısıyla ahirete inandığını, ayetleri benimsediğini iddia eden bir kimse; daha sonra bunlar hiç yokmuş gibi hareket ederse onları yalanlamış olur. Sonuç ise aynı ameli işleyen insanların aynı sonuca yani Allah'ın azabınauğramalarıdır. Her ne kadar birisi inandığını söyleyerek onları işlemiş; diğeri de inanmadığını söyleyerek onları işlemiş olsun. Sonuç yapılanın cezalandırılmasıdır.

[17] el-mevarid, 1296, el-müfredat: 644.

148-149: BÖĞÜREN BUZAĞI

Yine konu Musa'nın kavmine ve onların azgınlıklarına dönüyor. Musa Rabbi'nden vahiy almak üzere Tur'a gittiği zaman Samiri adında bir zalim fasık insanların ziynet eşyalarını ellerinden alıp onlara bunun karşılığında bir buzağıyı ilah olarak sattı. Samiri, toplum içinde bir süre gerçek bir peygamber izleyicisi gibi, ibadetlerini aksatmayan ve örnek bir kul olarak gösterilebilecek bir insan gibi hareket eder. Musa'nın Tur'a gitmesiyle birlikte gerçek yüzünü gösterir. İnsanları Allah ve resulü adına aldatmaya çalışan bir aldatıcıdan başka bir şey değildir. Şeytanın askeridir.

İnsanlara sunduğu böğürmekten başka meziyeti olmayan bir buzağıyı "Musa'nın da Rabbi budur. Fakat, Musa bunu unuttu"[18] diyerek ilah olarak benimsetir. Harun'un ikazlarına kulaklarını tıkayan hatta sen bölücülük ediyorsun diye onu öldürmeye kalkışan halk, buzağıya tapmaya başlarlar. O'nun sevgisi ve rızası için tüm zinet eşyalarını Samiri'ye kaptırırlar. Allah onların bu aptalca davranışını şu sözleriyle açıklıyor:

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلاً جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لاَ يُكَلِّمُهُمْ وَلاَ يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ (148)

"Musa'nın kavmi, onun ardından zinet eşyalarından (yapılmış) böğüren bir buzağı heykelini ilah edindiler. onun kendileriyle konuşmadığını ve onların bir yol göstermediğini görmüyorlar mı? ona bağlandılar, tapındılar ve kendilerine yazık ettiler." (ayet: 148)

Yalnızca böğürüyor. Bu nasıl bir ilah? Böğüren ilah ne aptalca bir saçmalık?.. Ne onlara bir yol gösteriyor ne onlarla konuşuyor. Tüm meziyeti böğürmek. Ama insanların nasıl böyle alçalabildiğini göstermesi bakımından ibret verici bir olay... Musa döndükten sonra, ilah diye benimsedikleri buzağı heykelini yakıp darmadağın ederek denize atması ve sonuçta putsuz kalmaları onların akıllarını başlarına getirmişti.

[18] Taha: 88.

وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ (149)

"Ellerindeki düşürüldüğü ve sapmış olduklarını gördükleri zaman: Eğer Rabbimiz, bize acımazsa ve bizi bağışlamazsa mahvolanlardan oluruz" dediler." (ayet:149)

Kurtuluşun yalnızca Allah'a yönelmek ve O'na tevbe etmekte olduğunu bir kez daha gördüler.

150-156: MUSA'NIN TUR'DAN DÖNÜŞÜ VE GELİŞMELER

Musa Tur'da iken Rabbi ona kavminin halini bildirmiş. Samiri'nin onları saptırdığını söylemişti.[19] Bu sebeple Musa kavmine üzgün ve kızgın bir halde dönmüştü: "Benim ardımdan ne kötü işler yaptınız. Rabbinizin azabını mı acele istediniz? dedi. Levhaları bırakıp kardeşinin başını tutarak kendisine çekti.." (ayet: 150) Musa, gördüğü manzara karşısında şaşkına dönmüştü. Rabbin azabını hak edecek bir suçu toplum olarak işlemiş olmaları Musa'yı dehşete düşürmüştü. Bütün bu olaylardan kendi yerine vekil bıraktığı kardeşi Harun'u sorumlu tutuyordu. Oysa Harun'un bir suçu yoktu. Harun, toplumun azgın sapıklığına tek başına gücü yetmediği için olanlar olmuştu. Harun, toplumu sapıklıktan kurtarmaya çalıştıkça, onlar da Harun'dan kurtulmaya çalışmışlar ve öldürmeye azmetmişlerdi. Musa'nın, araştırma yapmadan, gerçeği öğrenmeden Harun'a saldırması düşmanları kendisine güldürecek bir hareket idi. Nitekim Harun, toplumdan gördüğü baskı ve aşağılamadan sonra, kardeşinin de hiç sormadan kendisini suçlu sanmasına dayanamadı:

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ اَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي وَكَادُوا

[19] Taha: 85-86

يَقْتُلُونَنِي فَلاَ تُشْمِتْ بِي الْأَعْدَاءَ وَلاَ تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (150)

" Bu sebeple Musa kavmine üzgün ve kızgın bir halde dönmüştü:

-Benim ardımdan ne kötü işler yaptınız. Rabbinizin azabını mı acele istediniz? dedi. Levhaları bırakıp kardeşinin başını tutarak kendisine çekti. (Kardeşi):

-Ey anamın oğlu, toplum beni güçsüz bıraktı. Zayıf gördü, bana tabi olmadı. Neredeyse beni öldürüyorlardı. Bana düşmanları sevindirecek şekilde davranma, zalim toplumla bir tutma! dedi." (ayet: 150)

Musa yaptığı hareketin doğru olmadığını anladı. Kardeşini bıraktı ve Rabbine şöyle yalvardı:

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (151)

"Rabbim, beni ve kardeşimi bağışla bizi rahmetine girdir. Sen merhametlilerin en merhametlisisin! dedi." (ayet: 151)

Bize ışık olan, aydınlatıcı kitabın haber verdiği kıssalar ve bu kıssalarda anlatılan seçkin şahsiyetlerin özelliklerine dikkatlerimizi yoğunlaştırmalıyız. Saptırıcıların ve batıla inananların peygamber tasavvuru ile Kur'an'ın peygamber tasavvuru birbirinden çok farklıdır. Kur'an'da peygamber de faziletleriyle, zaaflarıyla bir insan iken; saptırıcıların ve batıla iman edenlerin ortaya koyduğu inanç, peygamberlerin gaybı bilen, içinde yaşamadığı ve görmediği ortamlardan haberdar olan kimseler olduğu yolundadır. Oysa ayetlerde görüldüğü gibi Musa, kardeşinin boğazına sarılırken, Harun'un masum olduğunu, onları doğrultmaya çalışmasına rağmen söz dinletemediğini hatta topluluğun onu öldürmeye çalıştığından habersiz; Harun'un üzerine yürüyor. Yaptığı hatayı anlayınca da hemen tevbe istiğfar ediyor. Biz de bu olaylardan ders almalıyız.

152-153: BATILA İMANIN SONU VE DÖNÜŞ

Musa'nın kavmi kendilerine bir buzağıyı ilah edinmişler. Buzağının böğürmesinden ve bön bön bakmasından başka hiç bir meziyeti yoktu. Ama onlar yine de bu buzağının kendilerine bazı fayda ve zararları

olabileceğine inanıyorlardı. O toplum buzağıya bağlanırken elbette onun Allah olmadığını biliyordu. Ama kendileri ile Allah arasında bir aracı olarak görüyorlar, bu sebeble kutsuyorlar ve önünde bel büküp eğiliyorlardı. Allah, böylesine düşüncesiz ve batıla kanan insanlara gazap ediyor. Onları dünya ve ahiret hayatında rezil ve aşağılık insanlar arasına katıyor. Çünkü onlar, gerçeklere değil; batıl, uydurma ve asılsız şeylere iman ediyorlar. Akıllarını kullanmıyorlar. Hakka batıl karıştırıyorlar. Hak ile batılın arasını ayırmıyorlar.

انَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ (152)

"Buzağıya bağlananlara Rablerinden bir gazap ve dünya hayatında aşağılanma zamanı gelecektir. İftiracıları işte böyle cezalandırırız." (ayet: 152)

Burada iftiracılar olarak çevrilen kelimenin karşılığı müfteriin'dir. Müfteri olanlar asılsız gerçek olmayan sözler ve şeyler çıkaran ve bunlara inanan kimselerdir. Müfteri olmamak için gerçekleri, Allah'ın kitabında açıkladığı gerçekleri bilmek gerekir. Hak ile batılı birbirinden ayırt edecek bir idrake sahip olmak gerekir.

İnsan, fıtratı gereği zayıftır. Hataya düşebilir. Bilmeden batıla inanıp müfteri olabilir. Ama hakka kulak verip, onu öğrendikten sonra batılı derhal terk edip hakka uyan, Rabbine tevbe eden kimseler kurtuluşa ereceklerdir.

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا انَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (153)

"Kötülük işleyenleri" sonra ardından tevbe edip iman edenleri, şüphesiz Rabbin ondan sonra da bağışlayan ve merhamet edendir." (ayet: 153)

154-156: MUSA'NIN DUASI

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِي نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ (154)

"Musa'nın kızgınlığı yatışınca levhaları aldı. Onların içinde Rabbinden korkanlar için yol gösteriş ve rahmet vardı." (ayet: 154)

Musa, Allah'ın kendisine vahyettiği bu levhalardaki hidayeti uygulamaya ve Allah'ın rahmetine ulaşmaya çalıştı. Allahu Teala Musa'nın kavminden suçlu yetmiş kişiyi ayırmasını vahyetti. Allah'ın onların akıbeti konusunda belirlediği vakit geldiğinde kavmi bir sarsıntı tuttu. Musa Rabbine yalvarmaya başladı:

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلاً لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمْ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا انْ هِيَ الاَّ فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ اَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ

(**155**)

"Sonra Musa, kavminden belirlediğimiz bir vakitte buluşmak üzere yetmiş adam seçti. Onları sarsıntı yakaladığı zaman:

-Rabbim, eğer dileseydin onları ve beni önce helak ederdin. İçimizdeki alçakların yaptıkları şeylerden dolayı bizi helak mı edeceksin? Bu senin imtihanından başka bir şey değildir. Sen, onunla dilediğini sapıklıkta bırakır ve dilediğine de doğru yolu gösterirsin. Sen bizim velimizsin. Bizi affet, bize acı. Sen bağışlayanların en hayırlısısın." (ayet: 155)

Musa duasına şu ifadelerle devam etti:

وَاكْتُبْ لَنَا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْاٰخِرَةِ اِنَّا هُدْنَآ اِلَيْكَ

"-Bize bu dünyada ve ahirette iyilik yaz; biz sana yöneldik..." (ayet: 156)

Musa'nın duasına Rabbi ise şöyle cevap veriyordu:

قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَآءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ (156)

" -Dilediğime azabım dokunur. Rahmetim ise her şeyi kuşatmıştır. Onunla ayetlerimize iman etmiş olarak korkanlar, günahtan kaçanlar ve zekat verenleri yazacağım." (ayet: 156)

İnsanoğlu Rabbinden iyilik isterse Rabbi ona iyilik verir. Kötülük isterse kötülük verir. İyilik istemek; içten samimiyetle ve ayetlere sıkı sıkı yapışarak olmalıdır. Ayetlere kulak tıkayıp, gözlerini kapatarak doğru yolda yürümek istemek insana bir fayda sağlamaz. Öncelikle görmek, duymak ve çalışmak gerekir. Allah'a kulluğu gaye edinen insan, günahlardan kaçar. Zekat verir. Allah da bunlara dünya ve ahiretin hayır kapılarını açar. Nimetler ve lütuflar içerisinde.

157: TEVRAT VE İNCİL'DE MUHAMMED (S.A.V.)

Allahu Teala, Tevrat ve İncil'de Hz. Muhammed'in vasıflarını bildirerek geleceğini müjdelemiş idi. Fakat, Yahudi ve Hıristiyanların ekserisi müjdelenen bu peygambere iman etmedi. Yahudiler daha Hz. Musa zamanında sürekli sapıtma eğilimi göstermişti dolayısıyla Musa ve Harun'dan binlerce yıl sonra gelen bu peygamberi tasdik edip izlemeleri beklenmez. Hıristiyanlar ise içine düştükleri üçlü ilah saçmalığının sarhoşluğu içinde bocalıyorlardı. Allahu Teala bu insanlara inandıklarını söyledikleri kendi kitaplarını şahit getirerek iman etmeleri gerektiğini gösteriyor.

اَلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمْ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمْ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ

وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

(**157**)

"Ümmi nebi, Resul'e tabi olan kimseler, yanlarında bulunan Tevrat ve İncil'de, onun (vasıflarını): Kendilerine iyiliği emreder, kötülüğü yasaklar, temiz şeyleri kendilerine helal; pis şeyleri onlara haram kılar, onlardan boyunlarını büken ağır yükü kaldırır bulurlar." (ayet:157)

Bu ayetler 156. ayet arasında bir ilgi vardır. 156. ayette açıklanan ayetlere iman eden, zekat ve takvalı olan kullar -ki bu kullar Yahudi ve Hıristiyanların içinde de olabilir-, Allah'ın elçisi, okuma-yazma bilmeyen peygamber Hz. Muhammed'e tabi olurlar. Çünkü Allah onun geleceğini Tevrat ve İncil'de haber verdiği gibi O, İnsanlara iyiliği emreden, İnsanları kötülükten sakındıran, Temiz şeyleri helal kılan, Pis şeyleri haram kılan, İnsanların boyunlarını büken ağır yüklerini Allah'ın emriyle kaldıran, kolaylaştırıcı, müjdeleyici bir peygamberdir.

"Ona iman edip, Onu destekleyen, Ona yardım eden ve Onunla gönderilen aydınlatıcıya uyanlar, işte onlar kurtuluşa erecek olanlardır."

İnsanın kurtuluşu için tek yol; Allah'ın elçisi ümmi nebisi Muhammed (s.a.)'e iman etmek. Onu desteklemek, Ona yardım etmek ve Onunla gönderilen aydınlatıcı kitaba uymaktır.

Ümmi: Okuma yazma bilmeyen, herhangi bir kitaptan okumayan kimsedir. Araplar, genelde okur yazar olmadıkları için onlara ümmi adı veriliyordu. Yahudi ve Hıristiyanlar da onlara ümmi diyorlardı.[20]

Peygamberimizin okur yazar olmayışı hemen hemen bütün kaynaklarda zikredilmiştir. Kur'an'da da: "Sen daha önce bir kitaptan okumuş ve elinle de onu yazmış değildin. Öyle olsaydı o zaman batıla uyanlar şüpheye düşerlerdi." Buyruluyor.[21]

158: EHLİ KİTABA HZ. MUHAMMED'İN ÇAĞRISI

Bir önceki ayette kurtuluş yolunun Allah'ın elçisi Hz. Muhammed Aleyhisselam'a uymaktan geçtiği açıklanmıştı. Bu ayette de Hz. Muhammed'in dilinden kurtuluşa çağrı yer almaktadır:

[20] Derveze İzzet, Kur'an'a göre Hz. Muhemmed'in Hayatı, 2/41-50
[21] Ankebut: 48

قُلْ يَاأَيُّهَا النَّاسُ انِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لاَ إِلَهَ الاَّ هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ (158)

"De ki:

-Ey insanlar, Ben, Göklerin ve yerin hakimi olan, kendisinden başka ilah olmayan, dirilten ve öldüren Allah'ın sizin hepinize gönderdiği elçisiyim. Allah'a ve O'nun elçisi ümmi peygambere iman edin. Zira o da Allah'a ve O'nun sözlerine iman etmiştir. Doğru yolu bulabilmeniz için ona tabi olun." (ayet: 158)

Çağlar üstü olan bu mesaja her akıl sahibi kulak vermelidir. Özellikle doğru yolu arayan kimseler, çıkmaz sokaklarda ve karanlıklarda değil; insanlığa aydınlatıcı kitabı getiren Hz. Muhammed'in çizgisine uyarak doğru yolu bulabilirler. Yoksa şeytan onları Allah'ın adını kullanarak kendisine kul eder. Şeytana kul olmak için Alemlerin Rabbini iyi tanımanız ve yalnızca O'na kul olmanız gerekir. "O kendisinden başka ilah olmayan dirilten ve öldürendir" hayatı takdir eden Allah'tan başka hiç kimse değildir. O, kime hayat vereceğine, kimin de canının alınacağına karar veren tek otoritedir. Uğrunda yaşanması gereken uğrunda ölünmesi gereken yalnızca O'dur.

159-171: MUSA'NIN KAVMİ KABİLELER VE TARİHLERİ

Yine, Musa'nın kavmine ve tarihlerine dikkatleri çeken ayetler topluluğu geliyor. Bu ayetler, bir bakıma toplum hayatını, bu hayat akışındaki farklı grupları ve olaylara yaklaşım biçimlerini irdeliyor.

Musa'nın kavmini üç farklı gruba ayırıyor. Bunlar:

a) Hakkı gösteren ve onunla hükmeden topluluk "Musa'nın kavminden hakkı gösteren ve onunla adaleti gözeten bir topluluk vardı." (ayet: 159)

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ (159)

Bu topluluk Allah'ın sevdiği ve kendilerinden razı olduğu bir topluluk idi. Cenneti hak eden bir topluluk idi. Allah'ın Resulüne ve Allah'ın

kitabına tabi oluyorlardı. Allah'ın kitabı da onları dosdoğru yola çıkarıyordu.

b) Zalimler Topluluğu (160-161. ayetler)

وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (**160**) وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ (**161**)

“Onları on iki kabileye ayırmıştık. Musa'ya da kavmi kendisinden su isteyince; kavmine su çıkarması için değneği ile taşa vurmasını ilham ettik. Oradan on iki kaynak fışkırdı. Her kabile su içeceği yeri öğrendi. Onları bulut ile gölgelendirdik. Onlara kudret helvası ve bıldırcın indirdik.

-Size verdiğimiz güzel rızıklardan yiyin!..

Biz onlara zulmetmedik, fakat onlar kendilerine zulmettiler.

Onlara:

-Bu ülkede oturun ve orada dilediğiniz yerden yiyin, "bağışla!" diyerek kapıdan secde edip girin ki biz de sizi bağışlayalım. İyiler için daha fazlasını vereceğiz, denilmişti.” (ayet: 160-161)

Bu, toplumun genelini oluşturan kesim idi. Allahu Teala İsrailoğulları'nı on iki ayrı kabileye ayırmıştı. Tih çölünde Musa ile yollarına devam ederken Allah onlara çeşitli lütuflar bahşediyordu. Susadıkları bir yerde Musa'dan su isteyince Allah ona değneğini taşa vurmasını vahyetti. Musa, değneğini taşa vurunca oradan oniki pınar fışkırdı. Her kabile için bir pınar tespit edildi ve herkes nereden su içece-

ğini belledi. Bu, toplumun düzenli ve kargaşaya düşmeden adil bir şekilde bölüşümünü gösteriyor. Allah, onlara çölde taştan su çıkarmak gibi, susamış insanların çok iyi takdir edebileceği büyük mucizenin yanında daha başkalarını da gösterdi. Kızgın güneşin altında yürüyen büyük bir kervanı rahat ve huzurla yürüsünler diye üzerlerine bulutu şemsiye yaptı. Serinlik verdi, onları gölgede yürüttü. Bununla da yetinmedi onlara rızk olarak kudret helvası indirdi. "Size rızık olarak verdiklerimizin temizlerinden yiyin" buyurarak ihsanda bulundu.

Fakat, İsrailoğulları ne yaptı?

Şımardı. Tam bir küstahlık ve hainlik örneği göstererek sefih bir toplum olduklarını ortaya koydular. Allah'ın çölde kendilerine bahşettiği su, gölge, kudret helvası ve bıldırcın eti onları tatmin etmiyordu. Onlar, soğan, sarımsak, mercimek vs. istediler. Allah'ın sözlerini eğlence yaptılar. Allah'ın sözlerini değiştirdiler. Söylenen anlamın dışında ters anlamlara çektiler. Yani Allah'ın yoluna uymadılar. Allah'ın sözlerinin hakkını vermediler. Allah'ın kitabına zulmettiler, peygamberlerine zulmettiler. Çünkü kendi bedenlerini kendi elleriyle cehennemlik yaptılar; oysa o bedenler, Allah'a kul olmaları için yaratılmıştı. İşte bu sebeple bu gruba zalimler grubu diyebiliriz. Nitekim ayetin sonu da "Biz onlara zulmetmedik, fakat onlar kendilerine zulmettiler." (ayet: 160) şeklindedir.

Onların bu zalim ismine layık olmalarına sebep olan olaylardan bir ikisi hatırlatılıyor:

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلاً غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنْ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ (162)

"Onların zulmedenleri, sözü kendilerine söylenenden başkası ile değiştirdiler. İşledikleri zulüm dolayısıyla onlara gökten bir azap gönderdik." (ayet: 162)

Zalimler topluluğu, her defasında Allah'ın buyruklarını çeşitli yollarla çiğniyor, yaptıkları hatalara da birer kılıf uyduruyorlardı. Bununla kurtulacaklarını zannediyorlardı. Oysa, Allah her şeyi görmekte ve bilmekteydi. Onları çeşitli vesilelerle imtihan ediyor ve işledikleri günahlar sebebiyle cezalandırıyordu.

İşte onlardan birisi de Cumartesi yasağı idi. Allahu Teala onlara cumartesi günü balık avlamayı yasak kılmıştı. Diğer günler pek fazla gelmeyen balıklar Cumartesi günü akın akın geliyordu. Bir yanda Allah'ın emri diğer yanda dünyalık nimetler.. İşte gerçek bir imtihan! İn-

san hangisini seçecek; Allah'ın emrine uyup; göz göre göre eline düşen avından vaz mı geçecek; yoksa Allah'ın buyruğunu bir kenara itiverip ava sahip mi olacak?

İsrailoğulları bu imtihanı kaybetti. Allah'ın buyruklarını çeşitli te'vil ve tahriflerle bir kenara ittikten sonra avlarını yakalamaya koşarken Allah tarafından avlandılar.

Rivayete göre önceleri cumartesi günleri akın eden bu balıkları kaçırmamak için hafta içinde geniş havuzlar yaparak balıkların burada toplanmalarını sağlıyorlar, pazar günü de bunları toplu olarak avlıyorlardı. Daha sonraları yumuşattıkları ve tevil ettikleri bu yasak avı cumartesi de yapmaya başladılar.

وَاسْأَلْهُمْ عَنْ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لاَ يَسْبِتُونَ لاَ تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ (163)

"Onlara deniz kenarındaki cumartesi yasağını çiğneyen kasabayı sor! Onlara avları cumartesi günlerinde akın akın geliyor, yasakları olmayan günlerde gelmiyordu. İşte onları fasıklık ettikleri için böyle imtihan ediyorduk." (ayet: 163)

c) Üçüncü grup: Bir grup hakkı gösteren ve onunla hükmeden bir topluluk olmadığı gibi; bir fiil zulmü işleyen topluluk da değildi; Suya sabuna dokunmayan, kendi halinde yaşayıp giden bir topluluktu. Bunlara tarafsızlar topluluğu diyebiliriz. Cumartesi yasağını çiğneyen kimselerin "Allah'ın gazabına uğrayacaklarını ve şiddetli bir azaba düşeceklerini biliyorlardı. Ama, hakkı gösteren ve adaleti, Allah'ın yasalarına uymayı öğütleyen gruba:

"Allah'ın helak edeceği ve şiddetli bir ceza ile cezalandıracağı topluma niye öğüt veriyorsunuz?" diye sorarak güya, öğüt vermelerinin bir fayda sağlamayacağını, boş yere yorulduklarını ima ediyorlardı. Oysa bu hareketleriyle onlar da Allah'ın lanetini hak ediyorlardı. Çünkü Allahu Teala:

"Gerçekten indirdiğimiz belgeleri ve doğru yolu kitabta insanlara açıkladıktan sonra, gizleyen kimseler var ya, onlara hem Allah lanet eder, hem lanetçiler lanet eder.." (Bakara: 159) buyuruyor.

Allah'ın yasağını çiğneyen halka öğüt vererek, onları uyaran grup, kendilerine güya akıl veren "boşa kürek çekiyorsunuz" diyen suskun ve kendi hallerindeki insanlara:

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (164)

" Onlardan bir topluluk şöyle diyordu:

-Allah'ın helak edeceği ve şiddetli bir ceza ile cezalandıracağı topluma niye öğüt veriyorsunuz?

-Rabbinize karşı bir mazeret olsun ve belki sakınırlar!" diye cevap verdiler.." (ayet: 164)

Niçin Allah'ın bizden açıklamamızı istediği şeyleri gizleyelim? Yoksa Rabbimizin huzuruna nasıl çıkarız? O'na ne cevap veririz? Hiç olmazsa bir mazeretimiz olmuş olur. Belki de insanlar bizim öğütlerimize kulak verirler de kurtuluşa ererler.

Allah'ın bizden istediği tavır budur. Suskunluk, bildiklerini gizlemek ve toplumdan uzaklaşmak değil, toplumu uyarmak, öğüt vermek.. Kurtuluşa erecek kimseler de bu tavrı sergileyenlerdir. Başkası değil:

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ اَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ (165)

"Kendilerine hatırlatılanı unuttuklarında, kötülükten men edenleri kurtarıp, zalimleri fasıklık yapmaları sebebiyle çok kötü bir cezaya çarptırdık." (ayet: 165)

Allah zalimleri, yoldan sapmaları sebebiyle çok kötü bir cezaya çarptırdı. Bu cezadan yalnızca kötülüklere engel olmaya çalışanlar kurtuldu. Onlara verilen ceza neydi?

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ (166)

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ اِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (167)

"Yasaklandıkları şeye başkaldırdıkları zaman, onlara: "Alçak maymunlar olun!" dedik. Rabbin onların üzerine kıyamet gününe dek kendilerini en kötü cezalandıracak kimseleri göndereceğini bildirmişti. Rabbinin ceza vermesi çok hızlıdır. O, bağışlayan, acıyandır da!" (ayet: 166-167)

Allahu Teala "Aşağılık maymunlar olun!" dediği bu fasıklar gerçekten maymun haline mi geldiler yoksa karakter olarak mı maymunlaştılar?

Karakter olarak zaten hayvani özellikleri taşıyorlardı. Onlar gibi yiyip içip, hiçbir mes'uliyet hissi taşımadan yaşamak istiyorlardı. Bu, onlara bir ceza değil onların tercihi idi. Ceza ise "Çok fena ve şiddetli" olarak tarif ediliyor. Şiddetli ceza onların gerçekten birer maymun haline dönüşmeleridir. Bu da Allah'ın bir şeyin olmasını istediği zaman ona "ol" demesinin yeterli olduğu inancında olanlar için kolay anlaşılacak bir olaydır. Bu bir azabtır. İbretli bir azabtır. Allah'ın buyruklarını hafife almanın ya da hiçe saymanın dünyada getirdiği bir ceza. Bir de ahiret cezası vardır ki dünyadakinden çok daha şiddetli ve acıdır.

Burada maymun olan bu insanların soylarının devam edip etmediği konusunu tartışmanın bir faydası yoktur. Kur'an'da bize bu konuda bir bilgi verilmemektedir. Öyle veya böyle olması önemli değildir. Önemli olan Allah'ın dilediği zaman istediğini yapabilme yetkisinin hiçbir sınırlama olmaksızın kendisine ait olduğu gerçeğidir. İdrak etmektir. Allah'ın bu dünyada ve ahirette gazabına uğramamak için çalışmaktır.

İsrailoğulları'nın kronikleşmiş isyan ve Allah'ın emirlerini dinlememe hastalığı çeşitli şekillerde defalarca cezalandırılıyordu. İşte onlardan biri de kıyamet gününe kadar sürecek onların üzerine şiddet kullanacak olan güçlü, otoritelerin bulunmasıdır. Bunlar zalim de olabilir, adil de; ama sonuçta bu cezayı hak eden İsrail oğulları'nın başına gelen akıbet ibret vericidir. Nitekim içinde yaşadığımız bu asırda da on binlerce belki de yüz binlerce Yahudi Nazi kamplarında hunharca imha edildi. Tabi bu Yahudilerin hiçbir zaman iktidar sahibi olamayacağı manasına gelmiyordu. Nitekim günümüzde en önemli mevkileri ve köşe başlarını Yahudiler tutmuştur. Bununla beraber kurdukları İsrail Devletini dünyaya henüz tam olarak kabul ettirebilmiş değillerdir. Kim bilir belki de yakında yiyecekleri bir şamarla yeniden o kahredici azabı enselerinde hissedeceklerdir. Bu kıyamete dek sürecek ızdırap dolu günleri doğru yolu benimseyen, Kur'an'a yönelmeyen, Allah'ın buyruklarını ihmal ve saptırmaya devam eden Yahudiler için geçerlidir. İman edip hallerini düzeltenler bu azaptan kurtulacaklardır. Allah, bağışlayan ve merhamet edendir.

وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِنْهُمُ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ
وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ (168)

"Onları yeryüzünde topluluklara böldük. Salih olanları da vardır; olmayanları da! Onları belki dönerler diye iyilik ve kötülükle deneriz." (ayet: 168)

169-171: KİTABA MİRASÇI OLANLAR

Allahu Teala, bir kısım insana doğru yolu gösteren, kitabı getiren peygamberleri gözleriyle görme ve düşünme, muhakeme imkanı vermiştir. Bir kısım insan ise atalarının benimsediği peygamberleri ve kitabı hazır olarak bulur. Birinci kısımdaki insanlar doğal olarak daha bilinçli ve olayların içinde canlı şahitlerdir. Arkadan gelen nesil ise daha beşikte iken kulağına Allah'ın kitabından ayetler fısıldanır; öncekilerin tarihinden hikayeler anlatılır. İşte bu sebeble hazır bir kitabı önlerinde bulan bu insanlar, o kitapta kendilerinden istenenin hiç farkında olmasalar bile kendilerini o yolda gidiyor zannederler. Atalarının ne zaman gerçek kitaba uymaktan, uzaklaştıklarını dine batıllar satmaya başladıklarını hiç bilmezler, üstelik atalarını da kendilerini de önlerindeki kitaba sıkı sıkıya bağlı ve kurtuluş fırkası olarak görürler, yaptıklarının farkında olmazlar.

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا
الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ
يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ اَنْ لاَ يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ الاَّ الْحَقَّ
وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ اَفَلاَ تَعْقِلُونَ
(169)

"Onların ardından, onları izleyen ve kitaba varis olan bir nesil geldi. 'Biz nasıl olsa bağışlanacağız' diyerek, bu dünyanın geçici malını alıyorlar. Yine ona benzer geçici bir şey kendilerine gelince onu da kabul ederlerdi. Öğrendikleri kitapta, onlardan 'Allah hakkında doğru olandan başkasını söylememek' üzere 'kitap andı' alınmamış mıydı? Korunanlar için ahiret yurdu daha iyidir. Aklınızı kullanmıyor musunuz?" (ayet: 169)

Bu nesiller aklını kullanmazlar. Kitabı unutmuşlardır. Kitapta kendilerine açıklanan ve emredilen hususlardan haberleri yoktur, kitap yerine kendi yolunda olan şeytanın evliyasının batıllarla dolu eserlerine insanları yöneltmiştir. Allah hakkında doğru olandan başkasını söylememek üzere, okudukları kitap ile Allah'a söz verdikleri halde onu anlamadıkları için, anlamak için gayrette sarf etmedikleri için o söze ters hareket ederler. Dünyanın geçici cazibesi onlarda tutku olmuştur. Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalışırlar. Öldükleri zaman da zaten affedileceklerine, cennetin kendilerinin olacağına inanırlar. Bu inanış tüm kitap sahibi milletlerin ortak halidir. Yahudiler, Hıristiyanlar ve Müslümanlar bu kuruntularla yaşarlar. Allah'ın kendilerinden istediği kulluğu yerine getirmeden onun cennetine ulaşabileceklerini zannederler. Bu gerçekleşmesi mümkün olmayan bir hayaldir. Çünkü Allah, kitaplarında tüm bu milletlere ancak kendisine kulluk eden, kula kulluktan kaçınan insanlara cenneti vaat etmektedir. Kula kulluk edenlere cehennemi hazırladığını bildirmektedir.

وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلاَةَ اِنَّا لاَ نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ (**170**)

"Kitaba bağlı olanlar ve namaz kılanlara gelince biz, doğruların mükafatını zayi etmeyiz." (ayet: 170)

"Kitaba bağlı olanlar" tabiri; kitabı sıkı sıkıya kavrayıp, anlayıp ona uyanlar. Onun öğretilenlerinden ayrılmayanlar demektir. Kitaba tam anlamıyla bağlı olmanın göstergesi olarak da namazın ikamesi zikredilmektedir. Namazın ikamesi kitaba bağlı olarak gerçekleşince doğruların temel karakteri ortaya çıkar. Allah'ın katında doğrulardan olmanın yolu O'nun kitabına sıkı sıkıya bağlı olup, namazı tam anlamıyla kılmaktan geçer. Allah böyle kimseleri cennetle ödüllendirecektir. Onların mükafatını zayi etmeyecektir.

Doğrulardan (**muslihin**) olduklarını zanneden fakat sıkı sıkıya kitaba bağlı olmayan onu anlamayan kimselerin namazı gerçek anlamıyla ikameleri de mümkün değildir. Çünkü namazı gaflet içinde, ne dediğini bilmeden kıldığın zaman bu yalnızca bir gösteriş olmadan öte geçmez. Nitekim "Yazıklar olsun namazlarından gafil olarak/ne dediğini bilmeden namaz kılanlara!.. Onlar yalnızca gösteriş yaparlar." (Mâûn: 3) buyurulmaktadır. Yine İsrail oğulları'nın zihinlerinden silinmeyecek bir iz bırakarak Allah onlara kitabın içindekileri akıllarında tutmaları ve kitaba sıkıca sarılmaları, onun gösterdiği yoldan ayrılmamaları için gösterdiği bir mucize açıklanmaktadır.

وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (171)

"Dağı onların üzerine kaldırmıştık. Sanki o gölgelik gibiydi. Öyle ki başlarına düşeceğini zannettiler. Size verdiğimize kuvvetle sarılın. Onun içinde olanları aklınızda tutun ki korunabilesiniz!" (ayet: 171)

172-176: ADEMOĞLU'NUN ŞAHİTLİĞİ VE ŞİRK

Önceki nesillerin ardından gelen ve kitaba mirasçı olan sonraki nesillerin durumu izah edildikten sonra Rabbimiz sözü önceki ve sonraki nesillerin kaynağına, insanın yaratılışına götürüyor. İnsanın kendi kendine alemlerin Rabbinin Allah olduğu konusunda şahit tutuluşu izah ediliyor.

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا اَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ (172)

"Rabbin, Adem oğulları'ndan onların arkalarından soylarını aldı ve onları kendi aleyhlerine şahit tuttu. "Ben, sizin Rabbiniz değil miyim?" dedi. Onlar "Şüphesiz sen bizim Rabbimizsin, biz de şahidiz" dediler. Bu kıyamet günü bizim bundan haberimiz yoktu dersiniz diyedir." (ayet: 172)

Allah, Ademoğullarını nasıl kendi Rabliğine şahit tutmuştu? Bu olay nasıl gerçekleşmişti? Bu konuda değişik yorumlar yapılmıştır. Ruhlar aleminde bu olayın gerçekleştiği söylenmektedir. Bizim için ruhlar alemi bir gaybtır. Fakat ortak bir görüş olarak şunu söyleyebiliriz ki Allah, insanların fıtratına, ruhuna sadece Allah'ın Rab olduğu, gerçeğini nakşetmiştir. Tüm insanlık tarihi boyunca da bu gerçek insana verilen fıtri duygular ve akıl sayesinde kendilerini yaratan ve yaşatan gücün Allah'ın gücü olduğunu, yani Rablarının Allah olduğunu hatırlatmaktadır.

"Hanif olarak yönünü, Allah'ın insanlara yaratılışta verdiği dine doğrult. Zira Allah'ın yaratışında bir değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler."[22] ayeti de Allah'ın yaratılıştaki

[22] Rum: 30

verdiği bu duyguya, yönelişi göstermektedir. Kur'an'da birçok kere misal verilen "İnsanlar bir darlığa uğrayınca Rablerine dönerek O'na yalvarırlar, sonra katından onlara bir rahmet tattırınca içlerinden birtakımı kendilerine verdiklerimize nankörlük eder de Rablerine şirk koşarak nankörlük ederler, yaşayın bakalım, sonunda bileceksiniz."[23] ayetleri de bunu ortaya koymaktadır.

Allah'ın insana verdiği bu fıtri duygu ve bilgi sayesinde her insan kendisinin sahibinin Allah olduğunu anlar. Fakat, içinde bulunduğu ortam onu Allah'a kulluktan uzaklaştırır, şirke düşürür. Allah'ın yanında başka rabler edindirir. Dünyanın geçici zevkleri peşine düşürür. Atlarının daha önce bir hayat tarzı haline getirdikleri Allah'ın kitabından uzak yolu takip etmeye devam eder.

أَوْ تَقُولُوا اِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ (173)

"Bizim atalarımız önceden şirk koşmuşlar. Biz de onlardan sonra gelen bir nesiliz. Bâtıla düşenlerin yaptıklarından dolayı bizi helak mi edeceksin?" dersiniz diye.." (Sizi kendi aleyhinize şahit tuttuk). (ayet: 173) İşte Allah, insanın fıtratına, doğasına bir başka deyişle ruhuna bu olguyu işlemiştir. Öncekilerin koştuğu şirkler sebebiyle kendilerini temize çıkarmamaları için insanlar şirki algılayabilecek, Rabbinin Allah olduğunu idrak edebilecek şekilde yaratılmıştır.

İnsanın fıtratındaki doğruyu bulma kabiliyetinin yanında Rabbi bir de ayetler göndererek, resullerine bu ayetleri açıklamıştır. Böylece insanların doğru yolda yürümemeleri için hiçbir mazeret bırakmamıştır. Tek mazeret aklını kullanmamak ve cahilliktir. Arzulara esir olmaktır. Bu mazeret ise hiçbir şekilde kabul edilmez.

وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ (174)

"Belki dönerler diye ayetleri işte böyle açıklıyoruz." (ayet: 174)

Artık bu ayetlere de ilgi duymayan, arzularının, heveslerinin kulu olanlar ya da atalarının şirk yolunda yürümeye devam edenler için tek yol cehennemdir.

[23] Rum: 33-34

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ (175) وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ انْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ (176)

"Onlara, kendisine ayetlerimizi verdiğimiz, fakat onlardan sıyrılıp çıkan, şeytanın kendisine uydurduğu sapık azgınlardan olan kimsenin haberini oku!

Dileseydik onu ayetlerimizle yükseltirdik. Fakat o yeryüzünü ebedi zannetti, heveslerine tabi oldu. Onun misali, üzerine yürüsen de kendi haline bıraksan da dilini çıkartıp soluyan köpeğe benzer. Ayetlerimizi yalanlayan kavmin örneği budur. Hikayeyi onlara anlat umulur ki düşünürler." (ayet: 175-176)

Örnekte sahneye konan şahıs üzerinde düşünmemiz gereken özellikleri taşıyor. Nedir bu özellikler?

a- Kendisine ayetler gösterildiği halde onları umursamıyor, önemsemiyor.

b- Şeytan'ın peşine takılmış, sapmış ve azgınlardan olmuştur.

c- Yeryüzünde ebedi kalacak gibi heveslerine uyarak yaşıyor.

d- Karakteri uyuz bir köpeği andırıyor. Ne söylesen kâr etmiyor. İstersen kız ona, istersen hiçbir şey demeyip kendi haline bırak fark etmiyor, dilini çıkarıp boyuna soluyan, iki ayağını dikip oturan (bir köpek gibi) sana sakınıp duruyor. Anlayış yok, duygu yok, idrak yok. Önüne bir kemik atsan o zaman hemen harekete geçer. Dünyalık bir menfaat gördüğü zaman hemen saldırıyor.

سَاءَ مَثَلاً الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ (177)

"Ayetlerimizi yalanlayan ve böylece kendine zulmeden kavmin örneği ne kötü!" (ayet: 177)

178-179: HİDAYET VE DALALET

İki yol vardır; biri Allah'ın gösterdiği yol, diğeri o yolun dışında kalan her yol. Allah'ın gösterdiği yola hidayet yolu, ondan başkalarına dalalet yolu adı verilir. Hidayet Allah'ındır. Allah yolundan başka yollarda hidayet aramak boş bir şeydir. Hidayeti kim hak ederse, Allah ona hidayet verir, doğruyu gösterir. Kim de sapıklığı hak ederse, Allah onu da sapıklıkta bırakır. Sapıklığı onun için kolaylaştırır. Allah niçin hidayet verir niçin dalalette bırakır? Allah'ın bu konudaki arzusu keyfi midir yoksa bir hikmete göre mi sapıklığı hak edenleri orada bırakır?

Allah'ın her işi bir sebep ve hikmete dayanır. Allah, gelişi güzel karar vermez. Ve Allah verdiği sözden sonra da dönmez. Bir konuda bu böyle olacaktır demişse o kesinlikle başka türlü olamaz ve olması da düşünülemez. Allah'ın dilemesini idrak edemeyen bazı cahiller "Allah ne dilerse o olur." diyerek, Allah'ın kesinlikle dilemeyeceğini açıkladığı hususlarda bile yanlış ve saptırıcı inanç içindedirler. Allah, kafirlerin cehennemlik olduğunu açıklamıştır. Birisi kalkıp da "kafirler de cennete girebilir" derse; bu kimse "Allah, verdiği sözden dönebilir" demiş olur. Çünkü Allah o konuda açık hükmünü vermiştir. Onu değiştirmesi sözünden dönmesidir. Böyle bir inanç insan için yıkımdır, hüsrandır. Allah'ı hakkıyla tanımamaktır.

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي وَمَنْ يُضْلِلْ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

(178)

"Allah kimi doğru yola yöneltmişse/hidayet etmişse o hidayet bulmuştur. Kimi de sapıklıkta bırakmışsa, onlar mahvolanların ta kendisidir." (ayet: 178)

Allah kimi sapıklıkta/dalalette bırakmışsa bunun mutlaka bir hikmeti sebebi vardır. Çünkü Allah hikmetsiz hiç bir şey yapmaz. Bu hikmeti anlamak için bir sonraki ayeti okumamız yeterlidir:

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لاَ يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لاَ يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لاَ يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ (179)

"Cinlerden ve insanlardan çoğunu cehennemlik kıldık. Çünkü onların kalpleri vardır. Onunla anlayış göstermezler. Gözleri vardır, onunla

görmezler, kulakları vardır, onunla işitmezler. Onlar hayvanlar gibidir, hatta onlardan da aşağıdırlar. İşte onlar gafillerdir." (ayet: 179)

Anlayışlı bir insanın ayetleri okuyup, fesahatı, güzelliği karşısında hayran kalmaması mümkün değildir.

...Çünkü onların kalpleri vardır, Onunla anlayış göstermezler.

Gözleri vardır, Onunla göremezler.

Kulakları vardır Onunla işitmezler.

Onlar hayvanlar gibidir. Hatta onlardan da aşağıdır Onlar gafillerdir!" (ayet: 179)

Bu kadar açık bir ayeti tefsire daha gerek var mı?

180-186: DÜŞÜNMEYE VE DOĞRUYA ÇAĞRI

Hidayet ve dalalet konusu Allah'ın hakkıyla tanınmaması ve O'nun vasıfları konusunda sapıklığa düşülmesi gibi düşünmeye, doğruya ve gerçeği gerçek olarak tanımaya yapılan çağrılarla devam ediyor.

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (180)

"En güzel isimler Allah'ındır. O'na o isimleri ile dua edin. O'nun isimleri konusunda sapanları bırakın. Onlar yaptıklarının cezasını göreceklerdir." (ayet: 180)

Allah'ın isimleri, Allah'ın sahip olduğu vasıflar anlamına gelir. İsim bazen hakikidir bazen de mecazidir. Mesela bir ülkeyi fetheden kumandana fatih ismi verilir bu isim onun hakkında hakikidir. Yeni doğmuş bir çocuğa fatih ismi verilirse bu da mecazi olur. Çünkü o çocuk henüz bir yeri fethetmemiştir. Fetih yapacak bir kumandan olup olmayacağı da meçhuldür. Allah'ın isimleri ise en güzel olan isimlerdir ve hakikidir. O'nun isimleri gibi hiç kimsenin gerçek anlamda (hakiki) bir ismi olamaz. Allah'ın isimleri konusunda sapanlar kimlerdir? Bunlar, Allah'ın isimlerinin en güzel isimler olduğunu bilmeyenler, O'nun isimleri gibi başka varlıkların da gerçekten isimlenebileceğini zannederler. Allah'a layık olmayan isimlerle vasfedenlerdir. Bunlar müşriklerdir. Allah'ın isimleri, vasıfları hakkında sapmak şirktir. Bu büyük bir suçtur ve Allah cezasını verecektir.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ (181)

"Yarattıklarımızdan bir toplum hakka yöneltir ve onunla adaleti uygular." (ayet: 181)

Allah'ın isimleri konusunda sapıklığa düşmemek için Allah insanları doğruya yönelten ve adaletle hareket eden bir toplum yaratmıştır. Allah'ın yarattığı insanlardan bir grubu bu görevi yerine getirir. Bu grup mü'minlerdir. Az olsun çok olsun mü'minler topluluğu her zaman her yerde insanları hanif olarak Allah'ı yegane otorite, rab ve ilah tanımaya çağırırlar. Adaletle hükmederler. İnsanlara doğruları öğretirler. Ayetleri açıklarla ve ayetler ışığında yaşamaya çağırırlar.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لاَ يَعْلَمُونَ (182) وَأُمْلِي لَهُمْ اِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ (183)

"Ayetlerimizi yalanlayanları ise yavaş yavaş bilmedikleri bir yerden (sonuçlarına) yaklaştıracağız. Onlara süre veriyorum. Fakat benim tuzağım çetindir." (ayet: 182-183)

Bir yanda hakka davet eden adaletle hükmeden ve ayetlere uyan bir toplum, diğer yanda Allah'ın isimleri konusunda sapıklığa düşen, ayetleri kabul etmeyen, heva ve hevesleri doğrultusunda hayatına yön veren müşrik bir toplum! Allah, müşrik toplumu farkında olmadıkları yerlerden ve yavaş yavaş acı bir azaba doğru iletir. Onlara dönebilecekleri, düşünüp hakkı görebilecekleri kadar mühlet verir. Çeşitli uyarılarla kendilerine gelmelerini ister, fakat sonuçta inatçı, inkarcı toplumu zevk ve sefaya düştükleri, kendilerinden geçtikleri bir anda helak eder. Ahiret azabı da onları beklemektedir.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ اِنْ هُوَ اِلاَّ نَذِيرٌ مُبِينٌ (184)

"Arkadaşları (Muhammed) deli değildir. O ancak açıkça bir uyarıcıdır. Hiç düşünmüyorlar mı?" (ayet: 184)

Allah'ın, hakkı göstermek ve adaletle hükmetmek üzere insanlara gönderdiği Resulü Muhammed (s.a.v)'in içinden çıktığı toplum Allah'ın isimleri konusunda sapıklığa düşmüştü. Onlara doğruyu gösteren peygamber ve arkadaşlarının söylediklerine inanmıyor. Peygamberi deli olarak görüyorlardı. Onlar, deliliği cinlerin etkilemesi ve etki altına alması sonucu insanın kendini kaybetmesi olarak biliyorlardı. Hz. Muhammed, onların tüm hayatını bildikleri, içlerinde ömür boyu yaşamış aklı başında, olgun ve dengeli bir insandı. Herkesin güvenini kazan-

mış dürüst biriydi. Öyleyse bu yakıştırma haksız bir iftiradan başka bir şey değildi. O, sadece bir uyarıcı, doğru yolu gösteren bir elçidir. Birazcık düşünseniz bu gerçeğin gün gibi açık olduğunu anlarsınız. O size ne diyor?

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ (185)

"Göklerin ve yerin yönetimine ve Allah'ın yarattığı şeylere bakmıyor musunuz? Ecellerinizin yaklaşmış olması muhtemeldir. Bundan sonra hangi söze inanacaksınız?!" (ayet: 185)

Hiç düşünmüyor musunuz bu sözleri? Gökler ve yer nasıl idare ediliyor? Bunların sahibi kim? Yaratıklara bakmıyor musunuz? Tüm bunları yaratan Allah değil mi? Sizi de hesaba çekecek Allah değil mi? Sizin ecellerinizin yaklaşmış olması muhtemel değil mi? Şimdi bu dünyada Allah hakkında yanlış inanç beslerseniz, ahirette nasıl hesap vereceksiniz?

Peygamber sizin arkadaşınızdır. onu biliyor ve tanıyorsunuz. O sizi düşünmeye, ibret almaya, gerçekleri görmeye çağırıyor. Delilik işin neresinde? Asıl delilik, cehennemi hesaba katmadan körü körüne yaşamak değil midir? Bundan sonra hangi söze inanacaksınız?

مَنْ يُضْلِلْ اللَّهُ فَلاَ هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ (186)

"Allah kimi sapıklıkta bırakırsa onun bir rehberi yoktur. Onları azgınlıkları içerisinde şaşkın bir halde bırakır." (ayet: 186)

Allah bu açık ayetlere de gözlerini kapayanları içinde bulundukları sapıklık, azgınlık ve şaşkınlık içerisinde bocalar bir halde bırakır. Çünkü Allah, verdiği aklı kullanan, gerçeklere sırt çevirmeyen, kalpleri duyarlı, kulakları duyan, gözleri gören kimselere hidayet verir.

187: KIYAMET NE ZAMAN KOPACAK?

Kendilerini, başlarına kopacak kıyamet ve ardından gelecek cehennem azabı ile uyaran Resul'e karşı müşrikler inkarcı bir tavırla "Kı-

yamet ne zaman kopacak?" diye soruyorlar. Onlara cevabı Allah veriyor.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لاَ يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا اِلاَّ هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ لاَ تَأْتِيكُمْ اِلاَّ بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ (187)

"Sana (kıyamet) saatini soruyorlar. Onun vaktinin ne zaman geleceğinin. De ki:

-Onun bilgisi Rabbimdedir. Onun vaktini O'ndan başkası açıklayamaz. Göklere ve yere o saat ağır basar. Kıyamet ansızın gelir. Sanki sen biliyormuşsun gibi sana soruyorlar. De ki:

-Onu bilmek sadece Allah'a mahsustur. Ama insanların çoğu bu gerçeği bilmez" (ayet: 187)

Bu ayet müşriklere durumu açıklamak ve inanmadıkları gerçeği göstermek üzere inmişken daha sonraları kıyametin saatini hesaplama hevesine düşmüş müslümanlar için de bir uyarıdır. Kıyametin kopacağı zamanı bilmek yalnızca Allah'a mahsustur. "Şunlar şunlar olmadan kıyamet kopmayacak", "Kıyamet şunlar şunlar olduktan sonra kopacak" gibi sözler Kur'anî imana uymayan sözlerdir. Gerçek şudur: Kıyamet ansızın kopacaktır. Onun zamanını ayette açıklandığı gibi Peygamber'in bilmesi de mümkün değildir. "Sanki sen onu biliyormuşsun gibi" ifadesi bu gerçeği ortaya koyuyor: "De ki: Onu bilmek sadece Allah'a mahsustur."

Kıyamet'in saati niçin açıklanmıyor? sorusu aklınıza gelebilir. Cevap ise şudur: "Her an kıyamet kopacak gibi hazır olman için!" Kıyamet dehşetini düşünerek hareketlerini düzenle. Peygamber, kıyametin ne zaman kopacağını soran bir zata: "Sen onun için ne hazırladın?" cevabını vermiştir. İlk İslam toplumu her an kıyamet kopacak gibi hareket ediyorlardı.

188: Hz. MUHAMMED KİMDİR?

Hz. Muhammed, Allah'ın kendisine vahiy indirdiği bir elçidir. Fakat, insanlar sürekli yanlışa meylettikleri için peygamber hakkında hiç doğru olmayan, inançlar beslemişlerdir. Önceleri Hz. Muhammed'den bekledikleri olağanüstülükleri göremedikleri için ona iman etmeyen in-

sanlar, sonraki nesillerde sanki öncekilerin peygamberde göremedikleri şeyler peygamberde varmış gibi iman ettiler. Yani her iki iman da bir noktada birleşti. Gerçeğin ışığındaki peygambere inanılmıyor, hayallerde oluşturulan olağanüstü güçleri kendinde barındıran 'yarı ilahi' özellikler taşıyan bir peygambere inanılıyordu. Sonrakilerin inandığı peygamber; onların inandığı gibi olsaydı öncekiler dünden inanırdı. Öncekiler inanmadı çünkü onların zannettikleri gibi peygamber bir ilah değildi. Sonrakiler peygamberi ilah gibi tasavvur ederek inandılar. Şeytan her iki gruba da yolunu şaşırtmıştı.

Öyleyse inanılması gereken peygamberin özellikleri nelerdir?

قُلْ لاَ أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلاَ ضَرًّا اِلاَّ مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لاَسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِي السُّوءُ اِنْ أَنَا اِلاَّ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (188)

"De ki: "Benim kendim için bir fayda ve zarara Allah'ın dilediği kadardan başka gücüm yetmez. Eğer ben, görülmeyeni bilseydim, iyilik yapmayı artırırdım ve bana bir kötülük de dokunmazdı. İnanan bir toplum için sadece uyarıcı ve müjdeciyim." (ayet: 188)

O, her şeye gücü yeten, istediğini istediği gibi yapan gaybı; yani görülmeyeni bilen birisi değildi. "Eğer ben gaybı bilseydim çok çok hayır işlerdim ve bana bir kötülük de dokunmazdı" diyor. O'na kötülük dokunmuş muydu? Elbette dokunmuştu. Birçok defa Allah tarafından yanlış hareket ettiği için uyarılmış[24] bir defasında yahudi kadının pişirdiği eti biraz yediği için ölene kadar onun zehirinin etkisi dokunmuştu. Aynı etten yiyen bir sahabe de ölmüştü. Peygamberin başına gelen birçok bela da görevi tamamlaması için korunmuştur. Eğer peygamberlerin olağanüstü güçleri olsaydı İsrailoğulları'na gönderilen peygamberler öldürülmezdi.[25] Kur'an'ın ayetleri gören gözlere, duyan kulaklara haykırıyor: "De ki: Fesubhanellah! Ben peygamber ola bir insandan başka bir şey miyim? İnsanlara doğruluk rehberi geldiği zaman, inanmalarına engel olan sadece "Allah, peygamber olarak bir insan mı gönderdi?" demiş olmalarıdır." (İsra: 93- 94)

Bugünün cahiliye insanı da hayalinde putlaştırdığı peygamberi gerçek haliyle yani bir insan olarak tanısaydı hiç O'na iman eder miy-

[24] Abese: 1-7, İsra: 73
[25] Al-i İmran: 112, Bakara: 61

di? Peygamberin en temel özelliği sadece uyarıcı ve müjdeci" olmasıdır.

189-190: İNSANIN ACİZLİĞİ VE ŞAŞKINLIĞI

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلاً خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ (189) فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلاَ لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَاهُمَا فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ (190)

"Sizi tek bir kişiden yaratan ve kendisiyle huzur bulması için ondan eşini var eden O'dur. İnsan, eşini bürüdüğü zaman hafif bir yük yüklendi. Onunla bir süre geçti. Yükü ağırlaşınca Rab'leri olan Allah'a dua ederek: "Eğer bize sağlam bir çocuk verirsen sana şükredenlerden oluruz" derler. Onlara sağlam bir çocuk verince, kendilerine verdiği şey hakkında Allah'a ortaklar tutarlar. Allah, onların ortak koştuklarından yücedir!" (ayet: 189-190)

İnsan böyledir. Kendisinin nasıl aciz ve çaresiz şekilde yaratıldığını, Allah'ın eşini huzur bulması, rahatlaması ve neslinin devam etmesi için yarattığını görüp dururken, bir çocukları olacağı sırada onun sapasağlam, kusursuz bir evlat olması için başkasına değil yalnız Allah'a yalvarırlar da sonra çocuk sapasağlam doğunca, putların önünde onun için kurban keserler. İsmini putun kulu anlamına gelen isimlerden koyarlar. Bu da insanın şaşkınlığı ve sapıklığıdır.